

ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε. ΣΤΙΣ ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Της ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΣ Δ. ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΤΥΧΙΟ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Υποβληθείσα για το Ευρωπαϊκό Μεταπτυχιακό Δίπλωμα στη
Διοίκηση Επιχειρήσεων- Ολική Ποιότητα

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων
Πανεπιστήμιο Πειραιώς

2005

ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε. ΣΤΙΣ ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ

Διπλωματική Εργασία
της

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΣ Δ. ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΔΕ-ΟΠ/0208

Ευρωπαϊκό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στη
Διοίκηση Επιχειρήσεων- Ολική Ποιότητα

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Νοέμβριος 2005

Αφιερώνεται ολόψυχα στους γονείς μου
οι οποίοι με υπομένουν και με αγαπούν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε. ΣΤΙΣ ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ

Παναγιώτα Δ. Ευθυμιοπούλου

Σημαντικοί όροι: Συμφωνία της Βασιλείας, Επιτροπή της Βασιλείας, Κεφαλαιακή Επάρκεια, Εποπτικό Κεφάλαιο, Οικονομικό Κεφάλαιο, Πιστωτικός Κίνδυνος, Μέθοδοι Υπολογισμού Πιστωτικού Κινδύνου, Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε, Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε, Σύστημα Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία ασχολείται με τους κανόνες της Βασιλείας II για τον πιστωτικό κίνδυνο, που αναλαμβάνουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μέσω του διαμεσολαβητικού τους ρόλου. Η εφαρμογή των κανόνων επιβάλλει αλλαγή του μέχρι τώρα τρόπου διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου από μέρους των διεθνών τραπεζικών ιδρυμάτων και σαφώς και των ελληνικών τραπεζών.

Έχοντας, λοιπόν, ως κύριο αντικείμενο εξέτασης την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. παρουσιάζεται η συμμόρφωση αυτής στους κανόνες του συμφώνου μέσω των αλλαγών που έχει κάνει στο σύστημα διαχείρισης του πιστωτικού της κινδύνου αλλά και οι ευρύτερες αλλαγές που έχουν γίνει στην οργανωτική της δομή οι οποίες έχουν διευκολύνει την εφαρμογή των κανόνων.

Η ανάπτυξη της διπλωματικής εργασίας γίνεται σε τρία στάδια:

- § Ανάλυση των κανόνων της Βασιλείας II για τον πιστωτικό κίνδυνο,
- § Ανάλυση των αλλαγών στην εσωτερική δομή της ΑΤΕ που έχουν διευκολύνει την εφαρμογή των κανόνων και
- § Ανάλυση της προσαρμογής του συστήματος διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου η οποία δείχνει παράλληλα τη συμμόρφωσή της στους κανόνες της συμφωνίας.

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί χωρίς την συμβολή, την ενθάρρυνση και την υποστήριξη που είχα, καθ' όλη την χρονική διάρκεια συγγραφής της, από σημαντικούς ανθρώπους τόσο του ακαδημαϊκού όσο και του επαγγελματικού χώρου.

Αισθάνομαι χρέος μου, λοιπόν, να ευχαριστήσω:

4 Τον καθηγητή του Πανεπιστημίου Πειραιώς κ. Γεώργιο Αρτίκη ο οποίος ανέλαβε την επίβλεψή της. Η εγκυρότητα των υποδείξεων του, η ωραιότητα των σκέψεων του και η αμεσότητα στην επικοινωνία με ενέπνευσαν και μου έδωσαν το κουράγιο και την σοφία να συνεχίσω εκεί που το πνεύμα είχε αρχίσει να γίνεται ανήσυχο και απρόθυμο,

4 Την κα Λεονάρδου- Μουρέλου Ιωάννα, Υποδιευθύντρια της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών της Τράπεζας της Ελλάδος, την οποία βρήκα αρωγό στην προσπάθεια άντλησης στοιχείων για την συγγραφή της παρούσας,

4 Την διδα Γαρυφάλλου Μαρία, στέλεχος της Διεύθυνσης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος. Οι πηγές και οι κατευθύνσεις που μου έδωσε, οδήγησαν στην βαθύτερη κατανόηση των κανόνων του Συμφώνου της Βασιλείας για τον πιστωτικό κίνδυνο και φυσικά στην συγγραφή της παρούσας,

4 Τον κ. Ποτετσιανάκη Άγγελο, στέλεχος της Διεύθυνσης Διαρκούς Βελτίωσης της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος, ο οποίος έδειξε εμπράκτως το ενδιαφέρον του και την διάθεση του να βοηθήσει τόσο κατά την άντληση στοιχείων όσο και κατά την προσπάθεια επαφής μου με λοιπά αρμόδια στελέχη της τράπεζας,

4 Την κα Μπεάζη Θέκλα, στέλεχος της Διεύθυνσης Διαρκούς Βελτίωσης της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος. Οι κατευθύνσεις που μου έδωσε σε θέματα βιβλιογραφίας/ αρθρογραφίας βοήθησαν στην συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας,

4 Την κα Ραυτοπούλου Κερασίνα, στέλεχος της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος, για τις υποδείξεις της πάνω σε θέματα διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου. Την ευχαριστώ για την πολύχρονη εμπειρία της και τον χρόνο που μου διέθεσε,

4 Την διδα Βλασερού Γεωργία, στέλεχος του υποκαταστήματος της πλατείας Πλαστήρα της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος, για την κατανόηση που έδειξε και την βοήθεια που μου παρείχε κατά την προσπάθεια άντλησης υλικού για τη συγγραφής της παρούσας,

4 Τέλος, θα ήταν σημαντική παράλειψη από μέρους μου εάν δεν ευχαριστούσα το στενό φιλικό μου περιβάλλον το οποίο έδειξε κατανόηση για τις ώρες που πέρασα μακριά του στην προσπάθεια αυτή που έκανα για την συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας.

Περιεχόμενα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	v
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ	x
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	xii

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	1
1.1 Πρόλογος.....	1
1.2 Αντικειμενικός Σκοπός.....	3
1.3 Μεθοδολογία.....	4
1.4 Χρησιμότητα.....	4
1.5 Διάρθρωση Εργασίας.....	5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ	9
2.1 Παράγοντες που Οδήγησαν στην Υπογραφή της Συμφωνίας.....	9
2.2 Η Επιτροπή της Βασιλείας: Σύνθεση και Αποστολή.....	12
2.3 Η Αρχική Συμφωνία.....	13
2.4 Η Αναθεωρημένη Συμφωνία.....	17
2.5 Ο Πιστωτικός Κίνδυνος.....	18
2.5.1 Τυποποιημένη Μέθοδος.....	20
2.5.1.1 Απαιτήσεις Έναντι Κρατών και των Κεντρικών Τους Τραπεζών.....	22
2.5.1.2 Απαιτήσεις σε Δημόσιες Υπηρεσίες.....	23
2.5.1.3 Απαιτήσεις σε Πολυμερείς Διεθνείς Τράπεζες.....	24

2.5.1.4 Απαιτήσεις σε Τράπεζες.....	24
2.5.1.5 Απαιτήσεις σε Επιχειρήσεις.....	26
2.5.1.6 Δάνεια που Κατατάσσονται στο Χαρτοφυλάκιο Λιανικής.....	26
2.5.1.7 Απαιτήσεις Εξασφαλισμένες με Κατοικίες.....	27
2.5.1.8 Απαιτήσεις Εξασφαλισμένες με Βιομηχανικά Ακίνητα.....	27
2.5.1.9 Χορηγήσεις σε Καθυστέρηση.....	28
2.5.1.10 Κατηγορίες Υψηλού Κινδύνου.....	29
2.5.1.11 Εκτός Ισολογισμού Στοιχεία.....	29
2.5.2 Κριτήρια που Πρέπει να Πληρούν οι Οίκοι Πιστοληπτικής Αξιολόγησης.....	30
2.5.3 Μέθοδος Υπολογισμού με Βάση το Εσωτερικό Σύστημα Διαβάθμισης.....	31
2.5.4 Τεχνικές για την Μείωση του Πιστωτικού Κινδύνου.....	36
2.6 Συμπέρασμα.....	41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΑΤΕ ΠΟΥ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΟΥΝ ΤΗΝ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ.....

3.1 Εισαγωγή.....	43
3.2 Ιστορική Αναδρομή.....	44
3.3 Πελατειακή Βάση.....	52
3.3.1 Φυσικά Πρόσωπα (Αγρότες και Ιδιώτες μη Αγρότες).....	52
3.3.2 Μεγάλοι Πελάτες.....	53
3.3.3 Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις.....	54
3.3.4 Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί.....	55
3.4 Οργανωτική Δομή.....	57

3.5 Θέση της ΑΤΕ στον Κλάδο.....	66
3.6 Όραμα και Στρατηγική.....	69
3.6.1 Όραμα.....	69
3.6.2 Στρατηγική.....	70
3.7 Συμπεράσματα.....	71

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙ.....

4.1 Εισαγωγή.....	73
4.2 Το Έργο της Τράπεζας της Ελλάδος.....	75
4.3 Σύστημα Διαχείρισης του Πιστωτικού Κινδύνου της ΑΤΕ.....	80
4.3.1 Παλιό Σύστημα Αξιολόγησης	83
4.3.2 Αναθεωρημένο Σύστημα Αξιολόγησης.....	86
4.4 Συμπεράσματα.....	93

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ.....

5.1 Συμπεράσματα.....	94
5.2 Προτάσεις για Περαιτέρω Έρευνα.....	101

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ/ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ.....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....

Παράρτημα Ι: Ερωτηματολόγιο ΤτΕ για το Σύμφωνο της Βασιλείας ΙΙ..	107
---	-----

Κατάσταση Πινάκων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Πίνακας 2.1: Συγκεντρωτικός Πίνακας Στάθμισης Απαιτήσεων.....	21
Πίνακας 2.2: Στάθμιση Απαιτήσεων Έναντι Κρατών & Κεντρικών Τραπεζών κατά S&P.....	22
Πίνακας 2.3: Στάθμιση Απαιτήσεων Έναντι Κρατών & Κεντρικών Τραπεζών κατά ECAs.....	23
Πίνακας 2.4: Απαιτήσεις έναντι Τραπεζών- 1 ^η Επιλογή.....	25
Πίνακας 2.5: Απαιτήσεις έναντι Τραπεζών- 2 ^η Επιλογή.....	25
Πίνακας 2.6: Απαιτήσεις έναντι Επιχειρήσεων.....	26
Πίνακας 2.7: Σύγκριση Μεθόδων υπολογισμού Πιστωτικού Κινδύνου.....	34
Πίνακας 2.8: Προσαρμογή Αξίας Εξασφάλισης βάσει Χρονικού Ορίζοντα.....	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Πίνακας 3.1: Συνδεδεμένες και μη Επιχειρήσεις με ΑΤΕ.....	51
Πίνακας 3.2: Κατάταξη Ελληνικών Τραπεζών με βάση το Ενεργητικό (σε εκατ.€).....	67
Πίνακας 3.3: Κατάταξη Ελληνικών Τραπεζών με βάση τις Υποχρεώσεις προς Πελάτες (σε εκατ.€).....	67
Πίνακας 3.4: Κατάταξη Ελληνικών Τραπεζών με βάση τις Απαιτήσεις κατά Πελατών (σε εκατ.€).....	68
Πίνακας 3.5: Κατάταξη Ελληνικών Τραπεζών με βάση τα Κέρδη (σε εκατ.€).....	68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Πίνακας 4.1: Κλίμακες κατάταξης πελατών βάσει αναλαμβανόμενου κινδύνου...	85
Πίνακας 4.2: Κλίμακες κατάταξης πελατών που αξιολογούνται με την μέθοδο βαθμολόγησης Αγροτών.....	89
Πίνακας 4.3: Κριτήρια μεθόδου βαθμολόγησης Αγροτών.....	89
Πίνακας 4.4: Κλίμακες κατάταξης πελατών που αξιολογούνται με την μέθοδο βαθμολόγησης Ιδιωτών.....	90
Πίνακας 4.5: Κριτήρια μεθόδου βαθμολόγησης Ιδιωτών.....	90
Πίνακας 4.6: Κλίμακες κατάταξης πελατών που αξιολογούνται με την μέθοδο βαθμολόγησης Μικρο- Μεσαίων Επιχειρήσεων.....	91
Πίνακας 4.7: Κριτήρια μεθόδου βαθμολόγησης Μικρο- Μεσαίων Επιχειρήσεων...	91
Πίνακας 4.8: Κλίμακες κατάταξης πελατών που αξιολογούνται με την μέθοδο βαθμολόγησης Επιχειρήσεων.....	92
Πίνακας 4.9: Κριτήρια μεθόδου βαθμολόγησης Επιχειρήσεων.....	92

Κατάσταση Οργανογραμμάτων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Οργανόγραμμα 3.1: Οργανόγραμμα ΑΤΕ- Δεκαετία 1980.....	58
Οργανόγραμμα 3.2: Οργανόγραμμα ΑΤΕ- Οκτώβριος 2005.....	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Οργανόγραμμα 4.1: Οργανόγραμμα Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων ΑΤΕ- 10/2005.....	81
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1.1 ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Είναι γεγονός ότι από την ποιότητα της οικονομίας μιας χώρας εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό η ισορροπία του οικονομικού συστήματος και σε παγκόσμιο ακόμα επίπεδο. Δεν ήταν λίγες οι φορές αυτές κατά την διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών που η ισορροπία αυτή κλωνίστηκε, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο και την οικονομική ευημερία των πολιτών των χωρών που επηρεάστηκαν.

Η πετρελαϊκή κρίση του 1973 που προκάλεσε αστάθεια στο σύστημα των συναλλαγματικών ισοτιμιών θέτοντας σε κίνδυνο το τραπεζικό σύστημα ενός μεγάλου αριθμού χωρών, όπως και η οικονομική κρίση του 1997 προερχόμενη από τις χώρες της ανατολικής Ασίας που οδήγησε τελικά σε υποτίμηση του νομίσματος, πτώχευση μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων, αυξημένα ποσοστά ανεργίας και επηρέασε στην συνέχεια την πλειοψηφία των χωρών της Λατινικής Αμερικής επιβαρύνοντας το ήδη επιβαρυσμένο τραπεζικό και γενικότερα οικονομικό σύστημα, είναι μόνο ορισμένα από τα πολλά παραδείγματα που μπορούν να επιβεβαιώσουν τον κρίσιμο ρόλο που παίζει ο οικονομικός-τραπεζικός κλάδος σε μια οικονομία.

Όλες αυτές οι οικονομικές κρίσεις υποδηλώνουν στην ουσία αδυναμίες που ενυπάρχουν στο οικονομικό σύστημα και επιζητούν τις λύσεις τους μέσα από τις κατά καιρούς προσπάθειες και πρωτοβουλίες που έχουν πάρει φορείς του τραπεζικού χώρου. Η τελευταία προσπάθεια των φορέων αυτών οδήγησε στην υπογραφή ενός συμφώνου που είναι γνωστό με την ονομασία 'ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ', οι επιταγές του οποίου έχουν ως σκοπό να θωρακίσουν τις τράπεζες έναντι των κινδύνων που αναλαμβάνουν, καλώντας παράλληλα τις

διοικήσεις των τραπεζικών ιδρυμάτων να εισάγουν αλλαγές, προσαρμόζοντας έτσι κατάλληλα τα εσωτερικά τους συστήματα.

Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα καθώς και το γεγονός ότι οι οικονομικές κρίσεις είναι δυνατόν να επηρεάσουν και το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, κρίνεται ως ιδιαίτερα ενδιαφέρον να δειχθεί πως τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα μπορούσαν να αναλάβουν δράση προκειμένου να μειώσουν τις πιθανότητες να προσβληθούν ή να επηρεαστούν από μια τέτοια οικονομική κρίση.

Είναι αναμφισβήτητο ότι βασική δραστηριότητα των ελληνικών τραπεζών και των τραπεζών εν γένει είναι η παροχή όλων των μορφών δανείων προς τα πρόσωπα αυτά, φυσικά και νομικά, που τα έχουν ανάγκη. Η Τράπεζα της Ελλάδος ως η εποπτεύουσα αρχή των εμπορικών τραπεζών δημοσιεύει στοιχεία σε τριμηνιαία ή και εξαμηνιαία βάση, απ' όπου προκύπτει ότι τόσο οι ιδιώτες όσο και οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν ως βασική πηγή χρηματοδότησης τα δάνεια που λαμβάνουν από τις τράπεζες με αποτέλεσμα να χρωστούν δισεκατομμύρια ευρώ σε αυτές.

Είναι γεγονός ότι τα ανοίγματα αυτά των ελληνικών τραπεζών μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο την βιωσιμότητά τους. Για το λόγο αυτό μπαίνει το ερώτημα πως αυτές μπορούν να προστατευτούν έναντι του πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνουν και με ποιό τρόπο.

Το παραπάνω ερώτημα θα επιχειρηθεί να απαντηθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία. Επειδή, ωστόσο, είναι πρακτικά αδύνατο να απαντηθεί το τιθέν ερώτημα για το σύνολο των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων, κρίθηκε αναγκαίο να αναλυθεί με ποιό τρόπο ένα εξ' αυτών προσπαθεί μέσα από τα συστήματα που αναπτύσσει να κατοχυρωθεί όσο είναι δυνατόν έναντι του πιστωτικού κινδύνου, το οποίο πιστεύεται ότι θα είναι ενδεικτικό του τρόπου θωράκισης των ελληνικών τραπεζών.

Απόρροια, επομένως, των προαναφερθέντων είναι η αναφορά στον αντικειμενικό σκοπό της εργασίας όπως αυτός παρουσιάζεται στην παρακάτω ενότητα.

1.2 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

Βασικό αντικείμενο ανάλυσης θα αποτελέσει η ‘ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε’. Ο λόγος βάσει του οποίου επιλέχθηκε η τράπεζα αυτή είναι ότι το εν λόγω τραπεζικό ίδρυμα αποτελεί το μοναδικό στον ελληνικό τραπεζικό χώρο που το μεγαλύτερο ποσοστό του μετοχικού του κεφαλαίου ανήκει στο ελληνικό δημόσιο. Τέτοιου είδους οργανισμοί, θεωρούνται γραφειοκρατικοί, δυσκίνητοι, με μεγάλο βαθμό δυσκολίας προσαρμογής στις αλλαγές που επιφέρει το δυναμικό περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται και αναπτύσσονται.

Για τους παραπάνω, λοιπόν, λόγους η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ θεωρείται ένα τραπεζικό ίδρυμα που αδυνατεί να ακολουθήσει τις εξελίξεις του τραπεζικού χώρου, που είναι λιγότερο ανταγωνιστικό σε σχέση με τις λοιπές τράπεζες του ελληνικού χώρου.

Υπό την επίδραση των λόγων αυτών κρίνεται ως ιδιαίτερα ενδιαφέρον να δειχθεί κατά πόσο η τράπεζα αυτή του ελληνικού δημοσίου έχει λάβει υπόψη της το προαναφερθέν ‘Σύμφωνο της Βασιλείας’.

Έχει αρχίσει να συμμορφώνεται με την γραμμή που έχει ήδη χαράξει η Τράπεζα της Ελλάδος ως εποπτεύουσα αρχή; Έχει αρχίσει να προσαρμόζει το σύστημα διαχείρισης του πιστωτικού της κινδύνου βάσει των επιταγών του Συμφώνου; Ποιές άλλες αλλαγές στην οργανωσιακή της δομή είναι δυνατόν να διευκολύνουν την εφαρμογή του συμφώνου; Τι μπορεί να σημαίνουν οι αλλαγές αυτές για την ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ; Τι ωφέλειες μπορεί να αποκομίσει;

Στα παραπάνω ερωτήματα θα γίνει προσπάθεια να δοθούν απαντήσεις μέσα στα πλαίσια πάντα της συγγραφής της διπλωματικής εργασίας.

1.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η υιοθετηθείσα μεθοδολογία για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας περιλαμβάνει τις τεχνικές της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και της ανάλυσης περιπτώσεων.

Η πρώτη τεχνική χρησιμοποιήθηκε για να αναπτυχθούν τα διαλαμβανόμενα στη ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙ αναφορικά με την κεφαλαιακή επάρκεια και τον πιστωτικό κίνδυνο των τραπεζικών ιδρυμάτων (κεφάλαιο 2). Πιο συγκεκριμένα, έγινε κριτική διερεύνηση μιας εκτενούς σειράς βιβλιογραφίας η οποία προέρχεται τόσο από την ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ όσο και από συγγραφείς που γνωρίζουν σε βάθος το υπό εξέταση θέμα.

Η δεύτερη τεχνική χρησιμοποιήθηκε για την παρουσίαση της περιπτώσεως της ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ σε σχέση με τις επιταγές της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙ. Στην προσπάθεια αυτή έγινε αναδρομή σε εσωτερικές πηγές της τράπεζας, ζητήθηκε η γνώμη αρμοδίων στελεχών της και κεφαλαιοποιήθηκε αντικειμενικώς η προσωπική μου εμπειρία ως στέλεχος της ΑΤΕ.

1.4 ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ

Βάσει των όσων αναφέρθηκαν στην ενότητα 1.1 για τον διαμεσολαβητικό ρόλο των τραπεζών και την ανάληψη- από μέρους τους- του πιστωτικού κινδύνου, καταλαβαίνει κανείς ότι σε περίπτωση που κάποιος ή κάποιοι από τους αντισυμβαλλόμενους περιέλθουν σε αδυναμία εξόφλησης των δανειακών τους υποχρεώσεων, τότε η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ- και γενικότερα τα τραπεζικά ιδρύματα- θα βρεθούν στην δύσκολη θέση της αδυναμίας χρηματοδότησης των λοιπών δραστηριοτήτων τους θέτοντας παράλληλα σε κίνδυνο τη βιωσιμότητά τους.

Εάν αντίθετα οι διοικήσεις των τραπεζών έχουν φροντίσει να παρακρατήσουν επαρκή κεφάλαια ώστε να καλύψουν τον κίνδυνο που προέρχεται

από τις μη καταβληθείσες δόσεις και εν τέλει τη μη εξόφληση των παρεχόμενων δανείων, τότε θα έχουν κάνει ένα βήμα στο να παραμείνουν ανταγωνιστικές και να διατηρήσουν έτσι την ισορροπία τους και τις πιθανότητές τους για να παραμείνουν κερδοφόρες μακροχρόνια.

Η ισορροπία αυτή από την οποία χαρακτηρίζεται η κάθε τράπεζα θα σημαίνει ταυτόχρονα ισορροπία για το σύνολο του τραπεζικού συστήματος- του οποίου είναι μέλος- και συνακόλουθα για το σύνολο της οικονομίας της χώρας.

Εάν, επιπρόσθετα, ληφθεί υπόψη- όπως άλλωστε μας έχει διδάξει και το παρελθόν- και το γεγονός ότι η κρίση στο οικονομικό σύστημα μιας χώρας δύναται να επηρεάσει και τις οικονομίες γειτονικών και μη χωρών, καταλαβαίνει κανείς πόσο σημαντικό είναι για την ευημερία των λαών η ύπαρξη και η διατήρηση της ισορροπίας σε τραπεζικό- οικονομικό επίπεδο.

Στο σημείο αυτό, έχοντας ήδη αναφερθεί στον αντικειμενικό σκοπό, στην μεθοδολογία καθώς και στην χρησιμότητα, θεωρείται σκόπιμο προς ευκολία πάντα του αναγνώστη να γίνει μια αναφορά στα κύρια σημεία τα οποία θα αποτελέσουν αντικείμενο ανάλυσης σε κάθε ένα από τα κεφάλαια που θα ακολουθήσουν.

1.5 ΔΙΑΦΘΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Βάσει του αντικειμενικού σκοπού που αναλύθηκε σε αυτό το πρώτο, εισαγωγικό κεφάλαιο, η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ καλείται να εφαρμόσει τις επιταγές του ‘ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ’, αναφορικά με τον πιστωτικό κίνδυνο. Το σύμφωνο αυτό αποτελεί απόρροια των προσπαθειών ενός συγκεκριμένου φορέα, της Επιτροπής της Βασιλείας, το οποίο έχει ως σκοπό να επιβάλλει στις διοικήσεις των τραπεζών να διατηρούν ρευστά διαθέσιμα ως κεφαλαιακά αποθέματα προκειμένου να προστατευτούν έναντι του πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνουν.

Αντικείμενο, επομένως, του δεύτερου κεφαλαίου της εργασίας αυτής είναι- πρὶν να αναλυθεί ο πιστωτικός κίνδυνος- να δειχθεί ποιοί ήταν οι παράγοντες εκείνοι που συνέβαλαν στο να συγκροτηθεί η Επιτροπή της Βασιλείας και να αναλάβει δράση για την υπογραφή της συμφωνίας. Αλλά δεν φτάνει μόνο αυτό. Για πληρέστερη κατανόηση, γίνεται μια αναφορά στην Επιτροπή της Βασιλείας προκειμένου να γνωρίσει ο αναγνώστης ποιά είναι τα μέλη της επιτροπής αυτής καθώς και ποιά η δράση που ανέλαβε μέχρι την τελική υπογραφή της συμφωνίας.

Έχοντας ολοκληρωθεί το παραπάνω, ακολουθεί μια ενότητα στην οποία αναλύεται με κάθε αναγκαία λεπτομέρεια τι ορίζει η Συμφωνία της Βασιλείας για τον πιστωτικό κίνδυνο. Για τον σκοπό αυτό, δίνεται ο ορισμός του πιστωτικού κινδύνου, περιγράφονται οι μέθοδοι που προτείνονται και που μπορεί να εφαρμόσει μια τράπεζα προκειμένου να μετρήσει και γενικότερα να διαχειριστεί τον κίνδυνο αυτό καθώς και γίνεται αναφορά στις τεχνικές που επίσης προτείνει η συμφωνία για την μείωση του πιστωτικού κινδύνου που, όπως προειπώθηκε, αναλαμβάνουν οι τράπεζες. Το κεφάλαιο αυτό κλείνει με τα απαραίτητα συμπεράσματα.

Στο τρίτο και στο τέταρτο κεφάλαιο αντικείμενο ανάλυσης αποτελεί η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ και οι αλλαγές που έχει εισάγει η διοίκηση στην προσπάθεια συμμόρφωσής της με τους κανόνες του αναθεωρημένου Συμφώνου της Βασιλείας.

Πιο αναλυτικά, στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις γενικότερες αλλαγές που έχουν γίνει στην οργανωτική δομή της τράπεζας καθώς και προσπάθεια να απαντηθεί το ερώτημα πως είναι δυνατόν οι αλλαγές αυτές να βοηθήσουν την προσπάθεια που κάνει η διοίκηση να εφαρμόσει τους κανόνες του Συμφώνου. Για το λόγο αυτό γίνεται μια ιστορική αναδρομή για να δειχθεί με ποιο σκοπό είχε ιδρυθεί η τράπεζα, ποιοί ήταν οι πελάτες της και ποιά η θέση της τις πρώτες δεκαετίες της λειτουργίας της καθώς και πως- με την παρέλευση του χρόνου- επέδρασαν οι παράγοντες του εξωτερικού περιβάλλοντος αλλάζοντας τον σκοπό της και γενικότερα την εικόνα της τράπεζας διαμορφώνοντας την Αγροτική

τράπεζα του 21^{ου} αιώνα. Προχωρώντας στην ανάλυση της σημερινής της εικόνας, δίνεται βάρος στις κατηγορίες των πελατών που εξυπηρετεί έτσι όπως αυτές διακρίνονται σήμερα καθώς και στις αλλαγές που έχουν γίνει στην οργανωτική της δομή. Για να γίνουν πιο ξεκάθαρες οι αλλαγές αυτές, γίνεται μια συγκριτική ανάλυση του οργανογράμματος: πως ήταν αυτό πριν είκοσι περίπου χρόνια και πως έχει διαμορφωθεί σήμερα με τις νέες διευθύνσεις και υποδιευθύνσεις που έχουν δημιουργηθεί; Οι αλλαγές αυτές όμως έχουν επίσης επηρεάσει την απόδοση της τράπεζας και για τον λόγο αυτό παρουσιάζεται η σημερινή θέση της τράπεζας στον κλάδο, σε σχέση με τις λοιπές τράπεζες του ελληνικού χώρου. Το κεφάλαιο αυτό τελειώνει με το όραμα της νέας διοίκησης και την στρατηγική που έχει καταστρώσει και ακολουθεί καθώς και με τα απαραίτητα συμπεράσματα που αποτελούν απόρροια των αλλαγών που έχουν εισαχθεί και έχουν διαμορφώσει την νέα εικόνα της τράπεζας.

Προχωρώντας στο τέταρτο κεφάλαιο, κύριο αντικείμενο αποτελεί το σύστημα διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου που διατηρεί η Αγροτική τράπεζα προκειμένου να καταλάβει ο αναγνώστης πως η διοίκηση της τράπεζας δεν αγνόησε τις επιταγές του Συμφώνου αλλά αντίθετα προχώρησε στην προσαρμογή του συστήματός της βάσει αυτών των επιταγών. Αλλά δεν είναι μόνο οι προσαρμογές τις οποίες έκανε. Η Αγροτική τράπεζα ανέλαβε ενεργό ρόλο υποστηρίζοντας παράλληλα τις προσπάθειες της Τράπεζας της Ελλάδος η οποία είναι σε αυτή την περίπτωση το κύριο εποπτικό όργανο. Επομένως, πριν γίνει ανάλυση των αλλαγών γίνεται μια αναφορά στις πρωτοβουλίες που έχει αναλάβει η Τράπεζα της Ελλάδος και αφορούν το Σύμφωνο της Βασιλείας. Και αυτό το κεφάλαιο κλείνει με τα συμπεράσματα που προφανώς θα αφορούν τις αλλαγές που έχουν γίνει στο σύστημα διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου της τράπεζας.

Η παρούσα διπλωματική εργασία τελειώνει με το πέμπτο κεφάλαιο. Στην πρώτη ενότητα αυτού του τελευταίου κεφαλαίου παρουσιάζεται συνοπτικά ότι είχε αναλυθεί σε όλα τα προηγούμενα κεφάλαια και γίνεται, επιπροσθέτως, παράθεση των δυνατών και αδύναμων σημείων της συμφωνίας της Βασιλείας

καταλήγοντας παράλληλα στο συμπέρασμα ότι είναι δυνατόν να υπάρξει αναθεώρηση και αυτής της ‘αναθεωρημένης’ συμφωνίας. Τέλος, στην δεύτερη ενότητα παρατίθενται οι προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2
ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ
ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ

**2.1 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΗΣΑΝ ΣΤΗΝ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΤΗΣ
ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ**

Τις τελευταίες δεκαετίες ένας σημαντικός αριθμός παραγόντων έκαναν την εμφάνισή τους, αλλάζοντας τα δεδομένα στην διεθνή τραπεζική αγορά συντελώντας παράλληλα στην εκ νέου διαμόρφωση του διεθνούς τραπεζικού περιβάλλοντος.

Λόγω της σημαντικότητας αυτών των παραγόντων και των διαρθρωτικών αλλαγών που εισήγαγαν, διενεργήθηκαν από διεθνείς οργανισμούς και ερευνητικά ινστιτούτα ανά τον κόσμο μελέτες με σκοπό να διερευνηθεί πως οι παράγοντες αυτοί διαμορφώνουν το νέο τραπεζικό περιβάλλον χωρίς όμως αυτή να αποτελεί την μοναδική κινητοποίηση από πλευράς διεθνών φορέων. Υπό την αιγίδα της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (Bank of International Settlement- BIS), η Επιτροπή της Βασιλείας (αναφορά στην σύνθεση και αποστολή της θα γίνει σε επόμενη ενότητα του παρόντος κεφαλαίου) αλλά και η Κεντρική Τράπεζα της Αγγλίας και των ΗΠΑ είχαν ήδη αρχίσει να επιλαμβάνονται των προβλημάτων τα οποία προέκυψαν από την εμφάνιση των εν λόγω παραγόντων (Γκόρτσος, 1990, σελ. 29, 40).

Ποιοί είναι όμως αυτοί οι παράγοντες που υπαγόρευσαν τις αλλαγές στον διεθνή τραπεζικό χώρο;

Μετά το 1975, κυρίως λόγω των δυο πετρελαϊκών κρίσεων, παρατηρήθηκαν έντονες διακυμάνσεις των επιτοκίων και των συναλλαγματικών ισοτιμιών με άμεσο αποτέλεσμα την οικονομική αστάθεια και την εμφάνιση

τεραστίων ελλειμμάτων στο ισοζύγιο πληρωμών των περισσότερων κρατών (Bryant, 1987, σελ. 19-21). Οι έντονες αυτές διακυμάνσεις οδήγησαν, επίσης, τις επιχειρήσεις σε αύξηση του όγκου του διεθνούς εμπορίου αλλά και σε αύξηση της ζήτησης αυτών των τραπεζικών υπηρεσιών και χρηματοπιστωτικών προϊόντων ικανών να προσφέρουν στις παραπάνω επιχειρήσεις κάλυψη των διεθνών απαιτήσεων και υποχρεώσεών τους (BIS, 1986, σελ. 7).

Οι τράπεζες με την σειρά τους, προκειμένου να αντισταθμίσουν τον κίνδυνο του χαρτοφυλακίου των προϊόντων τους αλλά και να χρηματοδοτήσουν τα τεράστια ελλείμματα του ισοζυγίου πληρωμών και του διεθνούς εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών, άρχισαν να δραστηριοποιούνται σε ξένες αγορές και να επεκτείνεται έτσι ο ρόλος τους ως διεθνούς τραπεζικού διαμεσολαβητή (Bryant, 1987, σελ. 63-64).

Από την άλλη πλευρά, οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις στην χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών καθώς και των τηλεπικοινωνιακών δικτύων επέδρασαν πολλαπλά στην τραπεζική αγορά (BIS, 1986, σελ. 7). Η χρήση των νέων τεχνολογιών οδήγησε σε μείωση του κόστους στην προσφορά υπηρεσιών οδηγώντας τις τράπεζες τόσο στην ανάπτυξη νέων χρηματοοικονομικών προϊόντων όσο και στην προώθησή τους σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο (Kane, 1987, σελ. 124).

Η σταδιακή φιλελευθεροποίηση της τραπεζικής αγοράς, απόρροια της τάσης των εμπορικών τραπεζών για δραστηριοποίηση έξω από τα στενά όρια των χωρών τους, είχε ως αποτέλεσμα την έκθεση τους σε αυξημένους κινδύνους οι οποίοι ήταν δυνατόν να επηρεάσουν όχι μόνο την βιωσιμότητα των ιδίων των τραπεζών και να τις καταστήσουν αφερέγγυες και αναξιόπιστες αλλά και τα λοιπά φυσικά και νομικά πρόσωπα τα οποία δύναται να αποτελούν την πελατειακή βάση των τραπεζών, με αυξημένη έτσι την πιθανότητα γενίκευσης και επηρεασμού του συνόλου της οικονομίας της χώρας ή και των χωρών στις οποίες δραστηριοποιούνται.

Εάν επίσης ληφθεί υπόψη και το γεγονός ότι οι διεθνείς εμπορικές τράπεζες είχαν προβεί σε χρηματοδότηση των κρατών του καλούμενου «Τρίτου Κόσμου», ορισμένα από τα οποία κατέστησαν αδύναμα να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, επιβαρύνοντας περισσότερο την οικονομία των βιομηχανικά και χρηματοπιστωτικά ανεπτυγμένων χωρών (Γκόρτσος, 1990, σελ. 29), είναι δυνατόν να αντιληφθεί κανείς την ανάγκη ύπαρξης μιας αρχής η οποία θα εποπτεύει την λειτουργία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και θα παρεμβαίνει δυναμικά με την λήψη και επιβολή κανόνων καλύπτοντας έτσι αδύναμα σημεία στην λειτουργία τους.

Μια πρώτη τέτοια πρωτοβουλία αποτελεί η κίνηση της Κεντρικής Τράπεζας της Αγγλίας η οποία είχε εισάγει συντελεστές φερεγγυότητας για την αξιολόγηση των τραπεζών που δραστηριοποιούνται στην χώρα και η οποία άρχισε να ασκεί πιέσεις για την πολυμερή υιοθέτησή τους (Kapstein, 1989, σελ. 338). Η Κεντρική Τράπεζα των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και οι άλλες εποπτεύουσες αρχές (Chubb J. et al, 1989, σελ. 66-82) υπό την πίεση του περιορισμού των προοπτικών βελτιώσης της κατάστασης του διεθνούς χρέους αλλά και της αναστολής λειτουργίας της Continental Illinois Bank –δου παράγοντες οι οποίοι έδειχναν την δεινή θέση στην οποία είχε περιέλθει η οικονομία της Αμερικής- ήταν η πρώτη η οποία ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα αυτό της Κεντρικής Τράπεζας της Αγγλίας, συμφωνώντας στη λήψη μέτρων για την ισχυροποίηση του τραπεζικού συστήματος.

Η πρωτοβουλία των δυο αυτών Κεντρικών Τραπεζών οδήγησε στην υπογραφή, τον Ιανουάριο του 1987, διμερούς μη δεσμευτικής συμφωνίας όπου για πρώτη φορά επιχειρήθηκε συνολική κάλυψη των προβλημάτων που προκύπτουν για τις εμπορικές τράπεζες από τον πιστωτικό κίνδυνο (Kapstein, 1989, σελ. 339 & Norton, 1989, σελ. 255-259) . Η συμφωνία αυτή αποτέλεσε το κείμενο-αναφορά για την υιοθέτηση πολυμερούς αυτή την φορά λύσεως και από την πλευρά των κρατών- μελών της ευρωπαϊκής ένωσης τα οποία άρχισαν τις μελέτες προκειμένου να υιοθετηθεί αντιστοίχου περιεχομένου οδηγία στην κοινότητα.

Αποτέλεσμα αυτής της κίνησης ήταν το 1988 να υπογραφεί η «ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ» ή αλλιώς «Basel Capital Accord, 1988» όπως είναι γνωστή διεθνώς.

Πρίν περιγραφεί εν συντομία το περιεχόμενο της ‘Συμφωνίας του 1988’ κρίνεται σκόπιμη η αναφορά στην σύνθεση και αποστολή της «Επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική Εποπτεία» (Basel Committee on Banking Supervision- BCBS) για τον λόγο ότι η παραπάνω επιτροπή αποτελεί τον φορέα που πρωτοστάτησε για την υπογραφή της.

2.2 Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ: ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενη ενότητα, η Επιτροπή της Βασιλείας ήταν από τους πρώτους φορείς που ανέλαβαν δράση κατά την δεκαετία 1970 με 1980 που δοκιμαζόταν το τραπεζικό σύστημα.

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία ιδρύθηκε το 1974 από τους Διοικητές των κεντρικών τραπεζών των κρατών- μελών της «Ομάδας των 10» (επίσης γνωστής με το ακρωνύμιο G-10) και μέλη της αποτελούν οι κεντρικές τράπεζες και οι λοιπές εποπτικές αρχές όχι μόνο των χωρών της G-10 αλλά και της Ελβετίας, του Λουξεμβούργου και (από το 2001) της Ισπανίας (Γκόρτσος, 2001β, σελ.18).

Ξεκίνησε να λειτουργεί ως μια άτυπη ομάδα συζήτησης για την ανταλλαγή απόψεων αναφορικά με την σταθερότητα και την εποπτεία του τραπεζικού συστήματος διεθνώς. Αποτελεί, επομένως, μια de facto οργάνωση χωρίς νομική προσωπικότητα που λειτουργεί στο πλαίσιο της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (BIS) - η οποία έχει την έδρα της στην ομώνυμη πόλη της Ελβετίας απ’ όπου και πήρε την ονομασία της η επιτροπή- και όχι έναν διεθνή διακυβερνητικό οργανισμό. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι η Επιτροπή της

Βασιλείας δεν αποτελεί εποπτική αρχή καθώς δεν έχει αρμοδιότητα να ασκεί προληπτική εποπτεία στις τράπεζες που είναι εγκαταστημένες στην επικράτεια των κρατών που εκπροσωπούνται σ' αυτήν. Επομένως, ο ρόλος της περιορίζεται στην διατύπωση εποπτικών προτύπων και κατευθυντήριων αρχών και στην έκδοση συστάσεων καλής πρακτικής χωρίς ωστόσο τα πρότυπα αυτά, οι αρχές και οι συστάσεις να έχουν νομική δεσμευτικότητα για τις αρχές που συμμετέχουν στην σύνθεσή της (Γκόρτσος, 2001β, σελ.19-20, 28).

Είναι σημαντικό ωστόσο να αναφερθεί ότι στην περίπτωση του «Συμφώνου της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια του 1988», οι κανόνες που έχουν συμπεριληφθεί –αν και δεν συνιστούν δεσμευτικούς κανόνες δικαίου όπως προειπώθηκε- έχουν ήδη ενσωματωθεί στην τραπεζική νομοθεσία τόσο από τα κράτη-μέλη της επιτροπής όσο και από κράτη μη μέλη, καταδεικνύοντας έτσι την σημαντικότητα της επιρροής του έργου της καθώς και ένα ασυνήθιστο για το διεθνές οικονομικό σύστημα βαθμό συντονισμού και συγκλίσεως πολιτικής (Gortsos, 1989, σελ. 17 & Norton, 1989, σελ. 262).

Τι καθορίζουν, λοιπόν, οι κανόνες αυτοί που έχουν συμπεριληφθεί στην εν λόγω συμφωνία;

2.3 Η ΑΡΧΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Η Επιτροπή της Βασιλείας στο σύμφωνο το οποίο συνέταξε περιέχει κανόνες που ρυθμίζουν το ελάχιστο- ίδιο- κεφάλαιο που πρέπει να διατηρούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να αντισταθμίσουν τον κίνδυνο στον οποίο εκτίθενται και ο οποίος προέρχεται από τις λειτουργίες των παραπάνω ιδρυμάτων.

Πιο συγκεκριμένα, οι κανόνες αυτοί αφορούν στα εξής θέματα (Γκόρτσος, 2001β, σελ. 29):

1. Στην μέθοδο υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τις διεθνείς τράπεζες προκειμένου αυτές να καλύπτονται από την έκθεσή τους σε πιστωτικούς κινδύνους και στον κίνδυνο χώρας τόσο από στοιχεία του ενεργητικού όσο και από στοιχεία εκτός ισολογισμού και
2. Στον καθορισμό των στοιχείων των (εποπτικών- δηλαδή που καθορίζονται από τις εποπτικές αρχές) ιδίων κεφαλαίων που μπορούν να χρησιμοποιούν οι διεθνείς τράπεζες με σκοπό να εκπληρώνουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για κάλυψη έναντι του πιστωτικού κινδύνου και, κατά κανόνα, των κινδύνων χώρας.

Από το 1988 ωστόσο που άρχισε να εφαρμόζεται η συμφωνία από τα τραπεζικά ιδρύματα και μέχρι τον Ιανουάριο του 1996 οι διατάξεις της τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν τέσσερις φορές (Γκόρτσος, 1997γ, σελ. 54-55). Αναλυτικότερα:

1. Το 1991, οι διατάξεις του συμφώνου που αφορούσαν στα εποπτικά ίδια κεφάλαια τροποποιήθηκαν με σκοπό τον καθορισμό των προϋποθέσεων κάτω από τις οποίες οι προβλέψεις των τραπεζών για γενικούς (άρα μη συγκεκριμενοποιημένους ανά πελάτη) κινδύνους επιτρέπεται να περιλαμβάνονται στα εποπτικά ίδια κεφάλαια,
2. Τα έτη 1994 και 1995 έγιναν δυο άλλες τροποποιήσεις οι οποίες αφορούσαν στον ακριβή καθορισμό των προϋποθέσεων που πρέπει να συντρέχουν ώστε κατά τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων των τραπεζών για την κάλυψη από συναλλαγές σε εξω- χρηματιστηριακά παράγωγα μέσα επί επιτοκίων, χρεωστικών τίτλων και συναλλάγματος να λαμβάνονται υπόψη οι διμερείς συμφωνίες συμψηφισμού που καταρτίζουν με αντισυμβαλλόμενους τους.

3. Τον Ιανουάριο του 1996, η Επιτροπή εξέδωσε κείμενο με τίτλο «Τροποποίηση του Συμφώνου για την Κεφαλαιακή Επάρκεια με στόχο την ενσωμάτωση των κινδύνων αγοράς». Αυτό σήμαινε παράλληλα την καθιέρωση ενός εναλλακτικού ορισμού των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων τον οποίο οι τράπεζες έχουν την δυνατότητα να χρησιμοποιούν, με την σύμφωνη γνώμη των εποπτικών τους αρχών, για την εκπλήρωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων τους προκειμένου να καλυφθούν –αποκλειστικά και μόνο- έναντι των κινδύνων αγοράς.

Έτσι, με το Σύμφωνο αυτό συμπληρώθηκε το κανονιστικό πλαίσιο που αφορά στην τραπεζική κεφαλαιακή επάρκεια με την επιβολή στις διεθνείς τράπεζες κεφαλαιακών απαιτήσεων για κάλυψη τους και έναντι των κινδύνων αγοράς στους οποίους εκτίθενται.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι τρεις πρώτες τροποποιήσεις ήταν τεχνικές και αφορούσαν σε επιμέρους διατάξεις της συμφωνίας, το περιεχόμενο ωστόσο της τέταρτης τροποποίησης ήταν πιο ουσιαστικό αφού οδηγούσε στην ενσωμάτωση και άλλων ειδών κινδύνου (Γκόρτσος, 1997γ, σελ. 54).

Η Συμφωνία για την κεφαλαιακή επάρκεια του 1988 είχε σαν στόχους (Committee, 1988, Εισηγητική Έκθεση, αριθμός 4):

1. να ενισχύσει την δυναμικότητα και την σταθερότητα του διεθνούς τραπεζικού συστήματος και
2. να μειώσει τις συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ των διεθνών τραπεζών που οφείλονται σε διαφορές του καθεστώτος εποπτείας των κρατών- μελών.

Η σπουδαιότητα, τα πλεονεκτήματα της παραπάνω συμφωνίας έγιναν αποδεκτά από τις εποπτικές αρχές περισσότερων από εκατό χωρών, οι οποίες εποπτικές αρχές κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1990 'επέβαλλαν' στα τραπεζικά ιδρύματα της δικαιοδοσίας τους, τους κανόνες της Συμφωνίας για την κεφαλαιακή επάρκεια του 1988 (BCBS, 2001, σελ. 11).

Όμως, όπως όλες οι συμφωνίες οι κανόνες των οποίων δύναται να ρυθμίσουν ένα περιβάλλον δυναμικό το οποίο εξελίσσεται συνεχώς και το οποίο διακρίνεται από απρόβλεπτους παράγοντες, έχουν σοβαρά μειονεκτήματα έτσι και η εν λόγω συμφωνία δεν είναι δυνατόν να μην χαρακτηρίζεται από αδύναμα σημεία.

Η βασική αδυναμία είναι ότι η Συμφωνία του 1988 προτείνει μεθόδους βάσει των οποίων ο υπολογιζόμενος κίνδυνος δεν έχει σχέση με τους πραγματικούς οικονομικούς κινδύνους των τραπεζών (Fisher, 2003, σελ. 5). Αυτό σημαίνει ότι δάνεια σε καλές επιχειρήσεις, με υψηλό δείκτη φερεγγυότητας πρέπει να καλυφθούν στον ίδιο βαθμό με ίδια κεφάλαια όπως τα δάνεια σε επιχειρήσεις με μη ποιοτικά οικονομικά στοιχεία και χαμηλό δείκτη φερεγγυότητας. Δεν γίνεται επομένως διαφοροποίηση ανάλογα με την ποιότητα και τον κίνδυνο κάθε τοποθέτησης.

Πέρα της παραπάνω αδυναμίας, οι διαφόρων τύπου διασφαλίσεις λαμβάνονται υπόψη σε περιορισμένο βαθμό, ενώ νέες τεχνικές κάλυψης κινδύνων, όπως για παράδειγμα τα παράγωγα, δεν λαμβάνονται καθόλου υπ' όψη (BCBS, 2001, σελ. 11).

Εξ' αιτίας των παραπάνω αδύναμων σημείων, η Επιτροπή της Βασιλείας άρχισε μόλις τον Ιανουάριο του 2001 να αναλαμβάνει δράση με στόχο την περαιτέρω τροποποίηση της Συμφωνίας του 1988. Σε αυτό, συνέβαλε και το γεγονός ότι κατά την δεκαετία του 1990 εμφανίστηκαν περιπτώσεις όπου πιστωτικά ιδρύματα παρουσίασαν ζημιές που οφείλονταν σε ατέλειες του πλαισίου λειτουργίας τους και όχι στην αθέτηση εκπλήρωσης υποχρέωσης από

αντισυμβαλλόμενο (πιστωτικός κίνδυνος) ή στην μεταβλητότητα των παραγόντων αγοράς (κίνδυνος αγοράς). Με οδηγό την πτώχευση της άλλοτε κραταιάς τράπεζας BARINGS το 1995 και το σκάνδαλο της BCCI (Bank of Credit and Commerce International) το 1991 γεννήθηκε η ανάγκη διαχείρισης του κινδύνου ο οποίος προέρχεται από το εσωτερικό περιβάλλον του τραπεζικού ιδρύματος όπως τα πληροφοριακά συστήματα, τα συστήματα εκπαίδευσης. Γεννήθηκε, λοιπόν, επιπλέον και η ανάγκη διαχείρισης του Λειτουργικού κινδύνου (Οράτη, 2001, σελ. 33).

Αποτέλεσμα αυτής της πρωτοβουλίας της Επιτροπής ήταν η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ 'Συμφωνία της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια των Τραπεζικών Ιδρυμάτων', ή BASEL II όπως αλλιώς είναι γνωστή, το περιεχόμενο της οποίας καλούνται να αρχίσουν να εφαρμόζουν οι τράπεζες από τις αρχές του 2007.

2.4 Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Το νέο κανονιστικό πλαίσιο όπως είναι γνωστό σήμερα και καλούνται να εφαρμόσουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αποτελείται από τρεις ενότητες ή τρεις πυλώνες όπως αναφέρονται στην αγγλική βιβλιογραφία. Αυτοί αφορούν (BCBS, 2001β, σελ. 4/ Γκόρτσος, 2003δ, σελ. 2):

1. το ελάχιστο ή αλλιώς εποπτικό ίδιο κεφάλαιο το οποίο πρέπει να τηρούν οι τράπεζες λαμβάνοντας υπ' όψη τον πιστωτικό κίνδυνο μέσω νέων τρόπων μέτρησής του, τον κίνδυνο αγοράς που ο υπολογισμός του παραμένει ίδιος όπως και στην ΒΑΣΙΛΕΙΑ I και τον λειτουργικό κίνδυνο που μέχρι τώρα δεν υπολογιζόταν (Πυλώνας I),
2. τις διαδικασίες παρακολούθησης της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών καθώς και των εφαρμοζόμενων μεθόδων υπολογισμού του εποπτικού κεφαλαίου (Πυλώνας II) και

3. τα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία που πρέπει να δημοσιοποιούν οι διοικήσεις των τραπεζών αναφορικά με τους αναλαμβανόμενους κινδύνους, τις μεθόδους παρακολούθησης αυτών καθώς και άλλα στοιχεία που έχουν να κάνουν με τον τρόπο διοίκησης και οργάνωσης, προκειμένου να επιτρέψουν στους υποψήφιους επενδυτές να αξιολογήσουν σωστά τις επενδύσεις τους στον τραπεζικό τομέα (Πυλώνας III).

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, αντικειμενικός σκοπός αυτής της εργασίας είναι να εξεταστεί πώς οι επιταγές του Συμφώνου της Βασιλείας II οι σχετικές με τον πιστωτικό κίνδυνο δύναται να επιβάλλουν αλλαγές στα εσωτερικά συστήματα που τηρούν οι τράπεζες καθώς και στην δομή τους. Για τον παραπάνω, λοιπόν, λόγο αυτό που θα ακολουθήσει είναι η ανάλυση του πιστωτικού κινδύνου και οι μέθοδοι υπολογισμού του εποπτικού κεφαλαίου αναφορικά με αυτόν τον κίνδυνο.

2.5 ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι άμεσα συνδεδεμένος με την φύση των δραστηριοτήτων των μιας τράπεζας και ορίζεται ως η πιθανότητα αθέτησης των συμβατικών υποχρεώσεων των πιστούχων της (Altman et al, 1998, σελ. 7-11).

Προκειμένου οι τράπεζες να προστατευτούν έναντι αυτού του κινδύνου, η Επιτροπή της Βασιλείας έχει καθιερώσει μια πρακτική, βάσει της οποίας οι τράπεζες θα πρέπει να τηρούν ένα ελάχιστο κεφάλαιο ανάλογα πάντα με τον βαθμό του κινδύνου που αναλαμβάνουν. Η τήρηση των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων σύμφωνα με την ΒΑΣΙΛΕΙΑ II υπολογίζεται- όπως και στην περίπτωση του παλαιού συμφώνου- με τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας (Δ.Κ.Ε).

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας είναι ένας λόγος όπου ο αριθμητής αφορά τα Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια και ο παρανομαστής το Σταθμισμένο

Ενεργητικό για τον πιστωτικό κίνδυνο, τα απαιτούμενα ίδια κεφάλαια για τον κίνδυνο αγοράς και το λειτουργικό κίνδυνο. Ο δείκτης αυτός θα πρέπει να είναι μεγαλύτερος ή ίσος με το 8% (Τασάκος, 2005, σελ. 7-παραρτήματα & BCBS, 2001, σελ. 3).

Πιο συγκεκριμένα:

$$\Delta.Κ.Ε \frac{\text{Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια}}{[\text{Σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού} + \text{Λογ. Τάξεως} + \text{Κεφ. Απαιτήσεις για Κίνδυνο Αγοράς} + \text{Λειτουργικό Κίνδυνο}]} \geq 8\%$$

Ο ορισμός των εποπτικών Ιδίων Κεφαλαίων παραμένει ο ίδιος όπως και στη αρχική συμφωνία ενώ ο πιστωτικός και ο κίνδυνος αγοράς συμπληρώνεται από τον λειτουργικό που επίσης θα πρέπει να καλυφθεί με κεφάλαια. Το σύμβολο της ανισότητας στον παραπάνω δείκτη σημαίνει ότι εφόσον τα Πιστωτικά Ιδρύματα κρίνουν ότι εκτίθενται σε μεγαλύτερης έντασης κίνδυνο, τότε θα παρακρατούν κεφάλαια μεγαλύτερα από τα ελάχιστα- ανάλογα πάντα και με τις τεχνικές μειώσεις του κινδύνου που έχουν στην διάθεσή τους.

Προκειμένου οι διοικήσεις των τραπεζών να εκτιμήσουν την ένταση του πιστωτικού κινδύνου στον οποίο εκτίθενται, να μετρήσουν δηλαδή τον πιστωτικό κίνδυνο το νέο κανονιστικό πλαίσιο θέτει στην διάθεσή τους τις εξής μεθόδους (Χαραλαμπίδης, 2001, σελ. 37 & BCBS, 2001, σελ. 3):

I. Την **Τυποποιημένη Μέθοδο** (Standardized Approach) η οποία αποτελεί βελτίωση της ισχύουσας- βάσει της αρχικής συμφωνίας- μεθόδου και

II. Την μέθοδο υπολογισμού με βάση το **Εσωτερικό Σύστημα Διαβάθμισης** (Internal Rating Based Approach- IRB), η οποία μέθοδος χωρίζεται περαιτέρω στις:

A. *Θεμελιώδη Μέθοδο* (IRB- Foundation Approach) και

B. *Εξελιγμένη Μέθοδο* (IRB- Advanced Approach)

Οι παραπάνω δυο, αποτελούν νέες μεθόδους οι οποίες βασίζονται στα εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης των τραπεζών και είναι δυνατόν να εφαρμόζονται μόνο κατόπιν εγκρίσεως από τις εποπτικές αρχές.

Κρίνεται σκόπιμη σε αυτή τη φάση της διπλωματικής εργασίας η συνοπτική παράθεση των νέων αναθεωρημένων προτάσεων της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II αναφορικά με τον τρόπο μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου, προκειμένου να δειχθεί πως λειτουργούν οι παραπάνω αναφερόμενοι μέθοδοι, καθώς και των τεχνικών μείωσής του.

2.5.1 ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

Η νέα **Τυποποιημένη προσέγγιση** είναι- συγκριτικά με την ισχύουσα- πιο περιεκτική, πιο ακριβής και πιο ευαίσθητη στις μεταβολές του πιστωτικού κινδύνου παρέχοντας παράλληλα στα πιστωτικά ιδρύματα μεγαλύτερο φάσμα τεχνικών άμβλυνσής του.

Βάσει της μεθόδου αυτής, οι πελάτες μιας τράπεζας και γενικότερα οι απαιτήσεις της έναντι αυτών, χωρίζονται σε κατηγορίες και για κάθε μια από αυτές τις κατηγορίες αναπτύσσονται κλίμακες αξιολόγησης- βάσει κλιμάκων που έχουν αναπτύξει οι επενδυτικοί οίκοι- όπου σε κάθε βαθμίδα της κλίμακας προσδιορίζονται συντελεστές στάθμισης κινδύνου ανάλογα με την ένταση του κινδύνου που αναλαμβάνεται. Η ανάπτυξη των κλιμάκων και των αντίστοιχων συντελεστών είναι διαφορετική για κάποιες κατηγορίες απαιτήσεων όπως αυτές

έναντι των κρατών και των κεντρικών τους τραπεζών, έναντι των πολυμερών διεθνών τραπεζών κ.ο.κ. Ο προσδιορισμός των συντελεστών στάθμισης βασίζεται στις εκτιμήσεις εξωτερικών οίκων αξιολόγησης εφόσον οι οίκοι αυτοί είναι εγκεκριμένοι.

Στον παρακάτω πίνακα εμφανίζονται συνοπτικά οι συντελεστές στάθμισης της μεθόδου για κάθε κατηγορία απαίτησης. Σημειώνεται ότι ο καθορισμός των συντελεστών στάθμισης έγινε βάσει της μεθοδολογίας η οποία χρησιμοποιεί ο οίκος αξιολόγησης Standards & Poor's.

Rating/ Απαίτηση	Χωρίς Αξιολόγηση	AAA AA-	A+ A-	BBB+ BBB-	BB+ BB-	B+ B-	Κάτω B-	> 90 ημερών
Κράτος	100%	0%	20%	50%	100%	150%		100% ή 150%
Τράπεζα επιλ. 1	100%	20%	50%	100%	100%	150%		
Τράπεζα επιλ. 2	50%	20%	50%	50%	100%	150%		
Τράπεζα < ή = 3μ	20%	20%	20%	20%	50%	150%		
Επιχειρήσεις	100%	20%	50%	100%	150%			
Retail	75%							
Retail + Υποθήκη	35%							100%

Πίνακας 2.1 Συγκεντρωτικός Πίνακας Στάθμισης Απαιτήσεων

(Πηγή: Τασάκος, 2005)

Η παρατήρηση που είναι αναγκαίο να γίνει εδώ είναι ότι η ανάπτυξη των κλιμάκων αξιολόγησης είναι δυνατόν να διαφέρει από οίκο σε οίκο και να μην ακολουθεί αναγκαστικά την ανάπτυξη όπως αυτή παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα. Για παράδειγμα, η κλίμακα αξιολόγησης όπως την έχει αναπτύξει ο οίκος Standards and Poor's αποτελείται από οκτώ βαθμίδες σε αντίθεση με την κλίμακα που έχει αναπτύξει ο ΟΟΣΑ- και που χρησιμοποιούν οι εταιρίες ασφάλισης εξαγωγών, όπως θα αναφερθεί στην ενότητα 2.5.1.1- που αποτελείται από επτά βαθμίδες.

Αναλυτικότερα, το σύμφωνο της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II για κάθε μια από τις κατηγορίες απαιτήσεων προβλέπει τα εξής (BIS, 2004β, σελ. 12-22 & ΤτΕ, 2004, Έγγραφο Διαβούλευσης I & Τασάκος, 2005, σελ. 18-34):

2.5.1.1 Απαιτήσεις έναντι κρατών και των κεντρικών τους τραπεζών

Οι απαιτήσεις έναντι αυτής της κατηγορίας πελατών είναι δυνατόν να σταθμιστούν χρησιμοποιώντας δυο διαφορετικές μεθοδολογίες: την μεθοδολογία του οίκου αξιολόγησης *Standards & Poor's* και αυτήν των *Εταιριών Ασφάλισης Εξαγωγών (Export Credit Agencies- ECAs)* που χρησιμοποιούν τη μεθοδολογία του ΟΟΣΑ.

Βάσει της διαβάθμισης πιστωτικού κινδύνου από τον οίκο αξιολόγησης *Standards & Poor's*, οι απαιτήσεις έναντι κρατών και κεντρικών τραπεζών σταθμίζονται με συντελεστές κινδύνου από 0% έως 150%.

Διαβάθμιση	AAA AA-	A+ A-	BBB+ BBB-	BB+ B-	Κάτω από B-	Χωρίς Διαβάθμιση
Συντελεστής Στάθμισης	0%	20%	50%	100%	150%	100%

Πίνακας 2.2: Στάθμιση Απαιτήσεων έναντι Κρατών & Κεντρικών Τραπεζών κατά S&P/ (Πηγή: Τασάκος, 2005)

Εφόσον οι απαιτήσεις είναι σε εγχώριο νόμισμα, οι εποπτικές αρχές μιας χώρας μπορούν να επιτρέψουν σε τράπεζές τους που χορηγούν δάνεια στο κράτος ή την κεντρική τράπεζα να χρησιμοποιούν χαμηλότερους συντελεστές. Σε αυτήν την περίπτωση και για λόγους ίσης μεταχείρισης ο ίδιος χειρισμός πρέπει να επιτραπεί και στις εποπτικές αρχές άλλων χωρών για τις τράπεζές τους. Για παράδειγμα, η Ελλάδα με βάση την προτεινόμενη από την επιτροπή της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ αξιολόγηση θα πρέπει να σταθμίζεται με συντελεστή 20% και η

Τράπεζα της Ελλάδος θα μπορεί να επιτρέψει το χρέος του Ελληνικού Δημοσίου σε ευρώ να σταθμίζεται με 0%.

Εάν αντί της παραπάνω μεθόδου χρησιμοποιηθεί η κατάταξη των χωρών από *Εταιρίες Ασφάλισης Εξαγωγών* τότε η κλίμακα που προκύπτει είναι αυτή όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα απ' όπου φαίνεται ότι οι απαιτήσεις έναντι του ΔΝΤ, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να σταθμιστούν με 0%.

ECA Ταξινόμηση Κράτους	1	2	3	4 έως 6	7
Συντελεστής Στάθμισης	0%	20%	50%	100%	150%

Πίνακας 2.3: Στάθμιση Απαιτήσεων έναντι Κρατών & Κεντρικών Τραπεζών κατά ECAs/ (Πηγή: Τασάκος, 2005)

2.5.1.2 Απαιτήσεις σε Δημόσιες Υπηρεσίες (Public Sector Entities- PSEs)

Απαιτήσεις σε περιφερειακά κρατίδια και τοπικές αρχές που έχουν δικαίωμα επιβολής φόρων, πράγμα που σημαίνει ότι ο πιστωτικός κίνδυνος είναι μειωμένος αφού οι ανωτέρω νομικές οντότητες παρουσιάζουν έσοδα, μπορούν να σταθμίζονται όπως το κεντρικό κράτος. Απαιτήσεις ωστόσο σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες θα αντιμετωπίζονται όπως οι απαιτήσεις έναντι τραπεζών (οι οποίες θα αναλυθούν σε παρακάτω ενότητα).

2.5.1.3 Απαιτήσεις σε Πολυμερείς Διεθνείς Τράπεζες (Multilateral Development Banks- MDBs)

Η στάθμιση των δανείων σε MDBs είναι δυνατόν να ακολουθήσει τη στάθμιση των απαιτήσεων έναντι των τραπεζών- η οποία αναπτύσσεται σε επόμενη ενότητα. Είναι ωστόσο δυνατόν, οι απαιτήσεις έναντι των MDBs να σταθμιστούν με 0% εφόσον εκπληρώνονται τα πιο κάτω κριτήρια:

- § Οι μακροπρόθεσμες εκδόσεις τίτλων τους έχουν βαθμολογηθεί με AAA,
- § Οι μέτοχοί τους είναι κυρίως κράτη με βαθμολόγηση των μακροπρόθεσμων εκδόσεων τους τουλάχιστον AA-
- § Οι τράπεζες αυτές διασφαλίζονται σε ένα καλό επίπεδο σε κεφάλαια και ρευστότητα και οι μέτοχοι έχουν την διάθεση να τις στηρίξουν με νέα κεφάλαια εφόσον χρειαστεί,
- § Υπάρχουν στο καταστατικό τους αυστηρά κριτήρια για τη χορήγηση των δανείων τους.

2.5.1.4 Απαιτήσεις σε Τράπεζες

Ως προς τις απαιτήσεις σε Τράπεζες υπάρχουν δυο επιλογές.

Σύμφωνα με την *πρώτη επιλογή*, όπως δείχνει και ο παρακάτω πίνακας, όλες οι τράπεζες- ανάλογα με το κράτος που έχουν την έδρα τους- σταθμίζονται κατά μια κατηγορία χειρότερα από την στάθμιση του κράτους τους. Έτσι, εκεί που οι απαιτήσεις έναντι κρατών σταθμίζονταν με 0%, οι απαιτήσεις έναντι τραπεζών σταθμίζονται με 20%, αντίστοιχα εκεί που σταθμίζονταν με 20% τώρα σταθμίζονται με 50% κ.ο.κ. Σημειώνεται ωστόσο ότι ο ανώτατος συντελεστής για τράπεζες σε χώρες με διαβάθμιση BB+ έως B- και σε χώρες χωρίς αξιολόγηση περιορίζεται στο 100%.

Διαβάθμιση του Κράτους	AAA AA-	A+ A-	BBB+ BBB-	BB+ B-	Κάτω από B-	Χωρίς Διαβάθμιση
Συντελεστής Στάθμισης	20%	50%	100%	100%	150%	100%

Πίνακας 2.4: Απαιτήσεις έναντι Τραπεζών- 1^η Επιλογή
(Πηγή: Τασάκος, 2005)

Σύμφωνα με την *δεύτερη επιλογή* και βάση του πιο κάτω πίνακα, ο συντελεστής κινδύνου κάθε τράπεζας βασίζεται στην αξιολόγησή της από εταιρίες αξιολόγησης. Για απαιτήσεις με χρονική διάρκεια αποπληρωμής μέχρι 3 μήνες μπορεί να εφαρμοστεί ένας συντελεστής κατά ένα σκαλοπάτι καλύτερος αλλά όχι μικρότερος του 20%. Ο κανόνας αυτός δεν ισχύει στην περίπτωση που μια τράπεζα λόγω της κακής διαβάθμισής της σταθμίζεται με 150%.

Διαβάθμιση Τράπεζας	AAA AA-	A+ A-	BBB+ BBB-	BB+ B-	Κάτω από B-	Χωρίς Διαβάθμιση
Συντελεστής Στάθμισης	20%	50%	100%	100%	150%	50%
Συντελεστής Στάθμισης για απαιτήσεις <3μ	20%	20%	20%	50%	150%	20%

Πίνακας 2.5: Απαιτήσεις έναντι Τραπεζών- 2^η Επιλογή
(Πηγή: Τασάκος, 2005)

Σημειώνεται ότι η δυνατότητα που υπάρχει για διαβάθμιση μιας τράπεζας ανάλογα με τη χώρα που έχει την έδρα της, δίνει την δυνατότητα σε μικρές τράπεζες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μειώνουν το κόστος αναχρηματοδότησής τους.

2.5.1.5 Απαιτήσεις σε Επιχειρήσεις

Ο πίνακας που ακολουθεί δείχνει τις σταθμίσεις για απαιτήσεις σε επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένου και ασφαλιστικών εταιριών) οι οποίες αξιολογούνται από εξωτερικές εταιρίες. Είναι σκόπιμο να αναφερθεί ότι ο τυπικός συντελεστής για μη διαβαθμισμένες επιχειρήσεις είναι 100% και δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τον συντελεστή κινδύνου του κράτους που έχουν την έδρα τους. Επιπλέον, οι εποπτικές αρχές είναι δυνατόν να αυξάνουν πάνω από το 100% τον συντελεστή αυτό εφόσον από τα στοιχεία που υπάρχουν στην διάθεσή τους προκύπτει μεγάλος πιστωτικός κίνδυνος.

Διαβάθμιση	AAA έως AA-	A+ έως A-	BBB+ έως BBB-	Κάτω από BB-	Χωρίς Διαβάθμιση
Συντελεστής Στάθμισης	20%	50%	100%	150%	100%

Πίνακας 2.6: Απαιτήσεις έναντι Επιχειρήσεων

(Πηγή: Τασάκος, 2005)

2.5.1.6 Δάνεια που κατατάσσονται στο χαρτοφυλάκιο λιανικής (Retail)

Για να ενταχθεί κάποιο δάνειο στο χαρτοφυλάκιο λιανικής θα πρέπει ο δανειολήπτης να είναι α) φυσικό πρόσωπο και η απαίτηση να αφορά προσωπικό δάνειο- το δάνειο μπορεί να είναι ανακυκλούμενο ή να υπάρχει πιστωτικό όριο συμπεριλαμβανομένου των πιστωτικών καρτών και των υπεραναλήψεων από καταθετικό λογαριασμό- ή β) μικρή επιχείρηση και η απαίτηση να αφορά επιχειρηματικά δάνεια που έχουν όμως τα χαρακτηριστικά των δανείων της πρώτης περίπτωσης, καθώς και απαιτήσεις από Leasing.

Οι εποπτικές αρχές προκειμένου να σταθμίσουν τα ενήμερα δάνεια αυτής της κατηγορίας με συντελεστή κινδύνου 75% θα πρέπει να είναι πεπεισμένες ότι το χαρτοφυλάκιο λιανικής είναι επαρκώς διεσπαρμένο. Κριτήριο σε αυτή την περίπτωση θα μπορούσε να είναι ότι όλα τα δάνεια ενός πιστούχου δεν υπερβαίνουν το 0,2% του συνολικού χαρτοφυλακίου λιανικής ή το ένα εκατομύριο ευρώ. Σημειώνεται ότι οι καθυστερημένες χορηγήσεις πέραν των ενενήντα ημερών αφαιρούνται από το χαρτοφυλάκιο λιανικής και εντάσσονται στις καθυστερημένες χορηγήσεις για να σταθμιστούν.

2.5.1.7 Απαιτήσεις εξασφαλισμένες με κατοικίες

Απαιτήσεις αυτής της κατηγορίας σταθμίζονται με συντελεστή 35% εφόσον αυτές οι απαιτήσεις εξασφαλίζονται με προσημειώσεις ή υποθήκες σε κατοικίες στις οποίες θα κατοικήσει ή κατοικεί ο δανειολήπτης ή πρόκειται να ενοικιασθούν. Ο συντελεστής αυτός εφαρμόζεται εφόσον η αξία του εκτιμώμενου ακινήτου είναι μεγαλύτερη του ποσού του δανείου. Οι καθυστερημένες χορηγήσεις πέραν των 90 ημερών σταθμίζονται με συντελεστή 100%.

2.5.1.8 Απαιτήσεις εξασφαλισμένες με βιομηχανικά ακίνητα

Λόγω των πολλών προβλημάτων που έχουν προκαλέσει στο παρελθόν στο τραπεζικό σύστημα οι απαιτήσεις της κατηγορίας αυτής, σταθμίζονται με συντελεστή 100%. Δύναται ωστόσο σε ορισμένες περιπτώσεις ο συντελεστής να είναι χαμηλότερος. Πιο συγκεκριμένα, η επιτροπή δέχεται το μέρος του δανείου που δεν υπερβαίνει το μισό της αγοραίας αξίας του ακινήτου, να σταθμίζεται με συντελεστή 50%, το δε υπόλοιπο μέρος του θα σταθμίζεται με 100%. Για να ισχύσουν ωστόσο τα παραπάνω, θα πρέπει η εξασφάλιση να αφορά γραφεία ή

επιχειρηματικά ακίνητα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για πολλούς σκοπούς, να μισθωθούν από πολλά πρόσωπα και μόνο σε πολύ αναπτυγμένες αγορές.

Με συντελεστή 100% σταθμίζονται επίσης δάνεια της κατηγορίας αυτής εφόσον βρίσκονται σε καθυστέρηση. Σημειώνεται, τέλος, ότι οι συνολικές ζημιές από απαιτήσεις εξασφαλισμένες με βιομηχανικά ακίνητα δεν θα πρέπει για κανένα έτος να υπερβαίνουν το 0,5% του υπολοίπου των απαιτήσεων.

2.5.1.9 Χορηγήσεις σε καθυστέρηση

Το μη εξασφαλισμένο μέρος των απαιτήσεων που βρίσκονται σε καθυστέρηση περισσότερο από 90 ημέρες σταθμίζονται μετά την αφαίρεση ειδικών προβλέψεων ως εξής:

- § Στάθμιση 150% σε περίπτωση που οι ειδικές προβλέψεις ανέρχονται σε λιγότερο του 20% του ανεξόφλητου υπολοίπου των χορηγήσεων αυτών,
- § Στάθμιση 100% σε περίπτωση που οι ειδικές προβλέψεις ανέρχονται σε περισσότερο από 20% του ανεξόφλητου υπολοίπου των χορηγήσεων αυτών,
- § Στάθμιση 100% σε περίπτωση που οι ειδικές προβλέψεις ανέρχονται σε όχι λιγότερο από 50% του ανεξόφλητου υπολοίπου των χορηγήσεων αυτών, όμως με την δυνατότητα οι εποπτικές αρχές να μειώσουν την στάθμιση στο 50%.

Δάνεια για κατοικίες που είναι σε καθυστέρηση περισσότερο από 90 ημέρες σταθμίζονται με 100% μετά την αφαίρεση ειδικών προβλέψεων. Στην περίπτωση δε, που τα δάνεια αυτά καλύπτονται από ειδικές προβλέψεις σε ποσοστό όχι μικρότερο του 50% μπορεί το υπόλοιπο να σταθμιστεί με 50%.

Αξίζει να σημειωθεί ότι για τον ορισμό του εξασφαλισμένου μέρους ενός καθυστερημένου δανείου αναγνωρίζονται οι ίδιες εξασφαλίσεις που μειώνουν τον

πιστωτικό κίνδυνο και θα αναφερθούν στην ενότητα για τις τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου.

2.5.1.10 Κατηγορίες υψηλού κινδύνου

Το σύμφωνο ορίζει ότι απαιτήσεις σε κράτη, δημόσιες επιχειρήσεις, τράπεζες, αμοιβαία κεφάλαια με διαβάμιση κάτω του B- καθώς και απαιτήσεις σε επιχειρήσεις με διαβάμιση BB- σταθμίζονται με συντελεστή 150%. Επιπρόσθετα, ομόλογα από τιτλοποίηση απαιτήσεων με διαβάμιση BB+ και BB- σταθμίζονται με 350%.

Πέρα από τα παραπάνω, προβλέπεται ότι οι μη καθυστερημένες απαιτήσεις που σταθμίζονται εν γένει με συντελεστή 150%, θα υπόκεινται σε στάθμιση:

- § 100%, εφόσον οι προβλέψεις είναι τουλάχιστον 20% της αξίας της απαίτησης προ προβλέψεων και
- § 50%, εφόσον οι προβλέψεις είναι τουλάχιστον 50% της αξίας της απαίτησης προ προβλέψεων

2.5.1.11 Εκτός Ισολογισμού στοιχεία

Τα στοιχεία της κατηγορίας αυτής μετατρέπονται σε πιστωτικά ισοδύναμα και μεταχειρίζονται ανάλογα. Πιο συγκεκριμένα:

- § Αξιόγραφα που η τράπεζα δανείζει ή δίνει ως εγγύηση μετατρέπονται σε πιστωτικά ισοδύναμα με συντελεστή 100%,
- § Υποσχετικές επιστολές για διακίνηση εμπορευμάτων μετατρέπονται σε πιστωτικά ισοδύναμα με συντελεστή 20%,
- § Πιστοδοτικά όρια πιστούχων με χρονική ισχύ μέχρι 1 έτος σταθμίζονται με 20% ενώ με ισχύ μεγαλύτερη αυτού σταθμίζονται με 50%. Όρια ωστόσο

που μπορούν να καταργηθούν χωρίς προειδοποίηση από την τράπεζα σταθμίζονται με συντελεστή 0%.

2.5.2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΛΗΡΟΥΝ ΟΙ ΟΙΚΟΙ ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Με το πέρας της ανάλυσης της Τυποποιημένης μεθόδου θα πρέπει να τονιστεί ότι προκειμένου οι αξιολογήσεις των οίκων πιστοληπτικής αξιολόγησης να τύχουν της αναγνώρισης των εποπτικών αρχών, θα πρέπει οι οίκοι αυτοί να πληρούν ορισμένα κριτήρια. Τα κριτήρια αυτά αφορούν (Τασάκος, 2005, σελ. 18-19):

1. την αντικειμενικότητα των αξιολογήσεων,
2. την ανεξαρτησία του οίκου αξιολόγησης και την αναγκαία διαφάνεια στον τρόπο λειτουργίας του,
3. τη δημοσιοποίηση πληροφοριών οι οποίες αφορούν την λειτουργία του οίκου αξιολόγησης,
4. την επάρκεια των πηγών για τη συλλογή στοιχείων και τέλος
5. την αξιοπιστία των αξιολογήσεων

Η αναγνώριση των αξιολογήσεων μπορεί να αφορά το σύνολο των απαιτήσεων ή μπορεί να είναι περιορισμένη, να αφορά για παράδειγμα τις αξιολογήσεις μιας ορισμένης κατηγορίας ανοιγμάτων.

2.5.3 ΜΕΘΟΔΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗΣ

Η εναλλακτική μέθοδος υπολογισμού του πιστωτικού κινδύνου είναι αυτή των *εσωτερικών μοντέλων για τους συντελεστές στάθμισης (IRB)* η οποία προβλέπει δυο διαφορετικές προσεγγίσεις, την *Θεμελιώδη* και την *Εξελιγμένη*-όπως έχει ήδη αναφερθεί. Η μέθοδος αυτή είναι πιο ευαίσθητη στους παράγοντες που συντελούν στον πιστωτικό κίνδυνο και την οικονομική ζημιά του χαρτοφυλακίου μιας τράπεζας και προσφέρει σε αυτές- ακριβώς επειδή υπολογίζουν τις κεφαλαιακές τους απαιτήσεις με δικά τους μοντέλα- ένα πλαίσιο που τις ενθαρρύνει να βελτιώνουν τις εσωτερικές διαδικασίες μέτρησης των κινδύνων (BIS, 2004β, σελ. 48-53, 62-68 & ΤτΕ, 2004β, Έγγραφο Διαβούλευσης II & Κούρτης, 1996, σελ. 56).

Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή της Βασιλείας προτείνει ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων να γίνεται για έξι κατηγορίες απαιτήσεων:

1. Επιχειρήσεις,
2. Τράπεζες,
3. Κράτη,
4. Πελάτες Λιανικής,
5. Χρηματοδοτήσεις Έργων,
6. Συμμετοχές σε Επιχειρήσεις

κάνοντας χρήση των δικών τους μοντέλων εφόσον όμως προηγουμένως έχουν πάρει την απαιτούμενη έγκριση από τις εποπτικές αρχές.

Για να υπολογιστούν οι συντελεστές στάθμισης κινδύνου θα πρέπει οι τράπεζες να υπολογίζουν τα εξής στοιχεία:

1. Την πιθανότητα αθέτησης υποχρεώσεων ή αλλιώς την αδυναμία εκπλήρωσης της δανειακής υποχρέωσης του χρηματοδοτούμενου πελάτη της τράπεζας (Probability of Default- PD),

2. Τη ζημιά ως ποσοστό του χρηματοδοτικού ανοίγματος, την τελική ζημιά δηλαδή που θα υποστεί η τράπεζα στην περίπτωση που ο αντισυμβαλλόμενος αθετήσει την υποχρέωσή του (Loss Given Default- LGD),
3. Το χρηματοδοτικό άνοιγμα σε περίπτωση ζημιάς (Exposure at Default- EAD) και
4. Την υπολειπόμενη διάρκεια χρηματοδότησης (Effective Maturity- M)

Βάσει της *Θεμελιώδους* μεθόδου, οι τράπεζες υπολογίζουν την φερεγγυότητα του πελάτη μέσω της κατάταξής του σε μια κατηγορία διαβάθμισης (Rating). Έχοντας κατατάξει τον πελάτη στην κλίμακα επόμενο βήμα είναι ο υπολογισμός της πιθανότητας αθέτησης της υποχρέωσης (PD) για ένα έτος για κάθε κατηγορία διαβάθμισης και για κάθε μορφή απαίτησης σύμφωνα με ιστορικά στοιχεία που τηρεί η τράπεζα. Τα υπόλοιπα στοιχεία δηλαδή τα LGD, EAD και M δίδονται από τις εποπτικές αρχές.

Αντίθετα, στην περίπτωση της *Εξελιγμένης* μεθόδου, οι τράπεζες αφού κατατάξουν τον πελάτη, υπολογίζουν όλα τα υπόλοιπα στοιχεία (PD, LGD, EAD και M) με τα μοντέλα που έχουν αναπτύξει.

Βάση και για τις δυο μεθόδους αποτελεί η διαδικασία εσωτερικής διαβάθμισης των πιστούχων από τις τράπεζες. Το σύστημα διαβάθμισης θα πρέπει να έχει τουλάχιστον επτά (7) βαθμίδες για τα δάνεια που εξυπηρετούνται κανονικά, τουλάχιστον μια (1) βαθμίδα για τα δάνεια που βρίσκονται σε οριστική καθυστέρηση καθώς και να διαφοροποιεί σημαντικά τον κίνδυνο ώστε να μην εμφανίζονται μεγάλες συγκεντρώσεις σε κάποια από τις βαθμίδες. Στην περίπτωση ωστόσο που σε μια βαθμίδα υπάρξει συγκέντρωση μεγαλύτερη από το 25% των απαιτήσεων θα πρέπει να υπάρξει επαρκής δικαιολόγηση του γεγονότους αυτού προς την εποπτική αρχή.

Προκειμένου να καταταγούν οι πελάτες σε μια κατηγορία, αξιολογούνται τα ποσοτικά στοιχεία όπως η ρευστότητα, η δανειακή επιβάρυνση από τις

χρηματοοικονομικές καταστάσεις καθώς και τα ποιοτικά στοιχεία όπως η οργάνωση και η διοίκηση της εταιρείας, η καταλληλότητα του εξοπλισμού, η εκπαίδευση του προσωπικού για τα οποία ωστόσο απαιτείται εμπειρία και ανθρώπινη κρίση. Με βάση τα κριτήρια αυτά ο πιστούχος τοποθετείται σε μια από τις βαθμίδες της κλίμακας. Τονίζεται σε αυτό το σημείο ότι το πόσο βαθμίδες θα έχει μια κλίμακα εξαρτάται από τις ανάγκες των τραπεζών και φυσικά ο αριθμός των βαθμίδων θα διαφέρει από τράπεζα σε τράπεζα (χωρίς ωστόσο να παραβιάζεται ο κανόνας του 7+1 βαθμίδων).

Εάν κάποιος πιστούχος βάσει της αξιολόγησής του καταταγεί σε καλή κατηγορία, έχει δηλαδή μικρή πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεών του, η τράπεζα θα παρακρατήσει μικρότερο κεφάλαιο σε αντίθεση με την περίπτωση που λόγω κακής αξιολόγησης και άρα υψηλού ποσοστού αθέτησης ο πιστούχος κατατάσσεται χαμηλά στην κλίμακα. Εδώ η τράπεζα θα πρέπει να παρακρατήσει υψηλότερο κεφάλαιο.

Με το πέρας της ανάλυσης των δυο μεθόδων- της Τυποποιημένης και των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων- και πρώτου προχωρήσουμε στην περιγραφή των τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου κρίνεται σκόπιμο να δειχθεί για κάθε βαθμίδα της κλίμακας πόσο διαφορετικοί μπορεί να είναι οι συντελεστές στάθμισης και άρα πόσο διαφορετικές οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για τα τραπεζικά ιδρύματα που ακολουθούν την μια ή την άλλη μέθοδο. Για τον λόγο αυτό στον πίνακα που ακολουθεί, συγκρίνεται η Τυποποιημένη μέθοδο με την Θεμελιώδη Προσέγγιση της μεθόδου των εσωτερικών διαβαθμίσεων βάσει των συντελεστών τους. Σημειώνεται ότι στην στήλη 2, το εσωτερικό Rating αφορά την τράπεζα HVB HYPO- VEREINSBANK AG (Πουσκούρη- Reiche, 2003, σελ. 7).

Εξωτερικό Rating	Εσωτερικό Rating (HVB)	Πιθανότητα Πτώχευσης	Συντελεστές Στάθμισης Τυποπ. Μεθόδου	Συντελεστές Στάθμισης Θεμελιώδους Μεθόδου	Σύγκριση $\delta = 5/4$
Στήλη 1	Στήλη 2	Στήλη 3	Στήλη 4	Στήλη 5	Στήλη 6
AAA	1+	0.00%	20%	14.1%	0.71
AA+	1+	0.00%	20%	14.1%	0.71
AA	1	0.00%	20%	14.1%	0.71
AA-	1-	0.03%	20%	14.1%	0.71
A+	2+	0.02%	50%	14.1%	0.28
A	2	0.05%	50%	19.1%	0.38
A-	2-	0.05%	50%	19.1%	0.38
BBB+	3+	0.12%	100%	32.8%	0.33
BBB+	3	0.22%	100%	47.9%	0.48
BBB-	4+	0.35%	100%	64.3%	0.64
BB+	4	0.44%	100%	74.3%	0.74
BB	5+	0.94%	100%	120.2%	1.20
BB-	5-	1.33%	100%	149.5%	1.50
B+	6	2.91%	150%	241.5%	1.61
B	7	8.38%	150%	440.1%	2.93
B-	8	10.32%	150%	490.2%	3.27
CCC	8	21.94%	150%	625.0%	4.17

Πίνακας 2.7: Σύγκριση μεθόδων υπολογισμού Πιστωτικού Κινδύνου
(Πηγή: Πουσκούρη-Reiche, 2003)

Με μια πιο κριτική ματιά, το συμπέρασμα στο οποίο μπορεί κάποιος να καταλήξει είναι ότι από την σκοπιά των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων, για καλές επιχειρήσεις οι κεφαλαιακές απαιτήσεις της Θεμελιώδους μεθόδου είναι χαμηλότερες ενώ για τις υψηλού κινδύνου χορηγήσεις η τυποποιημένη μέθοδος απαιτεί χαμηλότερη στάθμιση και κατά συνέπεια λιγότερα ίδια κεφάλαια. Επομένως, οι τράπεζες ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του χαρτοφυλακίου τους δύναται να επιλέξουν την μέθοδο αυτή που τους συμφέρει περισσότερο. Πιο αναλυτικά, και λόγου του ότι οι τράπεζες ενδιαφέρονται να μην

παρακρατούν πολλά ίδια κεφάλαια ως ρευστά διαθέσιμα αλλά αντίθετα να τοποθετούν τα κεφάλαιά τους με σκοπό οι τοποθετήσεις αυτές να τους αποφέρουν κέρδος, ένα πιστωτικό ίδρυμα με αυξημένο προβληματικό χαρτοφυλάκιο έχει περισσότερες πιθανότητες να επιλέξει την Τυποποιημένη μέθοδο αφού αυτή υπαγορεύει την παρακράτηση μικρότερου κεφαλαίου συγκριτικά με την Θεμελιώδη μέθοδο. Για τον ίδιο λόγο, μια τράπεζα με μη προβληματικό χαρτοφυλάκιο δύναται να επιλέξει την Θεμελιώδη μέθοδο αντί της Τυποποιημένης.

Απο την σκοπιά τώρα των πελατών του κάθε τραπεζικού ιδρύματος, πιστούχοι με εξωτερικό- Rating AAA έως BB+, δηλαδή με εσωτερική αξιολόγηση 1 έως 4 αντίστοιχα, μπορούν να επιτύχουν πιο ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης από τράπεζες που χρησιμοποιούν συστήματα εσωτερικής αξιολόγησης λόγω των χαμηλότερων κεφαλαιακών αναγκών που έχουν οι τράπεζες αυτές.

Σε κάθε περίπτωση, οι τράπεζες θα επιλέξουν την μέθοδο αυτή, η οποία εξυπηρετεί καλύτερα τους στρατηγικούς σκοπούς της ίδιας χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι δεν λαμβάνει υπόψη της την καλύτερη εξυπηρέτηση των συμφερόντων των πελατών της.

Για κάθε μια από τις κατηγορίες πελατών ή απαιτήσεων που έχουν αναφερθεί κατά την ανάλυση των μεθόδων, οι τράπεζες προκειμένου να μειώσουν τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο μπορούν να κάνουν χρήση τεχνικών μείωσής του. Ποιά τα είδη των τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου και τι προβλέπει γενικότερα η αναθεωρημένη συμφωνία της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ θα αναλυθεί στην αμέσως επόμενη ενότητα.

2.5.4 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Συγκριτικά με το παλαιό καθεστώς, οι νέες προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας λαμβάνουν υπόψη τους σε μεγαλύτερο βαθμό τις τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι ένα πιστωτικό ίδρυμα κάνοντας χρήση των τεχνικών αυτών μπορεί να μειώσει το ποσό του κεφαλαίου που είναι υποχρεωμένο να κρατά ως εξασφάλιση έναντι του κινδύνου.

Οι τράπεζες, λοιπόν, έχουν την δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν δυο είδη εργαλείων: α) τις εξασφαλίσεις και β) τις εγγυήσεις (Χαραλαμπίδης, 2001, σελ. 41). Η διαφορά που υπάρχει μεταξύ της εξασφάλισης και της εγγύησης είναι ότι στην μεν πρώτη περίπτωση η τράπεζα που χορήγησε το δάνειο έχει το δικαίωμα της προνομιακής ικανοποίησής της από το περιουσιακό στοιχείο επί του οποίου έχει εγγράψει την προσημείωση υποθήκης ή την υποθήκη, στην δεύτερη περίπτωση δε, η τράπεζα έχει υπέγγυο και ένα ακόμα πρόσωπο το οποίο και αν ακόμη έχει στην κυριότητά του κάποιο περιουσιακό στοιχείο δεν έχει παράσχει εμπράγματα ασφάλεια στην τράπεζα η οποία είναι απλή πιστώτρια και θα ικανοποιηθεί σύμμετρα μαζί με τους άλλους απλούς πιστωτές.

Α. Για τον υπολογισμό των **εξασφαλίσεων** προτείνονται δυο μέθοδοι ή αλλιώς δυο προσεγγίσεις (BIS, 2004β, σελ. 27-47 & ΤτΕ, 2004γ, Έγγραφο Διαβούλευσης III & Χαραλαμπίδης, 2001, σελ. 41):

1. Η **Απλή Προσέγγιση** (Simple Approach) και
2. Η **Ευρεία Προσέγγιση** (Comprehensive Approach)

Βάσει της **Απλής προσέγγισης**, για το εξασφαλισμένο μέρος της απαίτησης ο συντελεστής στάθμισης του αντισυμβαλλόμενου αντικαθίσταται με τον συντελεστή στάθμισης της εξασφάλισης, με ελάχιστο συντελεστή 20%. Ο ελάχιστος αυτός συντελεστής μειώνεται στο 0% στις περιπτώσεις του μετρητού καλύμματος, στα χρεώγραφα κράτους, σε Overnight συναλλαγές που η απαίτηση

και η εξασφάλιση είναι στο ίδιο νόμισμα και όταν οι συναλλαγές αφορούν κράτη και τράπεζες.

Για να αναγνωριστεί μια εξασφάλιση στην απλή προσέγγιση πρέπει η διάρκειά της να είναι τουλάχιστον όσο της απαίτησης και η τρέχουσα αξία της να υπολογίζεται κάθε έξι μήνες. Το ακάλυπτο μέρος της απαίτησης σταθμίζεται με τον συντελεστή στάθμισης του αντισυμβαλλόμενου.

Περνώντας στη δεύτερη μέθοδο, αυτή της *Ευρείας προσέγγισης*, σημειώνεται ότι το ποσό της απαίτησης μειώνεται με το ποσό της αξίας της εξασφάλισης. Όμως, λόγω του ότι με το πέρασ του χρόνου οι εξασφαλίσεις υπόκεινται σε αλλαγές της αξίας τους, η αξία τους μειώνεται με συντελεστές προεξόφλησης- ή αλλιώς Haircuts όπως είναι γνωστοί με τον αγγλικό όρο. Η μείωση αυτή είναι ανάλογη με το είδος της εξασφάλισης, το χρόνο λήξης της, τη συχνότητα εκτίμησης της αξίας της και εξαρτάται επίσης από το εάν είναι σε διαφορετικό νόμισμα από το δάνειο ή πως έχει αξιολογηθεί από τους οίκους αξιολόγησης.

Οι συντελεστές αυτοί είναι δυνατόν να υπολογιστούν είτε με βάση την τυποποιημένη εποπτική μέθοδο είτε βάσει ορισμένων εσωτερικών μεθόδων εκτίμησης του ίδιου του πιστωτικού ιδρύματος εφ'όσον όμως πληρούνται ορισμένα ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια.

Το ύψος του συντελεστή προεξόφλησης εξαρτάται από τον χρονικό ορίζοντα εντός του οποίου η αξία της εξασφάλισης μπορεί να μειωθεί. Ενδεικτικά, στην περίπτωση καθημερινής αποτίμησης και παρακράτησης τουλάχιστον 10 ημερών, οι μειώσεις της αξίας των εξασφαλίσεων είναι αυτές όπως εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα (Μαλακός Π, σελ. 9-10):

Εξασφάλιση		Κράτη (%)	Τράπεζες & Επιχειρήσεις (%)
Ομολογίες με αξιολόγηση			
AAA/ AA- /A1	< ή = 1 έτους	0.5	1
	> 1 έτους, < ή = 5 έτη	2	4
	> 5 έτη	4	8
A+ /BBB-/ A2/ A3 Και χωρίς διαβάθμιση	< ή = 1 έτους	1	2
	> 1 έτους, < ή = 5 έτη	3	6
	> 5 έτη	6	12
BB- Ανεξαρτήτου Διάρκειας		15	Δεν αναγνωρίζονται ως εξασφάλιση
Μετοχές ενός κύριου δείκτη		15	
Άλλες μετοχές σε χρηματιστήριο		25	
Χρυσός		15	
Μετρητά		0	
Μείωση λόγω ξένου νομίσματος		8	

Πίνακας 2.8: Προσαρμογή Αξίας Εξασφάλισης βάση Χρονικού Οριζοντα
(Πηγή: Μαλακός)

Σε περίπτωση που δεν γίνεται αποτίμηση σε καθημερινή βάση αλλά σε μηνιαία- κάθε 20 εμπορικές ημέρες- ο συντελεστής προεξόφλησης αυξάνεται κατά 70%, ενώ σε περίπτωση αποτίμησης κάθε τρεις μήνες αυξάνεται κατά 262%.

Πέρα όμως από τον συντελεστή προεξόφλησης, στο τμήμα της απαίτησης που καλύπτεται από την εξασφάλιση θα εφαρμόζεται και ένας ελάχιστος συντελεστής κεφαλαιακής απαίτησης που ονομάζεται W-factor και ο οποίος θα ισούται με 15% και αντίστοιχα με 0% σε περίπτωση εξασφάλισης από το κράτος, τις κεντρικές τράπεζες και τα πιστωτικά ιδρύματα. Ο συντελεστής αυτός στην ουσία αντανακλά τους υπολειπόμενους κινδύνους όπως ο νομικός κίνδυνος

(νομική κατοχύρωση, ελλιπής κατάρτιση συμβολαίων) καθώς και ο κίνδυνος αδυναμίας άμεσης ρευστοποίησης λόγω της χρησιμοποιούμενης τεχνικής. Είναι προφανές από την ανάλυση που προηγήθηκε ότι ο συντελεστής W θέτει ένα ελάχιστο επίπεδο κεφαλαιακής απαίτησης ανεξάρτητα από το ύψος της εξασφάλισης ή εγγύησης που έχει λάβει το πιστωτικό ίδρυμα. Συνεπώς και σύμφωνα με τις νέες προτάσεις, καμμία τεχνική μείωσης του κινδύνου δεν είναι σε θέση να εξαλείψει πλήρως τον πιστωτικό κίνδυνο και τη συνεπαγόμενη κεφαλαιακή απαίτηση.

B. Περνώντας στις **εγγυήσεις**, ως τέτοιες γίνονται δεκτές εγγυήσεις κρατών, δημόσιων υπηρεσιών και τραπεζών που έχουν ένα μικρότερο συντελεστή στάθμισης από τον αντισυμβαλλόμενο καθώς και νομικά πρόσωπα συμπεριλαμβανομένου και των μητρικών και θυγατρικών επιχειρήσεων ενός ομίλου, επίσης, με χαμηλότερο συντελεστή κινδύνου από τον οφειλέτη.

Επισημαίνεται ότι δίδεται η δυνατότητα όπως ίσχυε μέχρι σήμερα για στάθμιση της απαίτησης με τον συντελεστή κινδύνου του προσώπου που εγγυήθηκε.

Τελειώνοντας με την ανάλυση των εξασφαλίσεων και των εγγυήσεων ως τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι η Επιτροπή της Βασιλείας αναγνωρίζει ως αποδεκτές εξασφαλίσεις, τα παρακάτω χρηματοοικονομικά κυρίως περιουσιακά στοιχεία (Χαραλαμπίδης, 2001, σελ. 42):

§ Καταθέσεις στην δανειδοτούσα τράπεζα

§ Χρεώγραφα κρατών και δημοσίων επιχειρήσεων οι οποίες αντιμετωπίζονται ως κράτη από τις εθνικές εποπτικές αρχές, με βαθμολόγηση BB- ή υψηλότερη,

§ Χρεώγραφα τραπεζών, χρηματιστηριακών εταιρειών, εταιρειών και δημοσίων επιχειρήσεων οι οποίες δεν αντιμετωπίζονται ως κράτη από τις εθνικές εποπτικές αρχές, με βαθμολόγηση BBB- ή υψηλότερη,

- § Μετοχές οι οποίες συμπεριλαμβάνονται σε Γενικούς Δείκτες. Στην Ευρεία Προσέγγιση είναι δυνατόν να συμπεριληφθούν και μετοχές που δεν συμπεριλαμβάνονται στον Γενικό Δείκτη εφόσον αυτές διαπραγματεύονται σε αναγνωρισμένα χρηματιστήρια,
- § Χρυσός,
- § Χρεόγραφα τραπεζών τα οποία δεν είναι αξιολογημένα από αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης εφόσον πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια,
- § Επενδύσεις σε οργανισμούς Συλλογικών Επενδύσεων σε κινητές αξίες και μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων υπό προϋποθέσεις,
- § Αστικά και εμπορικά ακίνητα μόνο για την Θεμελιώδη Προσέγγιση των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης και υπό πολύ αυστηρές προϋποθέσεις.

Επιπλέον, η Επιτροπή καθορίζει τον τρόπο υπολογισμού της αξίας ρευστοποιήσής τους. Τα ως άνω περιουσιακά στοιχεία, αναγνωρίζονται ως εποπτικά αποδεκτές εξασφαλίσεις τόσο για την Τυποποιημένη προσέγγιση όσο και για την Θεμελιώδη προσέγγιση των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης. Όσον αφορά στην Εξελιγμένη προσέγγιση των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι σε θέση να επιλέξουν οποιαδήποτε μορφή εξασφάλισης εφόσον πληρούνται ορισμένες επιπρόσθετες προϋποθέσεις. Σε κάθε περίπτωση, όμως, που οι διοικήσεις των τραπεζών θα υιοθετήσουν τη μέθοδο των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης, θα πρέπει να ακολουθήσουν την Ευρεία προσέγγιση για την μεταχείριση των εξασφαλίσεων.

2.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Βάσει των όσων αναπτύχθηκαν στο παρόν κεφάλαιο, συμπεραίνει κανείς ότι οι μέθοδοι που προτείνει η Επιτροπή της Βασιλείας να χρησιμοποιήσουν οι τράπεζες θέτουν σε καλύτερη μοίρα ορισμένα είδη δανείων αλλά και παρέχει την δυνατότητα στις τράπεζες να αναθεωρήσουν την τιμολογιακή τους πολιτική και να την προσαρμόσουν στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των πελατών τους.

Όσον αφορά στα είδη των δανείων, τράπεζες με μεγάλο ποσοστό λιανικής τραπεζικής και στεγαστικών δανείων τα οποία εξασφαλίζονται με προσημειώσεις θα επωφεληθούν από τις νέες ρυθμίσεις. Επιπρόσθετα, τράπεζες με καλή ποιότητα δανειακού χαρτοφυλακίου θα επηρεασθούν θετικά αφού θα κληθούν να παρακρατήσουν λιγότερα κεφάλαια με όποιες ωφέλειες μπορεί να έχει αυτό για την αποδοτικότητα του τραπεζικού ιδρύματος. Αντίθετα, όσες διατηρούν χαρτοφυλάκιο το οποίο χαρακτηρίζεται ως υψηλού κινδύνου θα χρειαστούν, σε συνδυασμό πάντα με τις νέες κεφαλαιακές απαιτήσεις, επιπλέον κεφάλαια τα οποία ωστόσο δεν θα είναι δυνατόν να τα αποκτήσουν προσφεύγοντας πάντα σε αύξηση των ιδίων κεφαλαίων. Αυτό με τη σειρά του, μπορεί να σημαίνει απορρόφηση θυγατρικών, μείωση των συμμετοχών τους σε άλλες επιχειρήσεις με σκοπό να εξοικονομήσουν τα απαιτούμενα κεφάλαια, ή ακόμα αύξηση του ανταγωνισμού για πιστούχους με καλύτερη διαβάθμιση.

Αναφορικά με την τιμολόγηση των δανείων, οι νέες ρυθμίσεις θα επιφέρουν μεγαλύτερη διαφοροποίηση των επιτοκίων ανάλογα με τη διαβάθμιση κάθε πιστούχου και συνακόλουθα την πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεών του. Πλεονεκτήματα ως προς την τιμολόγηση θα υπάρξουν ίσως και για τα προσωπικά δάνεια κάτι που θα εντατικοποιήσει ακόμη περισσότερο τον ανταγωνισμό για προσέλκυση πελατών με καλή πιστοληπτική ικανότητα.

Τέλος, μεγάλη σημασία για τις διοικήσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων έχει και το γεγονός ότι μπορούν να επιλέξουν τον τρόπο υπολογισμού των κεφαλαιακών τους αναγκών ανάλογα πάντα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

και τις ανάγκες του οργανισμού που διοικούν. Το σημείο αυτό αλλά και το γεγονός ότι το ύψος των εποπτικών κεφαλαίων που πρέπει να παρακρατούν οι τράπεζες ως εξασφάλιση εξαρτάται από τον κίνδυνο που αναλαμβάνουν, κρίνονται ως δυο πολύ θετικά στοιχεία της συμφωνίας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ
ΑΤΕ ΠΟΥ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΟΥΝ ΤΗΝ
ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ
ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο προηγούμενο κεφάλαιο αναλύθηκαν με την απαιτούμενη λεπτομέρεια τα όσα εμπεριέχονται στη συμφωνία της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II για τον Πιστωτικό Κίνδυνο. Έχοντας, λοιπόν, υπόψη την έννοια του πιστωτικού κινδύνου, τις μεθόδους μέτρησής του καθώς και την σημασία του για τα τραπεζικά ιδρύματα και ιδιαιτέρως για την ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ της ΕΛΛΑΔΟΣ που- όπως αναφέρθηκε στον αντικειμενικό σκοπό- θα αποτελέσει το βασικό αντικείμενο ανάλυσης για την παρούσα διπλωματική εργασία, κρίνεται ενδιαφέρον να δειχθεί κατά πόσο οι αλλαγές στις οποίες έχει προβεί η διοίκηση της τράπεζας και αφορούν την εσωτερική της διάρθρωση είναι δυνατόν να διευκολύνουν τα όσα επιτάσσει το αναθεωρημένο σύμφωνο για τον πιστωτικό κίνδυνο.

Σημειώνεται, ωστόσο, ότι η τότε διοίκηση της τράπεζας όταν ανέπτυξε το σχέδιο για τον εκσυγχρονισμό και τον μετασχηματισμό της ΑΤΕ δεν είχε σαν στόχο της να εισάγει αλλαγές που θα διευκολύνουν την προσαρμογή της τράπεζας με τα όσα επιτάσσει η ΒΑΣΙΛΕΙΑ II για τον πιστωτικό κίνδυνο. Οι λόγοι ήταν πολύ ευρύτεροι και πολύ πιο σημαντικοί και είχαν να κάνουν με τα όσα συνέβαιναν εκείνη την εποχή στο γενικότερο τραπεζικό περιβάλλον, άσχετα εάν αργότερα οι αλλαγές αυτές αποδείχθηκαν ότι μπορούν να βοηθήσουν προς την κατεύθυνση εφαρμογής των οδηγιών της Επιτροπής της Βασιλείας για το συγκεκριμένο είδος κινδύνου.

Για να δούμε, όμως, με ποιά σκοπό ιδρύθηκε η Αγροτική τράπεζα και ποιά ήταν η μετέπειτα εξέλιξή της.

3.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Στις πρώτες δεκαετίες του προηγούμενου αιώνα το Αγροτικό ζήτημα αποτελούσε μέγα οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό πρόβλημα. Η απολλοτρίωση των εθνικών γαιών και το θέμα των τσιφλικιών της Βορείου κυρίως Ελλάδος ήταν ζητήματα που απασχολούσαν τους πολιτικούς άνδρες της εποχής και συνακόλουθα αποτέλεσαν τον κύριο άξονα της ‘Αγροτικής Μεταρρύθμισης’ που εξήγγειλε το 1917 στη Θεσσαλονίκη η προσωρινή κυβέρνηση του Ελευθέριου Βενιζέλου. Η μεταρρύθμιση αυτή είχε ανοίξει πλέον τον δρόμο για την απαλλοτρίωση των τσιφλικιών και την διανομή αυτών στους αγρότες, δημιουργώντας παράλληλα το πρόβλημα της χρηματοδότησης της αγροτικής παραγωγής καθώς και το αίτημα της ίδρυσης ενός ειδικού αγροτικού πιστωτικού οργανισμού (Ζωγόπουλος κ.α, 2002, σελ. 1).

Με πρωτοβουλία, λοιπόν, των δυο μεγάλων προσωπικοτήτων της πολιτικής σκηνής εκείνης της περιόδου- ήτοι του Ελευθέριου Βενιζέλου και του Αλέξανδρου Παπαναστασίου- το πρόβλημα της χρηματοδότησης είχε αρχίσει να επιλύεται και το αίτημα της ίδρυσης ενός ειδικού αγροτικού πιστωτικού οργανισμού να απαντάται με την ίδρυση στις 27 Ιουνίου του 1929 της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΑΤΕ) (Ενημερωτικό Δελτίο, 2005, σελ. 43).

Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος υπήρξε ο βασικότερος ρυθμιστής της αγροτικής ανάπτυξης της χώρας αφού με τη βοήθεια των επιχορηγήσεων απάλλαξε τον μικρομεσαίο αγρότη από το τοκογλυφικό κεφάλαιο, χωρίς ωστόσο η προσφορά της να τελειώνει εδώ. Λοιπές παροχές όπως η προσφορά τεχνικοοικονομικών υπηρεσιών που έφταναν μέχρι και την σύνταξη των

επενδυτικών σχεδίων των αγροτών, αποτελούσε ορισμένα από τα βασικά αντικείμενα της ΑΤΕ.

Από την ίδρυση της Αγροτικής Τράπεζας και μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1950 περίπου, τόσο η διοίκηση όσο και το προσωπικό προσπαθούσαν να εξοικειώσουν τους αγρότες με τις νέες, πιο σύγχρονες τεχνολογίες και καλλιεργητικές μεθόδους προωθώντας παράλληλα τη χρήση λιπασμάτων και προτείνοντας νέες ποικιλίες προϊόντων.

Τις δυο επόμενες δεκαετίες και πιο συγκεκριμένα την περίοδο 1960 με 1975, οι προσπάθειες της ΑΤΕ στρέφονται στην ανάπτυξη νέων κλάδων παραγωγής με κύριο σκοπό την υποκατάσταση εισαγόμενων ειδών- όπως τα ζαχαρότευτλα, το καλαμπόκι, η αγελαδοτροφία- και την τόνωση του εξαγωγικού εμπορίου με την εξαγωγή προϊόντων όπως τα οπωροκηπευτικά, ο καπνός, το βαμβάκι. Παράλληλα η τράπεζα σχεδιάζει και ιδρύει σημαντικό αριθμό γεωργικών βιομηχανιών για την αξιοποίηση της πλεονάζουσας παραγωγής και όλα αυτά με την σημαντική συμβολή του εξειδικευμένου προσωπικού (τεχνολόγων τροφίμων, χημικών, γεωργοοικονομολόγων) της Διεύθυνσης Γεωργικών Βιομηχανιών η οποία ιδρύθηκε το 1963.

Με την λήξη της δεύτερης αυτής περιόδου αρχίζουν να αποκτούν προβάδισμα φορείς εταιρικής μορφής είτε αυτοί αφορούν ιδιώτες επενδυτές είτε τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις των αγροτών (Ζωγόπουλος κ.α, 2002, σελ.1).

Από την περιγραφή των δραστηριοτήτων της ΑΤΕ μέχρι και τα μέσα της δεκαετίας του 1970, είναι εμφανής ο εξειδικευμένος ρόλος των εργασιών της, ο οποίος χαρακτηρίζεται πολύ εύκολα ως μονοπωλιακός και κοινωνικοαναπτυξιακός αφού ασχολείται αποκλειστικά με θέματα αγροτικής ανάπτυξης. Αποκλειστικοί πελάτες της αποτελούσαν οι αγρότες οι οποίοι απευθύνονταν σε αυτή για την προώθηση των επενδυτικών τους πρωτοβουλιών, την είσπραξη των επιδοτήσεων, την αναζήτηση καλλιεργητικών οδηγιών, την είσπραξη των αποζημιώσεων, τις πληρωμές σπόρων και λιπασμάτων. Τα απαιτούμενα για την λειτουργία της κεφάλαια τα αντλούσε από το κράτος και

έχοντας σίγουρη την πελατεία της, ποτέ μέχρι εκείνη την στιγμή δεν έκρινε απαραίτητο να ασχοληθεί με ζητήματα του ευρύτερου τραπεζικού ανταγωνισμού όπως διεύρυνση νέων αγορών, προσέλκυση νέων πελατών, διαφήμιση, διαμόρφωση των εσωτερικών χώρων των υπηρεσιών της κτλ (Ζωγόπουλος, κ.α, 2002, σελ.2).

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 όμως, τα δεδομένα της τραπεζικής αγοράς είχαν αρχίσει να αλλάζουν με γοργό ρυθμό. Η είσοδος της Ελλάδας στην τότε ΕΟΚ, η σταδιακή απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος, η κατάργηση των μονοπωλίων, αποτέλεσαν μερικούς από τους παράγοντες που ώθησαν την ΑΤΕ να δραστηριοποιηθεί με σκοπό να σταθεί ως αυτόνομος τραπεζικός οργανισμός (Ζωγόπουλος κ.α, 2002, σελ.2).

Έτσι, στην προσπάθειά της να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις αυτές του εξωτερικού περιβάλλοντος, η Αγροτική Τράπεζα μέσα στην δεκαετία του 1980 διεύρυνε τις δραστηριότητές της και στον εξωγεωργικό τομέα αναπτύσσοντας ένα ευρύ δίκτυο καταστημάτων σε όλη την Ελλάδα και ιδρύοντας παράλληλα δυο Ασφαλιστικές Εταιρίες- την Αγροτική Ασφαλιστική και την Αγροτική Ζωής- με κύριο αντικείμενο την παροχή διασφαλίσεων ζωής και προγραμμάτων ιδιωτικής ασφάλισης μπαίνοντας έτσι και στον χώρο των χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών. Η ανάπτυξη του δικτύου της όμως δεν σταμάτησε εκεί: άρχισε να επεκτείνει τις δραστηριότητές της και στο εξωτερικό με την ίδρυση Γραφείων Αντιπροσωπείας στην Αυστραλία και στην Γερμανία- εκ των οποίων σήμερα διατηρείται μόνο ένα κατάστημα στην Φρανκφούρτη- αρχίζοντας έτσι να δηλώνει την παρουσία της ως τράπεζα πολλαπλών δραστηριοτήτων (Ενημερωτικό Δελτίο, 2005, σελ. 44).

Λόγω όμως του νέου ρόλου που είχε αρχίσει να αναλαμβάνει, άρχισαν να εφαρμόζονται και επ'αυτής οι νόμοι που εφαρμόζονταν και για τα άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα καθώς και να μεγαλώνουν και οι υποχρεώσεις που είχε απέναντι στο κοινό που εξυπηρετούσε. Έτσι, από κοινωφελές πιστωτικό ίδρυμα μετατράπηκε τον Ιούλιο του 1991 σε Ανώνυμη Εταιρία (Ενημερωτικό

Δελτίο, 2005, σελ. 44), με την υποχρέωση της κατάρτισης και δημοσίευσης χρηματοοικονομικών καταστάσεων για την καλύτερη ενημέρωση του κοινού, και λειτουργεί έκτοτε ως εμπορική τράπεζα.

Με την αλλαγή του νομικού της καθεστώτος, η Αγροτική Τράπεζα αλλάζει και την στρατηγική της έχοντας πάντα ως στόχο να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες που της παρουσιάζονται στο εξωτερικό περιβάλλον. Έτσι, ξεκινώντας από το 1991 η ΑΤΕ ακολουθεί στρατηγική διείσδυσης και σε άλλους κλάδους της οικονομίας πέρα από αυτόν των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και τον πρωτογενή- αγροτικό τομέα. Δραστηριοποιείται, λοιπόν, στον κλάδο του εμπορίου, του τουρισμού, τη βιομηχανία και τις κατασκευές, προσφέροντας έτσι ένα ευρύ φάσμα τραπεζικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Παράλληλα, ιδρύει όμιλο εξειδικευμένων χρηματοοικονομικών εταιριών που δραστηριοποιούνται μεταξύ άλλων σε ασφάλειες, πιστωτικές κάρτες, αμοιβαία κεφάλαια, χρηματοδοτική μίσθωση, χρηματιστηριακές υπηρεσίες και υπηρεσίες διαχείρισης κεφαλαίων (Ενημερωτικό Δελτίο, 2005, σελ. 44).

Πιο συγκεκριμένα, η διεύρυνση του ομίλου της ΑΤΕ και η απόκτηση συμμετοχών σε εταιρίες που προσφέρουν εξειδικευμένες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, ακολουθεί από το 1991 και μετά την εξής πορεία (Ενημερωτικό Δελτίο, 2005, σελ. 44-45):

- § Τον Απρίλιο του 1991 ιδρύεται η ΑΤΕ Leasing ΑΕ με κύριο αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών χρηματοδοτικής μίσθωσης,
- § Το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους ιδρύεται η ΑΤΕ Κάρτα ΑΕ με σκοπό να δραστηριοποιηθεί στον χώρο των καταναλωτικών δανείων,
- § Τον Οκτώβριο του 1992 η Αγροτική Τράπεζα αποφασίζει να δραστηριοποιηθεί στον χώρο των αμοιβαίων κεφαλαίων και για τον λόγο αυτό προχωρεί στην ίδρυση της εταιρίας ΑΤΕ ΑΕΔΑΚ,
- § Τον Απρίλιο του 1995 συστήνεται η Αγροτική Asset Management ΑΕΠΕΥ και η διοίκηση της ΑΤΕ αποφασίζει έξι περίπου χρόνια αργότερα, τον Οκτώβριο του 2001, να εξαγοράσει από τους παλαιούς μετόχους το

- 50% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας. Τον Ιούνιο του 2004, η εταιρία απορροφήθηκε από την Αγροτική ΑΧΕΠΕΥ,
- § Τον Δεκέμβριο του 1997 η ΑΤΕ προχωρά στην ίδρυση της Αγροτικής Χρηματιστηριακής ΑΕ. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η εταιρία αυτή απορρόφησε την Αγροτική Asset Management ΑΕΠΕΥ και μετονομάστηκε έτσι σε Αγροτική ΑΧΕΠΕΥ,
- § Στις αρχές του 1998 η Αγροτική Τράπεζα γίνεται ιδρυτικό μέλος του Χρηματιστηρίου Παραγωγών Αθηνών καθώς και της Εταιρίας Εκκαθάρισης Παραγωγών. Την ίδια αυτή περίοδο γίνεται μέτοχος στο Χρηματιστήριο Αθηνών και αποτελεί έκτοτε έναν από τους μετόχους της ΕΧΑΕ,
- § Τον Ιούνιο του 1998 συστήνεται η ΑΤΕ Finance ΑΕ με σκοπό την παροχή χρηματοοικονομικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών. Μέσα στα επόμενα έτη, η εταιρία αυτή απορροφήθηκε από την Αγροτική Asset Management ΑΕΠΕΥ η οποία με την σειρά της απορροφήθηκε από την Αγροτική ΑΧΕΠΕΥ, όπως έχει ήδη αναφερθεί,
- § Τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους η ΑΤΕ πωλεί το 51% του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος στην Εγνατία Τράπεζα,
- § Έναν χρόνο αργότερα, τον Φεβρουάριο του 1999, εισήχθη στην δευτερογενή αγορά - στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών- για διαπραγμάτευση, ποσοστό των μετοχών της Αγροτικής Ασφαλιστικής ΑΕ,
- § Τον Μάιο του 1999, ιδρύθηκε η εταιρία ABG Finance International PLC με σκοπό την έκδοση πάσης φύσεως χρεογράφων για λογαριασμό της ΑΤΕ στις κύριες κεφαλαιαγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- § Τον Ιούνιο του 1999, στο πλαίσιο του Νόμου 2733/99, ιδρύθηκε η ΑΤΕ Συμμετοχών ΑΕ με σκοπό την εξαγορά μετοχών κυριότητας της Αγροτικής Τράπεζας και τη συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο άλλων εταιριών. Το Δεκέμβριο του 2004 τέθηκε σε εκκαθάριση με βάση το Νόμο 2190/20 και το μεγαλύτερο μέρος του χαρτοφυλακίου της εξαγοράστηκε από την ΑΤΕ,

- § Το Σεπτέμβριο του 1999 η ΑΤΕ άρχισε να δραστηριοποιείται στον χώρο της αξιοποίησης ακίνητης περιουσίας μέσω της Αγροτικής Τεχνικής ΑΕ η οποία μετονομάστηκε σε ΑΤΕ Αξιοποίηση Ακινήτων ΑΕ. Η εταιρία αυτή με την σειρά της μετονομάστηκε, το Νοέμβριο του 2004, σε ΑΤΕ-ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ με ταυτόχρονη επέκταση του σκοπού της σε έργα πληροφορικής,
- § Τον Απρίλιο του 2000 η ΑΤΕ με πρωτοβουλία της διοίκησής της, εισάγει προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών μετοχές της Αγροτικής Ζωής ΑΕ η οποία εταιρία δυο χρόνια αργότερα, τον Δεκέμβριο του 2002, συγχωνεύθηκε με την Αγροτική Ασφαλιστική,
- § Το έτος 2000 αποτελεί χρονιά σταθμό για την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, αφού εισήχθη- και πιο συγκεκριμένα τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους- στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών διαθέτοντας στο επενδυτικό κοινό μέσω της δημόσιας εγγραφής το 16,7% του μετοχικού της κεφαλαίου προχωρώντας παράλληλα σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου. Η μερική αυτή αποκρατικοποίηση χαρακτηρίζεται ως ένα σημαντικό βήμα στην προσπάθεια που ξεκίνησε η ΑΤΕ στις αρχές της δεκαετίας του 1990 για αναδιοργάνωση και εξυγίανση με κύριο σκοπό να προλάβει ή να προσαρμοστεί στις εξελίξεις που της παρουσιάζονται στο εξωτερικό περιβάλλον δραστηριοποιούμενη έτσι σε νέες υπηρεσίες και προϊόντα τραπεζικής πέραν του αγροτικού τομέα,
- § Το Νοέμβριο του 2001 συστάθηκε η ‘FBB- Πρώτη Επιχειρηματική Τράπεζα ΑΕ’ στην οποία η ΑΤΕ συμμετείχε με ποσοστό 44%. Βασικός μέτοχος της εταιρίας αυτής είναι με ποσοστό 51% ο όμιλος ελλήνων επιχειρηματιών, ενώ το υπόλοιπο 5% ανήκει στην Bank of Nova Scotia. Και οι τρεις εταιρίες δεσμεύτηκαν να διακρατήσουν τα μερίδια τους για περίοδο τουλάχιστον τριών ετών. Ωστόσο, με την από 24/02/2005 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αγροτικής Τράπεζας αποφασίστηκε η εξαγορά του μεριδίου του 5% της ‘FBB- Πρώτη

Επιχειρηματική Τράπεζα ΑΕ' που κατέχει η Bank of Nova Scotia. Η ΑΤΕ βρίσκεται ακόμα- κατά τον παρόντα χρόνο σύνταξης της διπλωματικής εργασίας- στην διαδικασία εξαγοράς του ποσοστού αυτού,

§ Τον Δεκέμβριο του 2001, η 'FBB- Πρώτη Επιχειρηματική Τράπεζα ΑΕ' εξαγόρασε τα επτά καταστήματα της Nova Scotia Ελλάδος και τέλος

§ Τον Δεκέμβριο του 2003, η Αγροτική Τράπεζα ίδρυσε από κοινού με την AG2R την ΑΕ PrimArgo με σκοπό την δημιουργία και διαχείριση Επαγγελματικών Ταμείων Συμπληρωματικής Ασφάλισης. Κάθε μια από τις δυο εταιρίες κατέχουν το 50% των μετοχών της ΑΕ PrimArgo.

Πέρα από τις παραπάνω επενδυτικές και αποεπενδυτικές κινήσεις στις οποίες προχώρησε η τράπεζα στον χώρο των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, η ΑΤΕ είχε θέσει σε παράλληλη εφαρμογή, από τις αρχές τις δεκαετίας του 1990, ένα πρόγραμμα αποεπενδύσεων, καταλήγοντας στο τέλος του 1995 να έχει πωλήσει τις συμμετοχές της σε 14 συνδεδεμένες εταιρίες του αγροτικού τομέα. Μέσα στα επόμενα χρόνια, προχώρησε στην πώληση 13 ακόμα συμμετοχών. Το πρόγραμμα αυτό της πώλησης θυγατρικών εταιριών του μη χρηματοοικονομικού τομέα βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη και στα στρατηγικά σχέδια της τράπεζας είναι η πώληση 10 επιπλέον συμμετοχών έως το τέλος του 2005, πάντα ωστόσο με γνώμονα τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται στο εξωτερικό- τραπεζικό περιβάλλον.

Στον πίνακα που ακολουθεί, και για καλύτερη κατανόηση από τον αναγνώστη των όσων γράφτηκαν παραπάνω, παρατίθενται οι συνδεδεμένες και μη εταιρίες της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος μέχρι και τις 31/12/2004- και όπως αυτές παρουσιάζονται στο Ενημερωτικό Δελτίο που εξέδωσε με αφορμή την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου στην οποία προέβησε το καλοκαίρι του 2005- με τα άμεσα και έμμεσα ποσοστά συμμετοχής της, την αξία κτήσης, την τρέχουσα αξία καθώς και το σύνολο των Ιδίων Κεφαλαίων τους:

ΕΤΑΙΡΙΑ	Άμεση Συμ/γή (%)	Έμμεση Συμ/γή (%)	Σύνολο Συμ/γής (%)	Αξία Κτήσης	Τρέχουσα Αξία	Ίδια Κεφάλαια
ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ				(Ποσά σε χιλ. €)		
<i>Εισηγμένες</i>						
ΕΛΛ. ΒΙΟΜ/ΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	82.33	0.34	82.67	124,544	104,890	132,049
ΕΥΔΑΠ	10.00	0.02	10.02	66,768	38,588	979,279
ΟΤΕ	1.59	0.01	1.60	81,784	101,189	2,634,582
ΕΛΠΕ	2.69	0.03	2.72	59,079	63,645	1,702,266
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	3.55	0.21	3.76	61,018	83,169	1,299,272
ΕΧΑΕ	7.09	0.56	7.65	32,241	38,588	470,127
ΚΑΕ	20.03	0.20	20.23	150,612	137,374	129,363
<i>Μη Εισηγμένες</i>						
ΑΤΕ- LEASING	99.00	0.84	99.84	45,968	39,372	77,558
ΑΤΕ- ΚΑΡΤΑ	98.00	1.68	99.68	7,412	7,412	7,035
ΑΤΕ- ΑΕΔΑΚ	54.00	38.55	92.55	3,102	2,361	4,372
ΑΤΕ ΤΕΧΝΙΚΗ- ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	82.73	8.66	91.39	3,093	3,093	4,481
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΧΕΠΕΥ	66.58	28.00	94.58	10,055	9,635	24,076
FIRST BUSINESS BANK	44.00	0.00	44.00	41,169	41,169	93,626
ABG FINANCE INTERNATIONAL PLC	100.00	0.00	100.00	37	36,962	52
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ	83.80	1.13	84.93	221,415	116,975	94,316
ΔΩΔΩΝΗ	67.77	0.00	67.77	17,743	10,684	19,553
ΕΛΒΙΖ	99.82	0.00	99.82	0	0	4,201
ΕΤΑΝΑΛ	75.00	0.88	75.88	431	407	513
ΡΟΔΟΠΗ	70.09	9.54	79.63	2,524	1,640	3,957
PrimArgo	50.00	0.00	50.00	60	60	
DIGITAL BANK ΑΕ	49.00	0.00	49.00	147	147	
MDR ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	25.00	0.00	25.00	0	48	-157
ΣΕΚΑΠ	42.87	3.33	46.20	0	0	19,532
ΑΝΑΠΤ. ΕΤΑΙΡΙΑ Α.Μ.Θ.	18.32	34.04	52.36	55	44	166
ΣΥΝΕΔΙΑ	10.61	28.11	38.72	58	2	683
ΑΣΕΑΡ	20.67	0.00	20.67	2	0	848
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	26.85	0.10	26.95	0	0	
ΓΑΙΟΓΝΩΜΩΝ ΑΕ	20.00	0.00	20.00	368	279	1,842
ΣΕΒΑΘ	19.47	10.63	30.10	0	0	-9,506
ΜΗ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ						
ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ	13.21	0.54	13.75	356	336	
ΒΙΟΧΥΜ	12.30	0.00	12.30	0	0	
ΑΝΑΠΤ. ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΥΒΟΙΑΣ	10.00	0.00	10.00	11	11	
ΑΓΡΟΠΑΚ	17.50	0.00	17.50	2,345	3,292	
ΙΧΘΥΚΑ	13.75	0.00	13.75	266	263	
ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ	10.02	0.13	10.15	33	175	

Πίνακας 3.1: Συνδεδεμένες και μη Επιχειρήσεις με ΑΤΕ / (Πηγή: Ενημερωτικό Δελτίο, 2005)

Βάσει του πίνακα, λοιπόν, η Τράπεζα συμμετέχει σε 35 εταιρίες οι οποίες μπορούν να χωρισθούν σε δυο μεγάλες κατηγορίες: στις εταιρίες του χρηματοπιστωτικού και ασφαλιστικού τομέα και στις εταιρίες των άλλων κλάδων της ελληνικής οικονομίας κυρίως του κλάδου της αγροτικής παραγωγής και επεξεργασίας καθώς και του εμπορικού κλάδου. Είναι επίσης εμφανές βάσει του επενδυτικού της σχεδίου το οποίο βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη ότι ο παραδοσιακός ρόλος της τράπεζας, ο οποίος την ήθελε ως τον αποκλειστικό πιστωτή του αγροτικού κόσμου και μόνον αυτού, έχει αρχίσει να αλλάζει και να αλλάζει ριζικά.

Ποιές είναι όμως οι άλλες κατηγορίες πελατών που εξυπηρετεί η Αγροτική τράπεζα;

3.3 ΠΕΛΑΤΙΑΚΗ ΒΑΣΗ

Η ΑΤΕ του 21^{ου} αιώνα εξυπηρετεί, πλέον, τέσσερις κατηγορίες πελατών-στην μια από τις οποίες εξακολουθεί να συμπεριλαμβάνεται και ο αγροτικός κόσμος. Οι τέσσερις κατηγορίες πελατών, λοιπόν, που για κάθε μια από τις οποίες θα ακολουθηθεί και μια πιο αναλυτική περιγραφή προκειμένου να δειχθεί με μεγαλύτερη ακρίβεια ποιά ακριβώς είναι η πελατειακή βάση της τράπεζας, είναι οι εξής:

3.3.1 Φυσικά Πρόσωπα, ήτοι Αγρότες και Ιδιώτες μη αγρότες

Σε αυτή την πρώτη κατηγορία- υπεύθυνη για την οποία είναι η Διεύθυνση Ιδιωτών- Αγροτών της Τράπεζας- περιλαμβάνονται ιδιώτες μη αγρότες, αγρότες, μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις και μικροί αγροτικοί συνεταιρισμοί χωρίς παραγωγικές εγκαταστάσεις και ο συνολικός αριθμός των πελατών αυτών για την τράπεζα ανέρχεται στις 350.000 περίπου. Η εξυπηρέτησή τους γίνεται με την χορήγηση βραχυπρόθεσμων κυρίως δανείων προς τους αγρότες προκειμένου να

καλύψουν τις ανάγκες τους σε κεφάλαια κίνησης αλλά και με την χορήγηση καταναλωτικών και στεγαστικών δανείων τόσο προς τους αγρότες όσο και προς τα λοιπά πρόσωπα αυτής της κατηγορίας.

Αξιοσημείωτο είναι ότι η τράπεζα έχει σημειώσει σημαντική αύξηση στις πωλήσεις στεγαστικών δανείων αφού σχεδιάζει και προσφέρει τα προϊόντα πάντα σύμφωνα με τις ειδικότερες ανάγκες των πελατών της. Όσον αφορά στα καταναλωτικά δάνεια οι τράπεζες και δη η Αγροτική, είχαν την δυνατότητα χορηγήσεων ανώτατου ποσού 6.000 € και αυτό πριν την απελευθέρωση του συστήματος το 2003. Απο την απελευθέρωση και μετά η ΑΤΕ όπως και οι λοιπές τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην ελληνική περιφέρεια έχουν την δυνατότητα να εγκρίνουν καταναλωτικά δάνεια άνω των 100.000 €. Για την δική της ωστόσο εξασφάλιση πράγμα που σημαίνει και εξασφάλιση του συνόλου του πελατολογίου της, η Αγροτική, ζητάει διασφαλίσεις για τις χορηγήσεις που ξεπερνούν τα 3.000 €, 6.000 € και 15.000 €, ανάλογα πάντα με την πιστοληπτική κατηγοριοποίηση του πελάτη. Βάσει στατιστικών στοιχείων, στις 31/12/2004 περίπου το 95% των δανείων του τομέα αυτού συνοδεύονταν από διασφαλίσεις (Ενημερωτικό Δελτίο, 2005, σελ. 48).

3.3.2 Μεγάλοι Πελάτες

Η Αγροτική τράπεζα θεωρεί 'Μεγάλους Πελάτες' επιχειρήσεις καθώς και συνεταιρισμούς του αγροτικού τομέα με ετήσιο κύκλο εργασιών ο οποίος ξεπερνά τα 12 εκατομύρια Ευρώ. Ο αριθμός των πελατών αυτής της κατηγορίας ανέρχεται περίπου σε 254, εξυπηρετούνται από 18 υπαλλήλους, τους λεγόμενους Account Officers, και όλα τα δάνεια αυτής της κατηγορίας απαιτούν έγκριση από τις κεντρικές υπηρεσίες της τράπεζας και πιο συγκεκριμένα από την Διεύθυνση Μεγάλων Πελατών ή το Γενικό Συμβούλιο χορηγήσεων.

Κύριος στόχος και στρατηγική της ΑΤΕ αποτελεί η διαφοροποίηση του χαρτοφυλακίου και η αύξηση των εσόδων από προμήθειες και για το λόγο αυτό, ενθαρρύνει τους αρμόδιους υπαλλήλους της να προσελκύουν χαμηλού ρίσκου

επιχειρήσεις οι οποίες δεν ανήκουν αποκλειστικά στον αγροτικό τομέα καθώς και να προωθούν τις σταυροειδείς πωλήσεις- μεταξύ των εταιριών του ομίλου- να ενημερώνουν και να προσφέρουν δηλαδή προϊόντα στους πελάτες όπως οι ενέγγυες πιστώσεις, οι ασφάλειες, η χρηματοδοτική μίσθωση και η διαχείριση μισθοδοσίας. Και σε αυτή την κατηγορία πελατών η τράπεζα ζητάει διασφαλίσεις και βάσει στατιστικών στοιχείων, στις 31/12/2004 το 90% περίπου των δανείων του τομέα αυτού ήταν διασφαλισμένα.

Θα πρέπει επίσης να ειπωθεί ότι για την κατηγορία αυτή η αρμόδια διεύθυνση-η οποία όπως προαναφέρθηκε είναι η Διεύθυνση Μεγάλων Πελατών-είναι υπεύθυνη και για τα κοινοπρακτικά δάνεια. Η ΑΤΕ συμμετέχει σε σχήματα για την χορήγηση τέτοιου είδους δανείων όποτε θεωρεί ότι θα υπάρξουν σημαντικά περιθώρια κέρδους, δεν αποτελεί δηλαδή η κατηγορία αυτή των δανείων προτεραιότητα για την τράπεζα.

Τέλος, ορισμένα από τα δάνεια που χορηγεί η εν λόγω διεύθυνση είναι προς συνδεδεμένες με την Τράπεζα εταιρίες χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι η χορήγησή τους δεν γίνεται με ίσους με την αγορά όρους (Ενημερωτικό Δελτίο, 2005, σελ. 48-49).

3.3.3 Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις

Η υπεύθυνη διεύθυνση για αυτή την κατηγορία πελατών είναι η Διεύθυνση Επιχειρήσεων της Αγροτικής Τράπεζας και πελάτες της θεωρούνται οι επιχειρήσεις εκείνες οι οποίες έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών μικρότερο των 12 εκατομμυρίων Ευρώ. Ο αριθμός των πελατών της, ανέρχεται σε περίπου 4.000 από τους οποίους οι 2.500 περίπου είναι ενεργοί δανειακοί πελάτες.

Κύρια δανειακά προϊόντα για την κατηγορία αυτή αποτελούν ως επί το πλείστον τα στεγαστικά για την απόκτηση επαγγελματικής στέγης μεσοπρόθεσμου και βραχυπρόθεσμου ορίζοντα.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η Αγροτική Τράπεζα κατέχει σημαντικό μερίδιο αγοράς στον τομέα των χορηγήσεων προς συνεταιρισμούς (περίπου το

80%), ικανοποιητικό μερίδιο αγοράς στις χορηγήσεις προς άλλης μορφής αγροτικές επιχειρήσεις (περίπου το 40%) και μικρό μερίδιο σε μη αγροτικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Εφόσον στρατηγικός στόχος αποτελεί η διαφοροποίηση του δανειακού χαρτοφυλακίου για την μείωση του αναλαμβανόμενου κινδύνου και η αύξηση των εσόδων από προμήθειες- όπως ήδη αναφέρθηκε και σε προηγούμενη κατηγορία πελατών- η τράπεζα φιλοδοξεί να αυξήσει το μερίδιο αγοράς της και στον τομέα των μη αγροτικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Επιπλέον, η Διεύθυνση Επιχειρήσεων προσπαθεί να αναπτύξει προϊόντα τέτοια τα οποία θα απευθύνονται στις ανάγκες τόσο του αγροτικού όσο και του μη αγροτικού τομέα, προωθώντας παράλληλα τις σταυροειδείς πωλήσεις των προϊόντων του Ομίλου όπως είναι οι καταθέσεις, οι ασφάλειες, η διαχείριση μισθοδοσίας, τα προϊόντα του εισαγωγικού και του εξαγωγικού εμπορίου και οι ενέγγυες πιστώσεις.

Όπως συμβαίνει με τις διασφαλίσεις στις προηγούμενες κατηγορίες πελατών έτσι και εδώ με στοιχεία της 31/12/2004 είχαν συσταθεί εξασφαλίσεις για το σύνολο σχεδόν των δανείων προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (Ενημερωτικό Δελτίο, 2005, σελ. 49).

3.3.4 Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί

Όσον αφορά στην κατηγορία αυτή, το δανειακό χαρτοφυλάκιο της τράπεζας περιλαμβάνει δανειοδοτήσεις προς το Ελληνικό Δημόσιο, τον ΟΠΕΚΕΠΕ ο οποίος είναι ένας οργανισμός που έχει ιδιαίτερη σημασία για τον αγροτικό κόσμο όπως θα αναφερθεί στη συνέχεια, τους ΟΤΑ, τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης, τα νοσοκομεία, τις Επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας και τους μη κερδοσκοπικούς Οργανισμούς. Όλα τα προαναφερόμενα δάνεια θεωρούνται από την Αγροτική Τράπεζα μηδενικού πιστωτικού κινδύνου καθώς και μη καθυστερούμενα μιας και οι δανειοδοτήσεις προς τη Γενική Κυβέρνηση γίνονται είτε απευθείας προς το Δημόσιο είτε είναι εγγυμένες από αυτό.

Βάσει στοιχείων που διαθέτει η τράπεζα, εκτιμάται ότι παρέχονται πιστοδοτήσεις στο περίπου 50% των δημοσίων νοσοκομείων, δήμων και περιφερειών της Ελλάδας και στο 15% περίπου του συνόλου των δημοσίων επιχειρήσεων της ελληνικής περιφέρειας. Όπως και στις προηγούμενες κατηγορίες πελατών έτσι και εδώ αποτελεί στρατηγικός σκοπός της ΑΤΕ η διαφοροποίηση του δανειακού της χαρτοφυλακίου, προκειμένου να επιτευχθεί ελαχιστοποίηση των αναλαμβανόμενων κινδύνων, και αύξηση των εσόδων από προμήθειες. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, επιχειρείται αύξηση του μεριδίου αγοράς της τράπεζας καθώς και κάλυψη του συνόλου των τραπεζικών αναγκών των δημοσίων υπαλλήλων- όπως είναι το προσωπικό των νοσοκομείων, οι στρατιωτικοί, οι δικαστικοί- προσφέροντας προϊόντα όπως στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια, πιστωτικές κάρτες.

Όπως προαναφέρθηκε ήδη, ο ΟΠΕΚΕΠΕ είναι ένας οργανισμός που έχει ιδιαίτερη αξία για την Αγροτική τράπεζα γιατί πέρα από το γεγονός ότι αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων, εξυπηρετεί τον παραδοσιακό πελάτη της, που είναι ο ίδιος ο αγρότης. Πιο συγκεκριμένα, ο ΟΠΕΚΕΠΕ είναι μια κρατική υπηρεσία η οποία είναι υπεύθυνη για την διαχείριση των κεφαλαίων αυτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προορίζονται για τον αγροτικό κόσμο με την μορφή επιχορηγήσεων ή με την μορφή μεσολαβητικών πληρωμών. Για τον λόγο ότι υπάρχει μια τυπική καθυστέρηση δυο μηνών μεταξύ της έγκρισης των πληρωμών από την Ευρωπαϊκή Ένωση και της πραγματικής καταβολής, ο ΟΠΕΚΕΠΕ λαμβάνει βραχυπρόθεσμα δάνεια από την Αγροτική τράπεζα για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις του προς τους αγρότες. Τα δάνεια αυτά τα οποία είναι σημαντικού ύψους αυξάνουν σημαντικά όχι μόνο το χαρτοφυλάκιο δανείων της τράπεζας αλλά και τις προμήθειές της αφού για τις υπηρεσίες αυτές λαμβάνει ένα συμφωνημένο επιτόκιο, το οποίο σήμερα ανέρχεται σε EURIBOR πλέον ενός περιθωρίου κέρδους, καθώς και επιπρόσθετα μια προμήθεια από το Δημόσιο η οποία ανέρχεται στο 0,7% για την πληρωμή των προκαταβολών εκ μέρους του Δημοσίου.

Σημειώνεται, τέλος, ότι η ΑΤΕ ανέλαβε την αποκλειστική παροχή δανείων προς τον ΟΠΕΚΕΠΕ ύστερα από δημόσιο διαγωνισμό που διεξήχθη το 2004 και το οποίο συμβόλαιο λήγει το 2006. Η διοίκηση της τράπεζας ωστόσο εκτιμά ότι θα ξανακερδίσει τον διαγωνισμό καθώς είναι η μόνη τράπεζα η οποία διαθέτει το κατάλληλο λογισμικό για την εργασία αυτή και παράλληλα έχει ήδη αναπτύξει σημαντικό δίκτυο στην επαρχία (Ενημερωτικό Δελτίο, 2005, σελ. 50).

Από την ανάλυση που προηγήθηκε στην ενότητα αυτή, είναι εμφανής ο πελατοκεντρικός προσανατολισμός της ΑΤΕ. Το πελατολόγιό της έχει χωριστεί σε κατηγορίες και επιδιώκεται η καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση τους- έχοντας πάντα σαν στόχο την μείωση του αναλαμβανόμενου κινδύνου- μέσα από την συνεχή παρακολούθηση των αναγκών τους και την παροχή όλης της γκάμας των τραπεζικών προϊόντων προκειμένου να καλύψουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις ανάγκες τους. Η αλλαγή ωστόσο στους στόχους της και στην στρατηγική της που επεδίωκε από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 σημαίνει και μια ουσιαστική και ριζική ίσως σε κάποια σημεία αλλαγή στην οργανωτική της δομή.

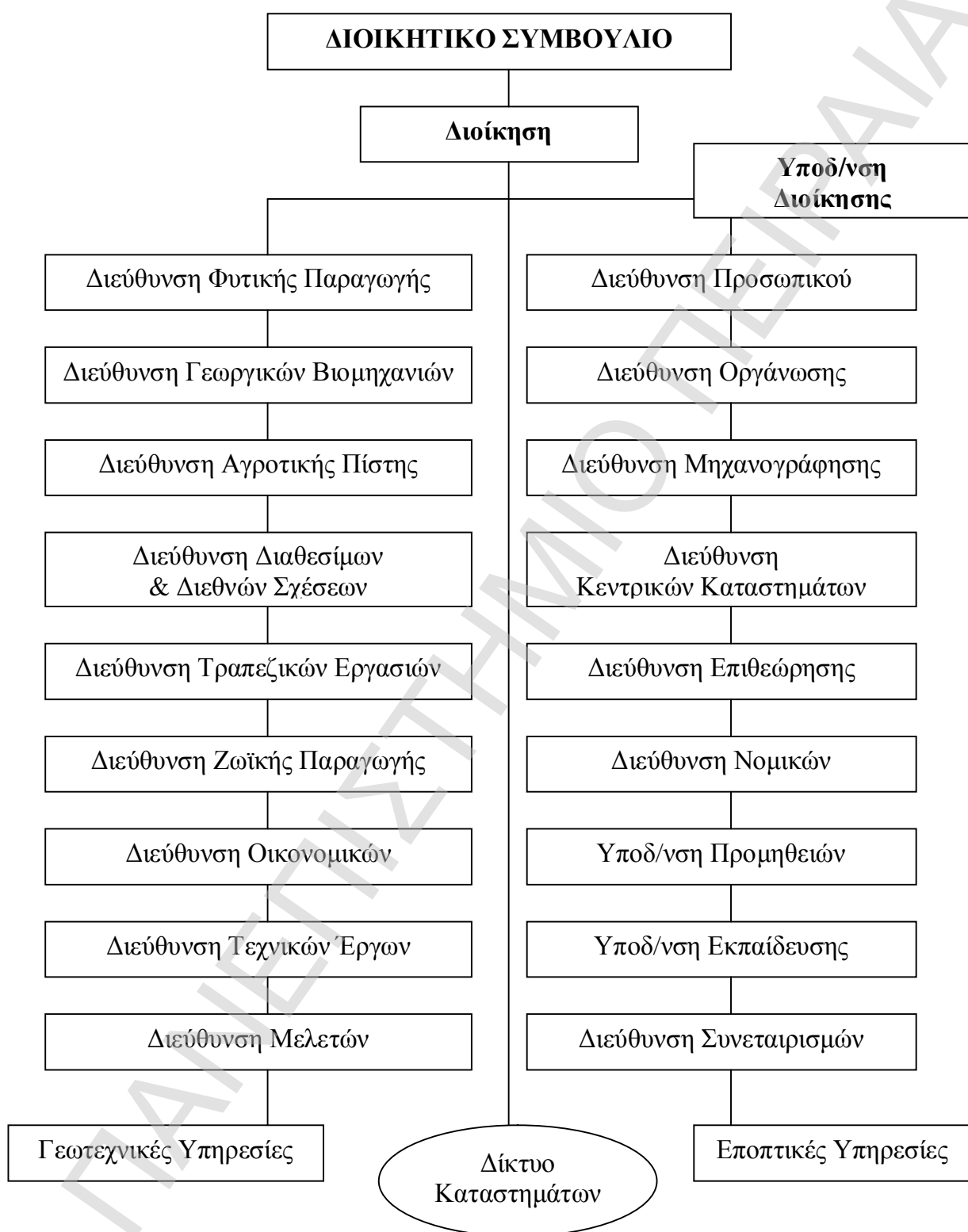
Για τον λόγο αυτό θα επιχειρηθεί να δειχθεί με την βοήθεια της συγκριτικής ανάλυσης πως η αλλαγή στην επιχειρησιακή της κουλτούρα έχει επιβάλλει την δημιουργία νέων Διευθύνσεων και Υποδιευθύνσεων.

3.4 ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

Στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1980- μια δεκαετία περίπου πριν η διοίκηση της ΑΤΕ ξεκινήσει να συντάσσει αλλά και να εφαρμόζει με επιτυχία το επενδυτικό της πρόγραμμα- η οργανωτική δομή της τράπεζας ήταν όπως αυτή παρουσιάζεται στο παρακάτω σχεδιάγραμμα:

Ο ρ γ α ν ό γ ρ α μ μ α Α Τ Ε - Δεκαετία 1980

(Πηγή: Αρριανός κ.α, 1994, σελ. 23)

Βάσει αυτού, το οργανόγραμμα της ΑΤΕ αποτελείτο από 16 Διευθύνσεις, 3 Υποδιευθύνσεις και το δίκτυο των καταστημάτων. Ένας αρκετά μεγάλος αριθμός Διευθύνσεων και πιο συγκεκριμένα 6 από τις 16 Διευθύνσεις, ήτοι:

1. Η Διεύθυνση Φυτικής Παραγωγής,
2. Η Διεύθυνση Γεωργικών Βιομηχανιών,
3. Η Διεύθυνση Αγροτικής Πίστης,
4. Η Διεύθυνση Ζωικής Παραγωγής,
5. Η Διεύθυνση Μελετών και
6. Η Διεύθυνση Συνεταιρισμών

είχαν δημιουργηθεί και συμπεριληφθεί στο οργανόγραμμα της ΑΤΕ με σκοπό να εξυπηρετούν αποκλειστικά τον μοναδικό μέχρι τότε πελάτη της, τον αγρότη. Πέρα από την διαπίστωση αυτή, δεν υπήρχε κανένα όργανο ελέγχου για να εποπτεύει και γενικότερα να παρακολουθεί την λειτουργία των εσωτερικών μονάδων της Τράπεζας και πέραν τούτου ο Διοικητής ήταν υποχρεωμένος να συνεργάζεται άμεσα με τις 19 Διευθύνσεις και Υποδιευθύνσεις πράγμα που έδειχνε το εύρος της συμμετοχής και της ευθύνης του.

Όλα τα παραπάνω συνέβαιναν σε μια εποχή όπου τα χαρακτηριστικά της ήταν τέτοια που δικαιολογούσαν προφανώς την ύπαρξη του συγκεκριμένου οργανογράμματος.

Με την αλλαγή ωστόσο των παραμέτρων του εξωτερικού- τραπεζικού περιβάλλοντος, που έχουν ήδη αναφερθεί σε προηγούμενη ενότητα του παρόντος κεφαλαίου, και με την ταυτόχρονη δραστηριοποίηση της ΑΤΕ στον εξωγεωργικό τομέα η ανάγκη για αλλαγή της εσωτερικής της δομής έχει αρχίσει να γίνεται όλο και πιο εμφανής.

Η δημιουργία ολοένα και περισσότερων καταστημάτων ανά την περιφέρεια, η εξυπηρέτηση πελατών όπως φυσικά πρόσωπα μη αγρότες, επιχειρήσεις του γενικότερου εμπορίου, δημόσιοι οργανισμοί και η ανάγκη για σχεδίαση και προσφορά νέων προϊόντων στους νέους αυτούς πελάτες αλλά και η επίλυση των προβλημάτων των καταστημάτων που αφορούν τα νέα προϊόντα και τους νέους πελάτες αποτελούν παράγοντες που οδήγησαν την διοίκηση της

τράπεζας να προσθέσει στο οργανόγραμμά της, διευθύνσεις που θα ασχολούνται αποκλειστικά με κάθε μια από τις 4 κατηγορίες πελατών όπως έχουν ήδη αναλυθεί στην ακριβώς προηγούμενη ενότητα. Οι διευθύνσεις αυτές είναι οι εξής:

1. Η Διεύθυνση Ιδιωτών- Αγροτών,
2. Η Διεύθυνση Μεγάλων Πελατών,
3. Η Διεύθυνση Επιχειρήσεων και
4. Η Διεύθυνση Δημοσίου Τομέα

καταργώντας παράλληλα τις έξι διευθύνσεις που ασχολούνταν αποκλειστικά με τους αγρότες ή απλά συγχωνεύοντας στις αρμοδιότητες τους με σκοπό να τις συμπεριλάβει στην ανάλογη διεύθυνση που ασχολείται πλέον μόνο με τον αγροτικό κόσμο.

Επιπρόσθετα, ο ολοένα και αυξανόμενος αριθμός των καταστημάτων πέρα από την ανάγκη δημιουργίας των παραπάνω διευθύνσεων οδήγησε παράλληλα με την συμμετοχή της ΑΤΕ σε όμιλο εταιριών, στην δημιουργία τριών ακόμα διευθύνσεων δηλαδή στις:

1. Διεύθυνση Εργασιών Υποστήριξης,
2. Διεύθυνση Θεματοφυλακής και Υποστήριξης και στη
3. Διεύθυνση Στήριξης Δικτύου

οι οποίες έχουν ως κύρια δραστηριότητα να παρέχουν εργασίες υποστηρικτικές τόσο προς το δίκτυο των καταστημάτων όσο και ως προς τις εταιρίες του ομίλου όπως την ΑΤΕ ΑΕΔΑΚ, την ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΧΕΠΕΥ και πολλές άλλες.

Επόμενη κίνηση της διοίκησης, η οποία έχει αρχίσει ήδη να κατανοεί την ευθύνη της συμμετοχής της σε ολοένα και περισσότερες εταιρίες και της διατήρησης αυτών υπό την στέγη της, είναι να δημιουργήσει την

§ Διεύθυνση Στρατηγικής Ομίλου

με κύρια δραστηριότητα την κατάρτιση σχεδίων δράσης που αφορούν, ποιές άλλες, τις εταιρίες του ομίλου του οποίου είναι επικεφαλής.

Πέρα από την παραπάνω διεύθυνση και αναγνωρίζοντας ότι οι αλλαγές στο ευρύτερο περιβάλλον μιας επιχείρησης είναι δυνατόν να επηρεάσουν το εσωτερικό της περιβάλλον, η διοίκηση προχωρεί στην δημιουργία της

§ Διεύθυνσης Διαρκούς Βελτίωσης

με σκοπό να παρακολουθεί τις εξελίξεις στο τραπεζικό περιβάλλον και να προτείνει αλλαγές και βελτιώσεις της εσωτερικής δομής της τράπεζας.

Παράλληλα με την αύξηση του αριθμού των καταστημάτων και των διευθύνσεων, αρχίζουν να αυξάνονται πια και οι ευθύνες του επικεφαλής της τράπεζας, του Διοικητή. Δεν μπορεί να εμπλέκεται πια στις εκτελεστικές εργασίες όπως έκανε πριν κάποιες δεκαετίες που υπήρχαν μόνο 16 διευθύνσεις και 3 υποδιευθύνσεις με αρμοδιότητες λιγότερο πιο σύνθετες από τις αρμοδιότητες των τωρινών διευθύνσεων. Αντίθετα, ο Διοικητής πρέπει να συγκεντρώνει το ενδιαφέρον του και τις προσπάθειές του στη λήψη στρατηγικών αποφάσεων μακροοικονομικού χαρακτήρα. Για το λόγο αυτό, αποφασίστηκε η δημιουργία δυο θέσεων οι οποίες θα πληρώνονταν από τους δυο Υποδιοικητές που έχει αυτή τη στιγμή η Αγροτική τράπεζα. Στους δυο, λοιπόν, Υποδιοικητές έχει ανατεθεί ισάριθμος σχεδόν αριθμός διευθύνσεων και υποδιευθύνσεων της τράπεζας για τον καλύτερο συντονισμό και εποπτεία των κεντρικών μονάδων της ΑΤΕ.

Οι παραπάνω αλλαγές δεν είναι οι μόνες που έχουν γίνει τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια από την διοίκηση της ΑΤΕ, θεωρήθηκαν ωστόσο σημαντικές για τον σκοπό που πάει να αποδείξει η παρούσα διπλωματική εργασία γι' αυτό και αναφέρθηκαν. Δεν έχει, λοιπόν, ιδιαίτερο νόημα για τον αναγνώστη να γίνει αναφορά σε κάθε μια από τις διευθύνσεις του νέου οργανογράμματος της Αγροτικής Τράπεζας, αντίθετα θα γίνει αναφορά σε μια ακόμα διεύθυνση με σκοπό να αποδείξει στον αναγνώστη- πιθανό ή και υποψήφιο πελάτη της εν λόγω τράπεζας πως η διοίκησή της δεν παρακολουθεί ως ένας παθητικός παρατηρητής τις εξελίξεις του εξωτερικού περιβάλλοντος ούτε επιλέγει να μην λάβει υπόψη της, τις αποφάσεις εθνικών ή και διεθνών ακόμα φορέων που επιβάλλουν στα τραπεζικά ιδρύματα αλλαγές στον τρόπο λειτουργία τους.

Έχοντας επομένως προλογίσει αρκετά, τόσο στην προηγούμενη παράγραφο όσο και στα δυο προηγούμενα κεφάλαια τα σχετικά με τον αντικειμενικό σκοπό και την ανάλυση του έργου της Επιτροπής της Βασιλείας για τον πιστωτικό

κίνδυνο, ήρθε η ώρα να γίνει μια απλή αναφορά- μιας και στο επόμενο κεφάλαιο αναλύεται με κάθε λεπτομέρεια - στο τρόπο με τον οποίο επηρέασαν οι αποφάσεις της Επιτροπής την εσωτερική δομή της ΑΤΕ.

Έχοντας, λοιπόν, υπόψη της η διοίκηση τις αποφάσεις του ως άνω οργάνου, προχώρησε στην δημιουργία της:

§ Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων

Ποιός είναι όμως ο ρόλος της διεύθυνσης αυτής;

Με την σύσταση της παραπάνω διεύθυνσης, η Αγροτική τράπεζα είναι σε θέση να αναγνωρίζει, να μετρά και να διαχειρίζεται όχι μόνο τους τραπεζικούς (πιστωτικό, επιτοκιακό, συναλλαγματικό και ρευστότητας) αλλά και τους λειτουργικούς κινδύνους οι οποίοι είναι φυσική απόρροια της δραστηριότητας της τράπεζας. Επιπλέον, είναι στις ευθύνες της παραπάνω διεύθυνσης να ενημερώνεται σχετικά με τις επιταγές των εποπτικών τραπεζικών φορέων και να μεριμνά για τη συμμόρφωση της τράπεζας στα εκάστοτε κανονιστικά πλαίσια που διαμορφώνουν και επιβάλλουν οι φορείς αυτοί.

Για την μέτρηση και ποσοτικοποίηση των κινδύνων η Τράπεζα έχει εγκαταστήσει ένα σύγχρονο Σύστημα Διαχείρισης Κινδύνων.

Πιο συγκεκριμένα, για την διαβάθμιση των πελατών, την τοποθέτησή τους σε κλίμακες κινδύνου και την μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου σε όλα τα νεοχορηγούμενα δάνεια αλλά και του συνόλου των απαιτήσεων για κάθε πελάτη λειτουργεί ένα σύγχρονο πρόγραμμα μέσω του εσωτερικού διαδικτύου (Intranet) της τράπεζας- σημειώνεται ότι η ανάλυση του συστήματος μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου αποτελεί το κύριο αντικείμενο συγγραφής του επόμενου κεφαλαίου. Όσον αφορά στον λειτουργικό κίνδυνο, λειτουργεί ήδη ένα εξειδικευμένο Σύστημα Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου για την αξιολόγηση και την ποιοτική διαβάθμιση του κινδύνου αυτού σε επίπεδο Κεντρικών Διευθύνσεων, Καταστημάτων αλλά και του συνόλου της Τράπεζας (Ενημερωτικό Δελτίο, 2005, σελ. 63).

Παράλληλα, το 1997 η Τράπεζα συνέστησε το Συμβούλιο Οικονομικής Διαχείρισης που στη συνέχεια μετονομάστηκε σε Επιτροπή Διαχείρισης Στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού, γνωστή στο εσωτερικό της τράπεζας με το αγγλικό ακρωνύμιο ALCO (Asset Liability Management Committee) (Απόφαση Δ.Σ. 4/220501- 5/020402). Η επιτροπή αυτή είναι τοποθετημένη στο νέο οργανόγραμμα της ΑΤΕ ένα επίπεδο κάτω από τους Υποδιοικητές και πάνω από τις Κεντρικές Διευθύνσεις και αποτελείται από:

1. Τον Διοικητή,
2. Τους Υποδιοικητές και
3. Τους Διευθυντές των ακόλουθων Διευθύνσεων:
  - i. Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων,
  - ii. Διεύθυνσης Διαχείρισης Διαθεσίμων & Επενδυτικών Δραστηριοτήτων,
  - iii. Διεύθυνσης Ιδιωτών- Αγροτών,
  - iv. Διεύθυνσης Επιχειρήσεων,
  - v. Διεύθυνσης Μεγάλων Πελατών,
  - vi. Διεύθυνσης Δημοσίου Τομέα,
  - vii. Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών,
  - viii. Διεύθυνσης Αναδιάρθρωσης Χαρτοφυλακίου Δανείων

Η Επιτροπή αυτή είναι υπεύθυνη για τον συνολικό κίνδυνο που αναλαμβάνει η Τράπεζα καθώς και για τις πολιτικές διαχείρισής του. Συνεδριάζει μια φορά το μήνα για τον καθορισμό των κριτηρίων κινδύνου και μακροπρόθεσμης τιμολόγησης καθώς και για την επίβλεψη του συνολικού κινδύνου που σχετίζεται με τις δραστηριότητες της τράπεζας συμπεριλαμβανομένων των αλλαγών στα επιτόκια, στον κίνδυνο ρευστότητας, στην δόμηση του επενδυτικού και εμπορικού χαρτοφυλακίου. Συνεδριάζει, επίσης, μια φορά κάθε τρεις μήνες για την επισκόπηση των γραμμών χορήγησης και των ορίων ελέγχου (Ενημερωτικό Δελτίο, 2005, σελ. 64).

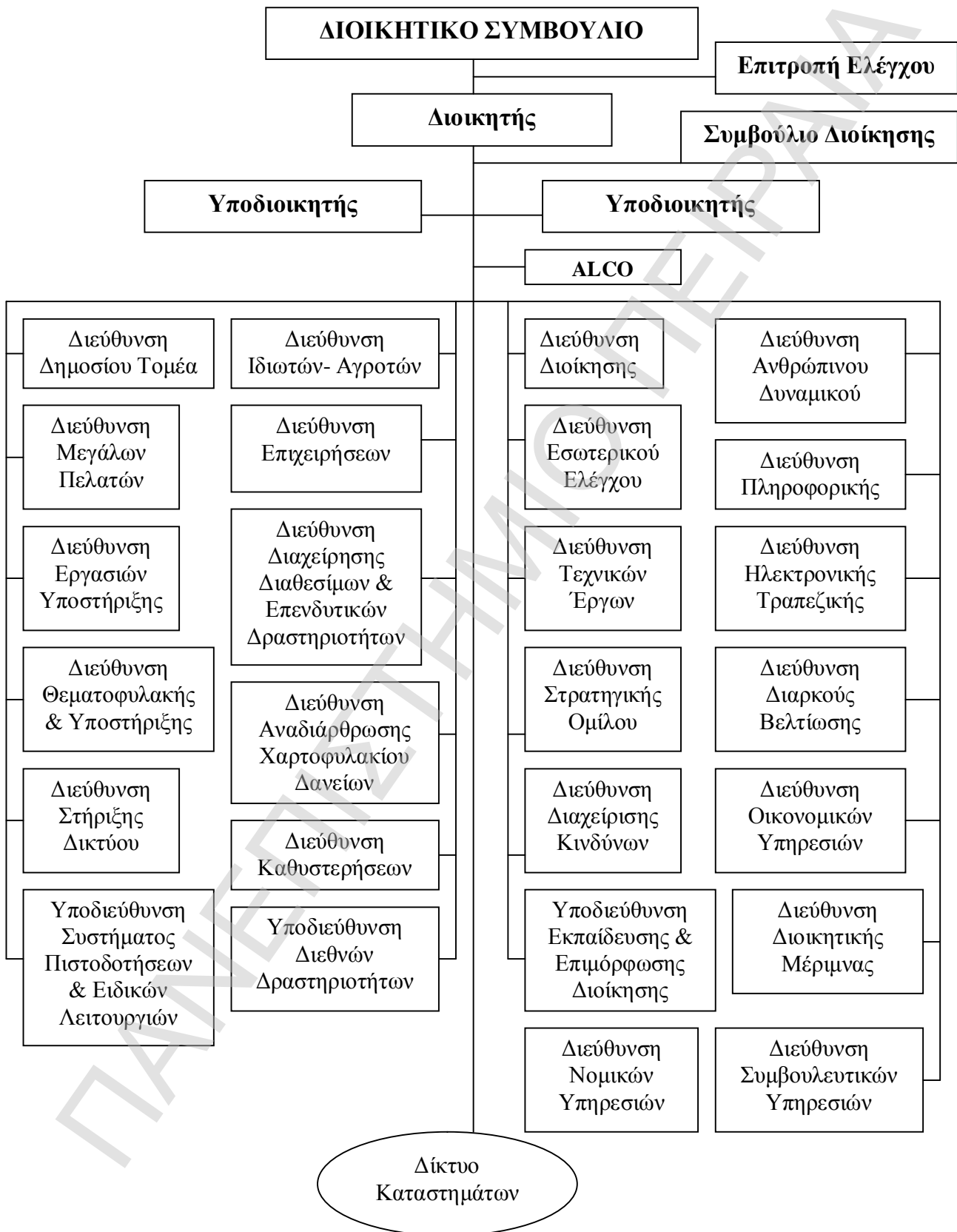
Αξιοσημείωτες είναι, τέλος, και οι πρωτοβουλίες της Διεύθυνσης αναφορικά με την υιοθέτηση των κανόνων της Βασιλείας II. Μέσα από τις πρωτοβουλίες αυτές έχει δοθεί η δυνατότητα στην ΑΤΕ να συμμετάσχει ενεργά στις διαδικασίες διαβούλευσης για την διαμόρφωση του νέου πλαισίου λαμβάνοντας μέρος τόσο στις κατά καιρούς μελέτες που έχουν γίνει για τον προσδιορισμό των επιπτώσεων εφαρμογής του συμφώνου (QIS, STRESS TESTS) όσο και σε ομάδες εργασίας που συγκροτούνται στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών (Ενημερωτικό Δελτίο, 2005, σελ. 63 & ΤτΕ αρ.απ. 543-220404, σελ1).

Η δημιουργία της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων θεωρείται ως μια από τις κινήσεις βελτίωσης της υποδομής της ΑΤΕ η οποία διευκόλυνε σε μεγάλο βαθμό την εφαρμογή του αναθεωρημένου Συμφώνου της Βασιλείας.

Όλες οι παραπάνω προαναφερθείσες αλλαγές αλλά και όσες δεν έχουν τύχει αναφοράς στην παρούσα ενότητα, έχουν οδηγήσει στην κατάρτιση του οργανογράμματος όπως αυτό φαίνεται στο παρακάτω σχήμα (ΑΤΕ- Εσωτερικό Διαδίκτυο, 10/2005). Η νέα, επομένως, οργανωτική διάρθρωση της ΑΤΕ αποτελείται από 24 Διευθύνσεις (έναντι 16 βάσει του παλαιού οργανογράμματος) και 3 Υποδιευθύνσεις (όσες υπήρχαν και στο παλαιό, χωρίς ωστόσο να έχουν διατηρηθεί ακριβώς οι ίδιες Υποδιευθύνσεις). Το ανώτατο όργανο της ΑΤΕ δεν παύει να είναι το Διοικητικό Συμβούλιο με επικεφαλή τον Διοικητή της. Στο σχεδιάγραμμα είναι επίσης ορατή η θέση της ALCO καθώς και η θέση της Επιτροπής Ελέγχου η οποία βρίσκεται πάνω από τον Διοικητή δηλώνοντας έτσι ότι ούτε καν ο Διοικητής της τράπεζας που παίρνει σημαντικές στρατηγικές αποφάσεις για το μέλλον της δεν μπορεί να δρά ανεξέλεγκτα αλλά αντίθετα είναι και αυτός υπόλογος για τις πράξεις του.

Ο ρ γ α ν ό γ ρ α μ μ α Α Τ Ε - Ο κ τ ώ β ρ ι ο ς 2005

(Πηγή: ΑΤΕ, Εσωτερικό Διαδίκτυο)

Είναι, λοιπόν, αναμφισβήτητο γεγονός από τα όσα έχουν αναφερθεί μέχρι τώρα ότι η ΑΤΕ έχει μεριμνήσει, με τις αλλαγές που έχει κάνει τα τελευταία χρόνια στην εσωτερική της διάρθρωση, έτσι ώστε να μπορέσει να υποστηρίξει τα επενδυτικά της σχέδια και να μπορέσει να ανταγωνιστεί επί ίσης όροις τις λοιπές τράπεζες του κλάδου.

Ποιά θέση, επομένως, κατέχει η ΑΤΕ στον τραπεζικό κλάδο σε σχέση με τις ανταγωνίστριες τράπεζες; Αυτό είναι ένα ερώτημα που θα απαντηθεί στην αμέσως επόμενη ενότητα.

3.5 ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΤΕ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ

Η ΑΤΕ στο ενημερωτικό δελτίο που συνέταξε για την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου, έκανε μια προσπάθεια κατάταξης της τράπεζας σε όρους Ενεργητικού, Υποχρεώσεων προς Πελάτες, Απαιτήσεων κατά Πελατών (αφαιρουμένων των προβλέψεων) καθώς και σε όρους Κερδών (προ φόρων για τα εταιρικά και μετά φόρων και δικαιωμάτων μειοψηφίας για τα ενοποιημένα). Για τον λόγο αυτό συνέλλεξε στοιχεία για τις δυο τελευταίες οικονομικές χρήσεις (2003 και 2004) τόσο σε εταιρική όσο και σε ενοποιημένη βάση για τις μεγαλύτερες ελληνικές τράπεζες του κλάδου.

Από τα στοιχεία αυτά, τα οποία παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες, είναι εμφανής η θέση που κατέχει η Αγροτική τράπεζα.

Πιο συγκεκριμένα, η ΑΤΕ κατά την τελευταία χρήση, αυτή του 2004, παρουσιάζεται στους τρεις πρώτους πίνακες να κατέχει την 4^η θέση τόσο από πλευράς 'Ενεργητικού' όσο και από πλευράς 'Υποχρεώσεων προς Πελάτες' και 'Απαιτήσεων κατά Πελατών', όχι μόνο σε εταιρική αλλά και σε ενοποιημένη βάση, διατηρώντας παράλληλα την θέση που είχε όσον αφορά στα μεγέθη αυτά κατά την χρήση του 2003. Σημειώνεται ότι η ΑΤΕ κατατάσσεται σε αυτή τη θέση πίσω από την ΕΘΝΙΚΗ η οποία κατέχει και στις τρεις περιπτώσεις την 1^η θέση

καθώς και πίσω από δυο μεγάλες ιδιωτικές τράπεζες, την ALPHA BANK και την EFG EUROBANK ERGASIAS.

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΗΣ	ΕΤΑΙΡΙΚΑ		ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ	
		<u>2004</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>
1	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	48,302	49,116	52,877	53,691
2	ALPHA BANK	31,992	29,592	32,917	30,803
3	EFG EUROBANK ERGASIAS	29,773	26,215	31,939	28,030
4	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	19,109	17,831	19,461	17,624
5	ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	17,915	16,644	18,236	16,888
6	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	15,771	13,992	16,591	14,735
7	ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	3,484	3,401	3,480	3,436
8	ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	2,840	2,595	2,923	2,658

Πίνακας 3.2: Κατάταξη Ελληνικών Τραπεζών με βάση το Ενεργητικό (σε εκατ. €)

Πηγή: Δημοσιευμένοι ισολογισμοί τραπεζών

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΗΣ	ΕΤΑΙΡΙΚΑ		ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ	
		<u>2004</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>
1	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	37,175	35,439	40,809	38,978
2	EFG EUROBANK ERGASIAS	21,253	18,347	18,209	17,308
3	ALPHA BANK	18,943	20,251	20,717	21,807
4	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	17,212	15,862	17,443	15,834
5	ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	14,695	13,842	14,961	14,043
6	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	11,355	9,678	10,839	9,929
7	ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	2,697	2,656	2,679	2,641
8	ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	2,440	2,210	2,457	2,218

Πίνακας 3.3: Κατάταξη Ελληνικών Τραπεζών με βάση τις Υποχρεώσεις προς Πελάτες (σε εκατ. €) / Πηγή: Δημοσιευμένοι ισολογισμοί τραπεζών

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΗΣ	ΕΤΑΙΡΙΚΑ		ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ	
		<u>2004</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>
1	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	23,212	19,299	26,312	22,061
2	ALPHA BANK	19,502	17,542	22,220	19,845
3	EFG EUROBANK ERGASIAS	19,259	14,951	20,498	16,333
4	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	13,359	11,859	13,367	11,193
5	ΕΜΠΟΡΙΚΗ BANK	12,990	11,705	13,328	12,030
6	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	11,545	9,643	12,262	10,278
7	ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	2,233	2,393	2,236	2,337
8	ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	1,993	1,800	2,071	1,864

Πίνακας 3.4: Κατάταξη Ελληνικών Τραπεζών με βάση τις Απαιτήσεις κατά Πελατών (σε εκατ. €)/ Πηγή: Δημοσιευμένοι ισολογισμοί τραπεζών

Ο τέταρτος πίνακας ωστόσο, ο οποίος δείχνει την θέση που κατέχουν οι ελληνικές τράπεζες με βάση τα κέρδη που έχουν πραγματοποιήσει τα δυο τελευταία έτη, κατατάσσει την ΑΤΕ στην 5^η θέση- τόσο σε εταιρική όσο και σε ενοποιημένη βάση- πίσω από την ALPHA BANK που κατέχει την 1^η θέση και τις EFG EUROBANK ERGASIAS, ΕΘΝΙΚΗ και ΠΕΙΡΑΙΩΣ που κατέχουν την 2^η, 3^η και 4^η θέση αντίστοιχα.

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΗΣ	ΕΤΑΙΡΙΚΑ		ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ	
		<u>2004</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>
1	ALPHA BANK	431.5	356.4	411.7	284.2
2	EFG EUROBANK ERGASIAS	422.0	330.3	368.2	272.6
3	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	411.2	408.7	386.4	360.3
4	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	114.2	111.8	142.5	101.5
5	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	89.6	132.8	64.7	42.7
6	ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	22.7	27.8	13.7	17.7
7	ASPIS BANK	4.0	3.7	5.2	6.0
8	ΕΜΠΟΡΙΚΗ BANK	-43.4	105.7	-67.0	71.8
9	ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	-156.8	7.7	-162.5	7.3

Πίνακας 3.5: Κατάταξη Ελληνικών Τραπεζών με βάση τα Κέρδη (σε εκατ. €)

Πηγή: Δημοσιευμένοι ισολογισμοί τραπεζών

Η θέση που κατέχει η Αγροτική τράπεζα θεωρείται ως πολύ ικανοποιητική, εάν ληφθεί υπόψη ότι μόλις την τελευταία δεκαπενταετία άλλαξε τον προσανατολισμό της και τους στρατηγικούς της στόχους. Δεν παύει ωστόσο να στοχεύει και σε υψηλότερες θέσεις στον κλάδο μέσα από τον πελατοκεντρικό της προσανατολισμό, την ποιοτικότερη παροχή υπηρεσιών και γενικότερα ενός οράματος και μιας στρατηγικής ισχυρής, σύγχρονης, δυναμικής και ανταγωνιστικής.

Ποιό είναι όμως αυτό το όραμα και αυτή η στρατηγική;

3.6 ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

3.6.1 Όραμα

Παλαιότερα, η Αγροτική τράπεζα δραστηριοποιείτο θέτοντας ως στόχους της και πιστεύοντας σε αξίες οι οποίες ήταν περισσότερο προσανατολισμένες στο κέρδος. Τα δεδομένα τώρα πια έχουν αλλάξει. Το κέρδος είναι δυνατόν να προκύψει μόνο εάν η τράπεζα συμμαχήσει με τους πελάτες της, οι οποίοι είναι περισσότερο απαιτητικοί από ποτέ. Έχουν διευρυμένες ανάγκες που ζητούν την ικανοποίησή τους, απαιτούν επαγγελματισμό, ευγένεια, ταχύτητα εξυπηρέτησης κατά την παροχή των υπηρεσιών από τον υπάλληλο. Επιδιώκουν μια ανθρώπινη και ζεστή σχέση συνεργασίας με την τράπεζά τους.

Για να γίνουν πραγματικότητα όλα τα παραπάνω, η ΑΤΕ συνειδητοποιεί ότι πρέπει να εκπαιδεύσει κατάλληλα το ανθρώπινο δυναμικό της, να δημιουργήσει ένα περιβάλλον εργασίας τέτοιο που να εμπνέει και να παρακινεί τους εργαζομένους να επιδιώκουν την συνεχή ανάπτυξη των δυνατοτήτων τους, να τους παρέχει ευκαιρίες επαγγελματικής εξέλιξης οι οποίες θα συνοδεύονται από δίκαια πακέτα αμοιβών καλλιεργώντας έτσι την εμπιστοσύνη ανάμεσα στο κεφάλαιο και τον εργαζόμενο.

Ο ικανοποιημένος και ευχαριστημένος εργαζόμενος, άλλωστε, είναι πιο αποτελεσματικός και αποδοτικός και στις σχέσεις του με τους πελάτες.

Κρατώντας ικανοποιημένους το ανθρώπινο δυναμικό και τους πελάτες, η διοίκηση θέτει τις βάσεις για την δημιουργία ενός ανταγωνιστικού χρηματοπιστωτικού οργανισμού που η υψηλή κερδοφορία είναι φυσική απόρροια, δημιουργώντας έτσι προστιθέμενη αξία για την ίδια την τράπεζα καθώς και ευφορία για τους μετόχους οι οποίοι έχουν δείξει εμπιστοσύνη και έχουν τοποθετήσει τα χρήματά τους σε αυτήν (Ζωγόπουλος κ.α, 2002, σελ.5) .

3.6.2 Στρατηγική

Βασική στρατηγική της τράπεζας, την οποία συμμερίζεται και η νέα διοίκηση, αποτελεί η διατήρηση και βελτίωση της σημερινής της εικόνας, της εικόνας της ως μιας τράπεζας πολλαπλών δραστηριοτήτων η οποία προσφέρει προϊόντα και υπηρεσίες που είναι δυνατόν να καλύψουν τις ολοένα και αυξανόμενες ανάγκες της ελληνικής αγοράς σε ολοένα και πιο χαμηλό κόστος.

Κινούμενη προς αυτό τον σκοπό, θεωρείται αναγκαία η πώληση ορισμένων θυγατρικών του μη χρηματοπιστωτικού ομίλου, η βελτίωση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου δανείων καθώς και της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού, η διασφάλιση και ενίσχυση της κεφαλαιακής της βάσης (Ενημερωτικό Δελτίο, 2005, σελ. 194).

Με την ικανοποίηση των στόχων αυτών, η διοίκηση θα ολοκληρώσει τον εκσυγχρονισμό και τον μετασχηματισμό της ΑΤΕ από μια αποκλειστικά κρατική αγροτική τράπεζα σε μια σύγχρονη και κερδοφόρα κρατική εμπορική τράπεζα.

3.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τις αλλαγές τις οποίες επέφερε το μεταβαλλόμενο εξωτερικό περιβάλλον, στο οποίο δρά και αναπτύσσεται η ΑΤΕ, τρεις από αυτές μπορεί να ειπωθεί ότι διευκολύνουν την εφαρμογή των κανόνων της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II των σχετικών με τον πιστωτικό κίνδυνο- σημειώνεται ότι οι αλλαγές αυτές αναφέρονται με τυχαία σειρά και δεν κατατάσσονται με κριτήριο την σημασία που έχουν για την τράπεζα.

Η πρώτη αλλαγή που διευκολύνει προς αυτή την κατεύθυνση είναι η κατάταξη σε κατηγορίες των πελατών της Αγροτικής τράπεζας. Το γεγονός ότι έχουν χωριστεί οι πελάτες σε τέσσερις κατηγορίες και για κάθε μια από αυτές έχει οριστεί υπεύθυνη μια Διεύθυνση με στόχο την προσέλκυση φερέγγυων πελατών και την μείωση του αναλαμβανόμενου κινδύνου, δείχνει τον πελατοκεντρικό χαρακτήρα της τράπεζας κάτι που επικροτεί η Επιτροπή της Βασιλείας καθώς για κάθε απαίτηση/ πελάτη αναγνωρίζει διαφορετικούς συντελεστές στάθμισης καθώς και διαφορετικές εξασφαλίσεις.

Μια δεύτερη σημαντική αλλαγή είναι η δημιουργία της Διεύθυνσης Διαρκούς Βελτίωσης η οποία συστάθηκε με σκοπό να παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις και να προτείνει αλλαγές στην εσωτερική δομή οι οποίες είτε βοηθούν την προσαρμογή της τράπεζας στις εξωτερικές μεταβολές και κατ' επέκταση συντελούν στο να θεωρείται αυτή βιώσιμη σε μακροχρόνια βάση είτε την συμμόρφωση αυτής σε αποφάσεις φορέων του διεθνούς ή εθνικού τραπεζικού χώρου.

Απόρροια μιας τέτοιας προσπάθειας συμμόρφωσης αποτελεί η σύσταση της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων και δη η δημιουργία, μέσα στα πλαίσια αυτής, του τμήματος διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου. Με την λειτουργία του τμήματος αυτού η ΑΤΕ διαθέτει πλέον ένα σύστημα διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου που με τις κατάλληλες προσαρμογές που έχουν γίνει σε αυτό- θα δειχθούν οι αλλαγές που έχουν γίνει στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο- είναι σε θέση

να μετρήσει και γενικά να διαχειριστεί τον πιστωτικό κίνδυνο ακριβώς όπως ορίζουν οι κανόνες της Επιτροπής της Βασιλείας οι σχετικοί πάντα με τον πιστωτικό κίνδυνο.

Οι αλλαγές που παρουσιάστηκαν στο παρόν κεφάλαιο καταδεικνύουν επίσης με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο ότι η ΑΤΕ δεν μπορεί πια να συνεχίσει να θεωρείται ένας δυσκίνητος, γραφειοκρατικός οργανισμός- όπως θεωρούνται οι δημόσιοι οργανισμοί στην πλειοψηφία τους- αντίθετα είναι ένας ευέλικτος οργανισμός ο οποίος ενδιαφέρεται για την μακροχρόνια βιωσιμότητα και ευημερία τόσο του ίδιου όσο και των παραμέτρων-μονάδων του περιβάλλοντος που εξυπηρετεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4
ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΗΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανάλυση στο κεφάλαιο αυτό θα ξεκινήσει έχοντας ως δεδομένο ότι η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος δεν αποτελεί πια έναν δημόσιο- κοινωφελή οργανισμό που έχοντας την οικονομική στήριξη της κυβέρνησης δεν ενδιαφέρεται να θέσει μακρόπνοους, στρατηγικούς στόχους προκειμένου να ωφεληθεί τόσο η ίδια όσο και το περιβάλλον που εξυπηρετεί. Αντίθετα, όπως αποδείχθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, η ΑΤΕ είναι ένας δυναμικός οργανισμός στελέχη του οποίου παρακολουθούν τις εξελίξεις του διεθνούς- και μη- τραπεζικού περιβάλλοντος και αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες με σκοπό να προσαρμοστεί στις εκάστοτε τάσεις της εποχής.

Μια από τις τάσεις αυτές- που αφορούν το σύνολο των τραπεζικών ιδρυμάτων της χώρας- ακούει στο όνομα ‘Κανόνες της Επιτροπής της Βασιλείας ΙΙ’ και πιο συγκεκριμένα ‘Κανόνες της Επιτροπής της Βασιλείας ΙΙ για τον πιστωτικό κίνδυνο’ (μιας και η παρούσα διπλωματική εργασία ασχολείται με τον πιστωτικό κίνδυνο). Οι ελληνικές τράπεζες θα πρέπει να αρχίσουν να εφαρμόζουν τους κανόνες αυτούς από τις αρχές του 2007 πράγμα που σημαίνει ότι για να γίνει αυτό, η προσαρμογή των συστημάτων διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου πρέπει να βρίσκεται σε εξέλιξη αν δεν έχει ήδη ολοκληρωθεί.

Η ΑΤΕ με την ίδρυση της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων και δη του τμήματος Πιστωτικού Κινδύνου έχει ήδη κάνει το πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση μιας και η Επιτροπή της Βασιλείας απαιτεί να υπάρχει μια υπεύθυνη

μονάδα για την παρακολούθηση και γενικότερα για την διαχείριση των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Από αυτό συμπεραίνει κανείς ότι η εν λόγω διεύθυνση είχε αναπτύξει, και προφανώς εφαρμόζει ήδη, ένα σύστημα για την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει. Αυτό, επομένως, που θα δειχθεί στο κεφάλαιο αυτό είναι κατά πόσο το ήδη υπάρχον σύστημα είναι σύμφωνο με τις επιταγές της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II καθώς και σε ποιές αλλαγές έχει προβεί για την προσαρμογή του.

Πρωτού όμως αναφερθούμε στην Αγροτική τράπεζα και στο σύστημα διαχείρισης του πιστωτικού της κινδύνου, θα πρέπει να τονιστεί ότι μιας και βρισκόμαστε ένα περίπου χρόνο μακριά από την επίσημη ημερομηνία εφαρμογής των νέων μεθόδων για την μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου ίσως η ΑΤΕ να μην έχει προσαρμόσει το εσωτερικό της σύστημα παρά μόνο έως ένα μεγάλο ποσοστό και όχι στο 100% όπως οφείλει και ότι η Επιτροπή της Βασιλείας ίσως να χρειαστεί να συμπληρώσει εκ νέου ή να αναθεωρήσει κάποια σημεία που αυτή κρίνει ότι πρέπει να τύχουν συμπλήρωσης ή αναθεώρησης ή ακόμα και περαιτέρω διευκρίνησης.

Το παραπάνω αναφέρεται προκειμένου να γίνει ξεκάθαρο ότι η ανάλυση που θα ακολουθήσει και θα αφορά στην προσαρμογή του συστήματος διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου της ΑΤΕ ίσως να μην ανταποκρίνεται στο σύνολο των αλλαγών που θα έπρεπε να έχουν γίνει και που θα γίνουν μελλοντικά ύστερα από τις οριστικές αποφάσεις που θα πάρει η διοίκηση της τράπεζας. Έπομένως, θα ακολουθήσει η ανάπτυξη για τις μέχρι αυτή τη στιγμή- που συντάσσεται η διπλωματική εργασία- προσαρμογές που έχουν γίνει με κάθε επιφύλαξη για τυχόν μελλοντικές αλλαγές στο σύστημά της.

Ένα δεύτερο θέμα το οποίο είναι σημαντικό και θα πρέπει να αναφερθεί είναι ότι η Επιτροπή της Βασιλείας δεν ήταν μόνη στην προσπάθεια που γινόταν για την εφαρμογή της αναθεωρημένης αυτής συμφωνίας από την πλευρά των εμπορικών τραπεζών των χωρών που έδειξαν ενδιαφέρον για την υιοθέτηση των νέων μεθόδων. Σημαντική και άκρως θετική ήταν και η συμμετοχή των

Κεντρικών Τραπεζών των χωρών αυτών που έδειξαν ενδιαφέρον για την υιοθέτηση (πλήν των Κεντρικών Τραπεζών της ομάδας G-13 που αποτελούν ιδρυτικά μέλη της Επιτροπής) και στην προκειμένη περίπτωση για την Ελλάδα, η Τράπεζα της Ελλάδος.

Με ποιό τρόπο υποστήριξε η Τράπεζα της Ελλάδος την εφαρμογή της συμφωνίας από τις εμπορικές τράπεζες αποτελεί αντικείμενο της ενότητας που ακολουθεί.

4.2 ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η Τράπεζα της Ελλάδος, λοιπόν, μέσα στα πλαίσια της παρακολούθησης των διαδικασιών προσαρμογής στο νέο πλαίσιο και προκειμένου να υποστηρίξει το έργο της Επιτροπής της Βασιλείας και να υποβοηθήσει τα Πιστωτικά Ιδρύματα που εδρεύουν στην Ελλάδα να αντιμετωπίσουν τυχόν προβλήματα στην προσπάθειά τους να υιοθετήσουν τους κανόνες του νέου συμφώνου, έχει αναπτύξει μια σειρά από πρωτοβουλίες μέσω των Εγγράφων Διαβούλευσης (Consultation Paper's- CP's) και έχει συμμετάσχει στις κατά καιρούς έρευνες (Quantitative Impact Studies- QIS) που έχει διεξαγάγει η Επιτροπή για την διερεύνηση των ποσοτικών επιπτώσεων που θα έχει το νέο σύμφωνο στις εμπορικές τράπεζες (Δικτυακός τόπος ΤτΕ, 10/2005 & ΤτΕ, υπ' αριθμ. 543/220405 Επιστολή, σελ.1).

Όσον αφορά στις έρευνες που έχουν διεξαχθεί για τις ποσοτικές επιπτώσεις του συμφώνου, σημειώνεται ότι η Ελλάδα συμμετείχε στην τρίτη έρευνα (QIS-3) που διεξήγαγε η Επιτροπή της Βασιλείας με ένα δείγμα έξι πιστωτικών ιδρυμάτων. Η έρευνα αυτή ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2003 και τα αποτελέσματα καθώς και τα συμπεράσματα για τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα σε σύγκριση με τα αντίστοιχα της Ευρωπαϊκής Ένωσης κρίνονται ως πολύ

ενδιαφέροντα και αξίζει να αναφερθούν στην ενότητα αυτή (ΓτΕ, υπ' αριθμ. 543/220405 Επιστολή, παράρτημα Ι).

Πιο συγκεκριμένα, η υιοθέτηση των προτάσεων που αφορούν τόσο τον πιστωτικό κίνδυνο όσο και τον λειτουργικό- ο οποίος υπενθυμίζεται ότι για πρώτη φορά υπολογίζεται με την αναθεωρημένη συμφωνία- οδηγούν πιθανότατα σε αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων για αυτά τα πιστωτικά ιδρύματα που θα εφαρμόσουν τις τυποποιημένες μεθόδους καθώς και σε μείωση των κεφαλαίων που είναι υποχρεωμένα να παρακρατούν τα τραπεζικά αυτά ιδρύματα που θα εφαρμόσουν τις μεθόδους των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων.

Συγκριτικά, για τις ελληνικές τράπεζες που εφάρμοσαν τις τυποποιημένες μεθόδους προέκυψε μείωση της τάξεως του 2,5% των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο καθώς και παρακράτηση κεφαλαίου της τάξεως του 10% για κάλυψη έναντι του λειτουργικού κινδύνου. Κατά μέσο όρο, λοιπόν, η συνολική αύξηση είναι της τάξεως του 7,5% σε αντίθεση με τα πιστωτικά ιδρύματα των χωρών- μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που για τις μεν τυποποιημένες μεθόδους ο μέσος όρος της αύξησης ανέρχεται στα 2%, για την δε Θεμελιώδη και Εξελιγμένη μέθοδο των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων ο μέσος όρος της μείωσης ανέρχεται σε 7% και 9% αντίστοιχα. Είναι εμφανές από την παραπάνω σύγκριση ότι οι επιπτώσεις για τις ελληνικές τράπεζες εμφανίζονται να είναι μεγαλύτερες από αυτές για τις τράπεζες των υπολοίπων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακόμα πιο σαφές είναι ότι το συμπέρασμα αυτό αφήνει αιχμές για την ποιότητα του χαρτοφυλακίου που τηρούν οι ελληνικές τράπεζες και για την μέθοδο που θα κληθούν να αποφασίσουν να εφαρμόσουν αφού από το ποσό του κεφαλαίου που θα παρακρατούν θα εξαρτηθεί σε ένα βαθμό και η αποδοτικότητά και ευελιξία του οργανισμού.

Μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής της χώρας στην τρίτη διερευνητική άσκηση και τις επαφές που είχε η Τράπεζα της Ελλάδος με τα πιστωτικά ιδρύματα που συμμετείχαν σε αυτή, διαπίστωσε ότι ορισμένα από αυτά είχαν ήδη αξιολογήσει τις εναλλακτικές μεθόδους που θα υιοθετήσουν. Λόγω όμως του

γεγονότος ότι δεν βρίσκονται όλες οι ελληνικές τράπεζες στην ίδια φάση συλλογής και επεξεργασίας στοιχείων ούτε έχουν την ίδια οργανωτική δομή και επομένως δεν θα επηρεαστούν στο ίδιο ποσοστό από τις αλλαγές που επιβάλλει το σύμφωνο, θεώρησε σκόπιμο η Τράπεζα της Ελλάδος να συντάξει ένα ερωτηματολόγιο (στις 7 Ιουλίου το 2003) το οποίο θα απευθύνει σε κάθε ίδρυμα ξεχωριστά με απώτερο σκοπό να εκφράσουν τις απόψεις τους αναφορικά με:

- § Τις προθέσεις τους σχετικά με την εφαρμογή μιας εκ των προτεινόμενων μεθόδων για την μέτρηση του πιστωτικού και λειτουργικού κινδύνου και με
- § Θέματα που άπτονται της οργανωτικής δομής, της προσαρμογής των εσωτερικών συστημάτων διαχείρισης κινδύνων, του εσωτερικού ελέγχου καθώς και των συστημάτων συλλογής και επεξεργασίας των κατάλληλων στοιχείων.

Κρίνεται ιδιαίτερα ενδιαφέρον και σκόπιμο σε αυτή τη φάση να παρατεθούν συνοπτικά τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, τα αναφορικά με τον πιστωτικό κίνδυνο μόνο- το οποίο σημειώνεται ότι παρουσιάζεται στο παράρτημα I της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Από την ανάλυση, λοιπόν, των απαντήσεων του ερωτηματολογίου προέκυψαν τα εξής (ΤτΕ, υπ' αριθμ. 543/220405 Επιστολή, παράρτημα II):

1. Η Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων του κάθε πιστωτικού ιδρύματος έχει οριστεί υπεύθυνη για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση όλων των αναγκαίων ενεργειών προκειμένου να επιτευχθεί πλήρης συμμόρφωση και σωστή εφαρμογή του νέου πλαισίου,
2. Όσον αφορά στην μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου, οι περισσότερες τράπεζες προτίθενται να υιοθετήσουν την τυποποιημένη προσέγγιση με εξαίρεση έξι πιστωτικά ιδρύματα τα οποία εκτιμούν ότι υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα υιοθέτησης της Θεμελιώδους μεθόδου για τα ανοίγματα που προκύπτουν κυρίως από τα δάνεια προς επιχειρήσεις καθώς και για τα αντίστοιχα ανοίγματα του χαρτοφυλακίου λιανικής τραπεζικής,

3. Εκείνα τα πιστωτικά ιδρύματα που εκτιμούν ότι θα εφαρμόσουν τη μέθοδο των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων έχουν ήδη αρχίσει να προσαρμόζουν τα υφιστάμενα συστήματα διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου, δημιουργώντας ιστορικές βάσεις δεδομένων. Οι βάσεις αυτές είναι απαραίτητο να υπάρχουν για τον υπολογισμό των παραμέτρων του πιστωτικού κινδύνου όπως την Πιθανότητα Αθέτησης των Υποχρεώσεων (Probability of Default- PD), την Ζημιά ως Ποσοστό του Ανοίγματος (Loss Given Default- LGD). Πέρα όμως από την δημιουργία βάσεων δεδομένων, απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή της παραπάνω μεθόδου είναι αυτή να τύχει της έγκρισης της εποπτικής αρχής, ήτοι της Τράπεζας της Ελλάδος,

Αφήνοντας την διερευνητική άσκηση στην οποία πήρε μέρος η Ελλάδα καθώς και το ερωτηματολόγιο το οποίο συνέταξε η ελληνική εποπτική αρχή και περνώντας στα έγγραφα Διαβούλευσης, η Τράπεζα της Ελλάδος έχει συντάξει και κοινοποιήσει στο σύνολο των Πιστωτικών Ιδρυμάτων που έχουν την έδρα τους την Ελλάδα μια σειρά από επτά έγγραφα με σκοπό την ενημέρωση και την διευκρίνιση εννοιών που άπτονται των θεμάτων της συμφωνίας για την κεφαλαιακή επάρκεια. Πιο συγκεκριμένα, τα έγγραφα αυτά αφορούν τα εξής θέματα (Δικτυακός τόπος ΤτΕ, 10/2005):

1. Την Τυποποιημένη μέθοδο (Έγγραφο Διαβούλευσης I),
2. Την μέθοδο των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (Έγγραφο Διαβούλευσης II),
3. Τις Τεχνικές Μείωσης του Πιστωτικού Κινδύνου (Έγγραφο Διαβούλευσης III),
4. Την Τιτλοποίηση των Απαιτήσεων (Έγγραφο Διαβούλευσης IV),
5. Τις βασικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της Μεθόδου των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (Έγγραφο Διαβούλευσης V),
6. Την Τυποποιημένη μέθοδο και την μέθοδο του Βασικού Δείκτη για τον Λειτουργικό Κίνδυνο και τέλος
7. Το Έγγραφο Διαβούλευσης VII με τίτλο

‘Θέματα που άπτονται της Υλοποίησης της Νέας Οδηγίας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια’.

Με το τελευταίο αυτό έγγραφο, το οποίο είναι και το πιο πρόσφατο καθώς συντάχθηκε τον Ιούλιο του 2005, αναθεωρούνται και συμπληρώνονται ορισμένες από τις θέσεις που είχαν υιοθετηθεί με τα προηγούμενα έγγραφα ενώ παράλληλα τίγονται ορισμένα νέα θέματα που αφορούν στην υλοποίηση του Συμφώνου, όπως:

- § Το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της αναθεωρημένης συμφωνίας της Βασιλείας και
- § Το πεδίο εφαρμογής των εποπτικών υποχρεώσεων

Από τα παραπάνω δυο νέα θέματα που τίγει το τελευταίο έγγραφο διαβούλευσης μεγάλη σημασία για τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και δη για την ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε έχει το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της οδηγίας- βάσει πάντα του αντικειμένου της διπλωματικής εργασίας αφού το δεύτερο σημείο, το πεδίο εφαρμογής των εποπτικών υποχρεώσεων, αναφέρεται και στους τρεις πυλώνες της συμφωνίας και όχι αποκλειστικά στον πρώτο πυλώνα ο οποίος εν μέρει εξετάζεται.

Σύμφωνα, λοιπόν, με το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής, ορίζεται ότι η ημερομηνία έναρξης εφαρμογής της συμφωνίας είναι η 1^η Ιανουαρίου 2007. Τα πιστωτικά ιδρύματα, και επομένως και η ΑΤΕ, θα έχουν την δυνατότητα αρχής γενομένης της ημερομηνίας αυτής να εφαρμόσουν είτε την Τυποποιημένη μέθοδο είτε την Θεμελιώδη προσέγγιση της μεθόδου των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων. Όσον αφορά στην Εξελιγμένη προσέγγιση της μεθόδου των Εσωτερικών διαβαθμίσεων, όπου οι τράπεζες θα έχουν την υποχρέωση να υπολογίζουν τις παραμέτρους του πιστωτικού κινδύνου (PD, LGD, EAD και M) και τους συντελεστές μετατροπής, αυτή θα είναι διαθέσιμη από την 1^η Ιανουαρίου 2008.

Μια μικρή εξαίρεση που ισχύει αφορά την ήδη εφαρμοζόμενη από τις περισσότερες, τουλάχιστον, τράπεζες μέθοδο υπολογισμού των κεφαλαιακών

απαιτήσεων που ορίζει η αρχική συμφωνία (ΒΑΣΙΛΕΙΑ Ι). Αυτή την μέθοδο δύναται να συνεχίσουν να την χρησιμοποιούν τα πιστωτικά ιδρύματα μέχρι και την 1^η Ιανουαρίου 2008, έχοντας την ευχέρεια της εγκατάληψής της και της εφαρμογής μιας εκ των προαναφερομένων μεθόδων της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙ κατά την διάρκεια του 2007. Εφόσον όμως δεν θα επιλέξουν την εγκατάλειψή της, θα είναι υποχρεωμένες από εκείνη την ημερομηνία (01/01/2008) και έπειτα να εφαρμόσουν τουλάχιστον την προβλεπόμενη από την αναθεωρημένη Συμφωνία Τυποποιημένη μέθοδο.

Θίγοντας και το θέμα του χρονοδιαγράμματος που έχει τεθεί από την Επιτροπή της Βασιλείας και απευθύνεται στις τράπεζες, ήρθε πλέον η ώρα της περιγραφής του συστήματος διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου που έχει αναπτύξει και εφαρμόζει η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. Στην ενότητα που ακολουθεί λοιπόν θα δειχθεί ποιά μονάδα είναι υπεύθυνη για την μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου (αν και έχει ήδη θιχθεί στο προηγούμενο κεφάλαιο), ποιά μέθοδος έχει αναπτυχθεί για την μέτρησή του, κατά πόσο έχει προσαρμόσει το σύστημά της στις επιταγές του νέου συμφώνου, ποιά μέθοδο από τις προτεινόμενες προτίθεται να εφαρμόσει και από ποιά χρονική στιγμή.

4.3 ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΗΣ ΑΤΕ

Βάσει του οργανογράμματος της ΑΤΕ- το οποίο έχει ήδη συμπεριληφθεί στο κεφάλαιο 3 της παρούσης- η υπηρεσιακή μονάδα η οποία έχει οριστεί ως υπεύθυνη για την αναγνώριση, μέτρηση και παρακολούθηση των κινδύνων οι οποίοι απορρέουν από τις επιχειρηματικές, επενδυτικές δραστηριότητές της, είναι η Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων. Η Διεύθυνση αυτή, όπως και οι λοιπές διευθύνσεις της Τράπεζας, χωρίζεται περαιτέρω σε Υποδιευθύνσεις και τμήματα όπου κάθε ένα τμήμα έχει επωμισθεί με τον ρόλο διαχείρισης ενός συγκεκριμένου

είδους κινδύνου όπως άλλωστε δείχνει και το διάγραμμα που έχει αναπτυχθεί για τη συγκεκριμένη διεύθυνση και παρατίθεται παρακάτω:

Οργανόγραμμα ΔΔΚ - 10/2005

(Πηγή: ΑΤΕ, Εσωτερικό Διαδίκτυο)

Για την παρακολούθηση, επομένως, του πιστωτικού κινδύνου υπεύθυνο είναι το τμήμα Πιστωτικού Κινδύνου το οποίο ανήκει στην Υποδιεύθυνση των Χρηματοοικονομικών Κινδύνων και είναι επιφορτισμένο με (ΑΤΕ- Εσωτερικό Διαδίκτυο, 10/2005):

- § Την αναγνώριση, παρακολούθηση, μέτρηση και διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου για το σύνολο των χρηματοοικονομικών προϊόντων (χορηγητικών και μη) της Τράπεζας,
- § Τον σχεδιασμό ή την επιλογή και εφαρμογή των εσωτερικών συστημάτων διαβάθμισης και βαθμολόγησης αντισυμβαλλομένων και μέτρησης πιστωτικού κινδύνου,
- § Την εποπτεία και τον έλεγχο της σωστής λειτουργίας του Συστήματος Εσωτερικών Διαβαθμίσεων της Τράπεζας,
- § Την υποστήριξη και ενημέρωση της Επιτροπής Διαχείρισης του Ενεργητικού και Παθητικού (Asset Liability Committee- ALCO), που διαθέτει η τράπεζα, σε σχέση με τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο,
- § Την κατάρτιση αναφορών με τα αποτελέσματα των μετρήσεων του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου και την κοινοποίησή του στις ενδιαφερόμενες μονάδες,
- § Την συνεχή παρακολούθηση της χρήσης των ορίων πιστωτικού κινδύνου από τις εμπλεκόμενες μονάδες, την διερεύνηση τυχόν υπερβάσεων και την εισήγηση διορθωτικών ενεργειών και τέλος
- § Την κατάρτιση ετήσιων αναφορών για τις μεταβολές των διαβαθμίσεων των πιστούχων καθώς και κάθε κατάστασης ή αναφοράς σχετικής με το σύστημα διαβάθμισης των πιστούχων και του μοντέλου μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου και την αποστολή τους στην Τράπεζα της Ελλάδος μέσω της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών που τηρεί η ΑΤΕ.

Το παραπάνω τμήμα όπως του επιτρέπει άλλωστε και ο ρόλος που έχει αναλάβει, είχε αναπτύξει και εφαρμόσει από το 2001 και ύστερα ένα Εσωτερικό Σύστημα Πιστωτικής Κατάταξης Πελατών με την χρήση του οποίου γινόταν η

αξιολόγηση των πελατών με βάση τον πιστωτικό κίνδυνο και για το οποίο συνέταξε Εγκύκλιο Διαταγή προκειμένου να κάνει γνωστή την ύπαρξή του και να εφαρμοστεί από τις ενδιαφερόμενες υπηρεσίες της τράπεζας.

Τρία χρόνια αργότερα, προς το τέλος του 2004, το ίδιο τμήμα λαμβάνοντας υπόψη του την ανάγκη προσαρμογής στο νέο κανονιστικό πλαίσιο (Βασιλεία II) και σε συνεργασία με τις διευθύνσεις εκείνες που επηρεάζονται από τη συμφωνία, προχώρησε σε αναπροσαρμογή εκείνης της Εγκυκλίου.

Στη νέα Εγκύκλιο, η οποία άρχισε να εφαρμόζεται στην ΑΤΕ από τις αρχές του έτους 2005, οι αλλαγές που έχουν γίνει, δείχνουν συμμόρφωση της τράπεζας με τους κανόνες της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II.

Ποιό όμως ήταν το ισχύον μέχρι το τέλος του 2004 σύστημα κατάταξης και αξιολόγησης των πελατών χορηγητικών προϊόντων με βάση τον πιστωτικό κίνδυνο; Ποιό είναι το νέο αναμορφωμένο σύστημα κατάταξης και αξιολόγησης και ποιά σημεία δείχνουν συμμόρφωση με την αναθεωρημένη συμφωνία της Βασιλείας;

Αυτά, είναι ερωτήματα τα οποία θα απαντηθούν στις αμέσως επόμενες ενότητες.

4.3.1 ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Βάσει της παλαιότερης, λοιπόν, Εγκυκλίου η οποία είχε σαν στόχο την κατάρτιση ενός συστήματος αξιολόγησης των πελατών της, η ΑΤΕ έχει κατατάξει τους πελάτες της σε τέσσερις κατηγορίες (βάσει του πελατοκεντρικού της προσανατολισμού όπως έχει ήδη αναφερθεί στο ανάλογο κεφάλαιο) όπου κάθε κατηγορία πελάτη αντιμετωπίζεται διαφορετικά κατά την διαδικασία αξιολόγησης όπως θα δειχθεί στην συνέχεια.

Οι κατηγορίες αυτές είναι οι εξής (ΑΤΕ- ΕΔ 164/011101):

1. ΑΓΡΟΤΕΣ

Στην κατηγορία αυτή κατατάσσονται φυσικά πρόσωπα- αγρότες που δεν τηρούν βιβλία Β' ή Γ' κατηγορίας καθώς και συνταξιούχοι του ΟΓΑ,

2. ΙΔΙΩΤΕΣ

Οι πελάτες αυτής της κατηγορίας είναι οι:

- § Ιδιώτες οι οποίοι ενδιαφέρονται για τυποποιημένης μορφής δάνεια όπως είναι τα στεγαστικά, τα προσωπικά- καταναλωτικά καθώς και άλλα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα δάνεια,
- § Αγρότες που έχουν συνταξιοδοτηθεί με πρόωρη συνταξιοδότηση, στους οποίους όμως λαμβάνονται υπόψη συγκεκριμένα για τους αγρότες όρια δαπανών διαβίωσης και
- § Ελεύθεροι επαγγελματίες- επιτηδευματίες που έχουν καθαρά προσωπικού χαρακτήρα επιχειρήσεις,

3. ΜΙΚΡΟ- ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Για να χαρακτηριστεί μια επιχείρηση ως μεσαίου μεγέθους πρέπει έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- § Να τηρούνται βιβλία κατηγορίας Α' (Αγορών) και Β' (Εσόδων- Εξόδων) και
- § Να μην υποχρεούται στην έκδοση χρηματοοικονομικών καταστάσεων (Ισολογισμός, Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης κ.ο.κ),

4. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Προκειμένου να καταταχθεί στην κατηγορία αυτή μια επιχείρηση θα πρέπει να ισχύουν τα παρακάτω:

- § Να τηρούνται βιβλία Γ' κατηγορίας (σύμφωνα με το διπλογραφικό σύστημα),

§ Να συντάσσονται και να δημοσιεύονται αξιόπιστες χρηματοοικονομικές καταστάσεις και

§ Να υπάρχουν αντιπροσωπευτικά στοιχεία για τον κλάδο στον οποίο ανήκει η κάθε επιχείρηση.

Η κατάταξη των πελατών γίνεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα από τον οποίο προκύπτει ότι η μέθοδος βαθμολόγησης/ διαβάθμισης είναι διαφορετική για κάθε μια από τις παραπάνω κατηγορίες.

ΚΛΙΜΑΚΑ (Κατάταξης Πελατών)	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ			Σ.Ε.Α. (%)
		ΙΔΙΩΤΩΝ- ΑΓΡΟΤΩΝ	Μ.Μ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	
<i>Στήλη 1</i>	<i>Στήλη 2</i>	<i>Στήλη 3</i>	<i>Στήλη 4</i>	<i>Στήλη 5</i>	<i>Στήλη 6</i>
A	Αποδεκτός Κίνδυνος	126-150	251-300	421-500	0.50
B	Χαμηλός Κίνδυνος	106-125	201-250	336-420	2.50
Γ	Υπο Παρακολούθηση	86-105	161-200	271-335	10.00
Δ	Υψηλός Κίνδυνος	66-85	111-160	186-270	25.00
E	Επισφαλής Πελάτης	46-65	61-110	100-185	50.00
Z	Ζημιογόνος Χορήγηση	0-45	0-60	0-99	100.00

Πίνακας 4.1: Κλίμακες Κατάταξης Πελατών βάσει αναλαμβανόμενου Κινδύνου

Πηγή: ΑΤΕ/ ΕΔ 164/011101

Πιο συγκεκριμένα, στην στήλη 1 περιλαμβάνονται οι βαθμίδες της κλίμακας κατάταξης ενώ στην στήλη 2 γίνεται ο χαρακτηρισμός των πελατών ανάλογα με την επικινδυνότητά τους. Οι στήλες 3, 4 και 5 περιλαμβάνουν το εύρος της βαθμολογίας την οποία πρέπει να συγκεντρώνει αντίστοιχα ο κάθε πελάτης προκειμένου να καταταχθεί σε μια βαθμίδα της κλίμακας με βάση ορισμένα κριτήρια και τη βαρύτητά τους. Τέλος, στην στήλη 6 αναφέρεται ο Συντελεστής Επικινδυνότητας Αντισυμβαλλομένου που αντιστοιχεί σε κάθε βαθμίδα.

Ο πιστωτικός κίνδυνος, λοιπόν, για τον κάθε πελάτη υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη τις παρακάτω παραμέτρους- και εκφράζεται ως ποσοστό επι τοις εκατό:

1. Την Εκτιμώμενη Ζημιά (EZ), η οποία με την σειρά της προκύπτει από:
  - ο Το Ποσό της χορήγησης,
  - ο Τον Συντελεστή Επικινδυνότητας Αντισυμβαλλομένου (ΣΕΑ),
  - ο Τον Συντελεστή Επικινδυνότητας Καλυμμάτων (ΣΕΚ)- ο οποίος υπολογίζεται μόνο στην περίπτωση που υπάρχουν ή και παρέχονται διασφαλίσεις από την πλευρά του αντισυμβαλλόμενου ή κάποιου εγγυητή- αφού ληφθεί υπόψη:
    - § Η Εκτιμώμενη Αξία των Καλυμμάτων (ΕΑΚ)
    - § Ο Συντελεστής Μείωσης της Αξίας Καλύματος (ΣΜΑ) και
    - § Το ποσό της οφειλής (Π),
  - ο Τον Συντελεστή Επικινδυνότητας Προϊόντος (ΣΕΠ)
2. Το ποσό της χορήγησης που αιτείται κάθε φορά ο αντισυμβαλλόμενος ή το ποσό των οφειλών εφόσον πρόκειται για επαναχορήγηση ποσού.

Πιο συγκεκριμένα:

$$\text{Πιστωτικός Κίνδυνος} = \frac{\text{Εκτιμώμενη Ζημιά (EZ)} * 100}{\text{Ποσό οφειλής (Π)}}$$

4.3.2 ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Βάσει του αναθεωρημένου συστήματος αξιολόγησης, η ΑΤΕ διατηρεί τις κατηγορίες των πελατών της όπως αυτή η διάκριση είχε γίνει παλαιότερα. Το σύστημα, ωστόσο, αυτό διαφέρει σε σχέση με το παλαιό στα εξής σημεία όπως αυτά ορίζονται στην νέα Εγκύκλιο Διαταγή (ΑΤΕ- ΕΔ 199/101204):

1. Αυξάνονται οι βαθμίδες της κλίμακας από 6 που ίσχυαν στην παλαιά, σε 11. Αυτό σημαίνει την ύπαρξη 10 βαθμίδων για τα δάνεια που εξυπηρετούνται κανονικά και 1 βαθμίδα που αφορά τους πελάτες εκείνους που βρίσκονται σε οριστική καθυστέρηση ή επισφάλεια, έχει γίνει καταγγελία της σύμβασης και δεν υπάρχει περίπτωση να επιστρέψουν στο υγιές χαρτοφυλάκιο των δανείων της ΑΤΕ. Ικανοποιείται, επομένως, ο κανόνας εκείνος της συμφωνίας της Βασιλείας ο οποίος επιβάλλει την ύπαρξη των 7+1 βαθμίδων. Σημειώνεται επίσης ότι η κάθε βαθμίδα αντιστοιχεί σε ένα διάστημα βαθμολογίας το εύρος του οποίου είναι πιο μικρό τώρα λόγω της προσθήκης των 5 επιπλέον βαθμίδων,
2. Για κάθε βαθμίδα έχουν καθοριστεί συντελεστές επικινδυνότητας αντισυμβαλλομένου, που είναι στην ουσία η πιθανότητα αθέτησης της υποχρέωσης (PD) όπως ορίζουν και οι μέθοδοι Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης της νέας συμφωνίας,
3. Αναμορφώνεται και βελτιώνεται το λεκτικό των κριτηρίων των μεθόδων διαβάθμισης για δυο κατηγορίες πελατών- των 'επιχειρήσεων' και των 'μικρο-μεσαίων'- προκειμένου ο βαθμολογητής να καταλήγει σε σαφέστερη βαθμολογία,
4. Ο πίνακας των καλυμμάτων έχει τροποποιηθεί και περιλαμβάνει λεπτομερείς περιγραφές όλων των ειδών των καλυμμάτων, που είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν, με τους αντίστοιχους συντελεστές μείωσης της αξίας τους. Οι συντελεστές αυτοί, είναι οι λεγόμενοι συντελεστές προεξόφλησης ή αλλιώς haircuts όπως είναι γνωστοί με τον αγγλικό όρο και έχουν ήδη αναφερθεί στην ενότητα 2.5.4 για τις τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με τη νέα συμφωνία.

Γενικότερα, το νέο αυτό σύστημα κατάταξης των πελατών λαμβάνει υπόψη του την αξιολόγηση του πελάτη σύμφωνα με το Σύστημα Βαθμολόγησης/ Διαβάθμισης που ισχύει για κάθε κατηγορία πελάτη, την ικανότητά του να εξυπηρετεί τις υποχρεώσεις του- σε αυτή την περίπτωση η ΑΤΕ λαμβάνει υπόψη

της την κεφαλαιακή διάρθρωση και τις ταμειακές ροές για τις επιχειρήσεις και το δηλωθέν εισόδημα βάσει της φορολογικής δήλωσης για τις λοιπές περιπτώσεις- και τις εξασφαλίσεις που είναι σε θέση να προσφέρει ο πελάτης (ΑΤΕ- ΕΔ 199/101204).

Επιπρόσθετα, ο υπολογισμός του Πιστωτικού Κινδύνου συνεχίζει να υπολογίζεται με τον ίδιο τρόπο και είναι εξαρτημένο από τις ίδιες παραμέτρους όπως και με την παλαιότερη εγκύκλιο.

Μετά την αναφορά στα κύρια σημεία διαφοροποίησης σε σχέση με τα ισχύοντα του παλαιού συστήματος αξιολόγησης κρίνεται σκόπιμο και ενδιαφέρον να γίνει μια γενική περιγραφή της νέας μεθόδου αξιολόγησης με σκοπό να δειχθεί με πιο τρόπο και με ποιιά κριτήρια αξιολογείται ο πελάτης ο οποίος μπορεί να ανήκει σε κάθε μια από τις κατηγορίες πελατών όπως αυτές τις έχει ορίσει η ΑΤΕ.

Για κάθε μια από αυτές τις κατηγορίες πελατών, αναπτύσσεται μια μεθοδολογία η οποία είναι διαφορετική κάθε φορά ως προς τα παρακάτω στοιχεία:

1. Το εύρος της βαθμολογίας που αντιστοιχεί σε κάθε βαθμίδα της κλίμακας,
2. Τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την βαθμολόγηση των πελατών κάθε κατηγορίας,
3. Το εύρος της βαθμολογίας που αντιστοιχεί σε κάθε χρησιμοποιούμενο κριτήριο και
4. Τη βαρύτητα που έχει κάθε χρησιμοποιούμενο κριτήριο

Πιο συγκεκριμένα, η ανάπτυξη των κλιμάκων- με τις βαθμίδες όπως αυτές ίσχυαν βάσει του παλαιού και του αναπροσαρμοσμένου τρόπου υπολογισμού, για να μπορέσει ο αναγνώστης να κάνει με μεγαλύτερη ευκολία τη σύγκριση - καθώς και τα κριτήρια βαθμολόγησης για κάθε μια από τις τέσσερις κατηγορίες είναι αυτά όπως παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες:

1. Μέθοδος βαθμολόγησης αγροτών

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ			ΝΕΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ		
Κλίμακα	Βαθμολογία	Σ.Ε.Α.(%)	Κλίμακα	Βαθμολογία	Σ.Ε.Α.(%)
Α	126-150	0,50	A1	148-150	1.00
			A2	143-147	1.50
			A3	138-142	2.00
Β	106-125	2,50	B1	126-137	3.00
			B2	116-125	4.00
			B3	106-115	5.00
Γ	86-105	10	Γ1	96-105	8.00
			Γ2	86-95	12.00
Δ	66-85	25	Δ	66-85	20.00
Ε	46-65	50	Ε	-177-65	50.00
Ζ	0-45	100	Ζ	.....-178	100.00

Πίνακας 4.2: Κλίμακες κατάταξης πελατών που αξιολογούνται με την μέθοδο βαθμολόγησης Αγροτών/ Πηγή: ΑΤΕ- ΕΛ 199/101204

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜ/ΓΙΑ	ΜΕΓΙΣΤΗ ΒΑΘΜ/ΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ (%)
Κριτήριο 1	Πληροφορίες Φερεγγυότητας από 'ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ'	-120	4	2,67
Κριτήριο 2	Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης	0	43	28,67
Κριτήριο 3	Σχέση Περιουσίας με Συνολικό Δανεισμό	0	20	13,33
Κριτήριο 4	Οικογενειακή Κατάσταση	3	5	3,33
Κριτήριο 5	Απασχολούμενα Μέλη στις Αγροτικές Δραστηριότητες	0	6	4
Κριτήριο 6	Ασφάλιση Περιουσιακών Στοιχείων	0	10	6,67
Κριτήριο 7	Ηλικία	0	10	6,67
Κριτήριο 8	Συναλλακτική Τάξη	-300	40	26,67
Κριτήριο 9	Διάρκεια Άσκησης Επαγγέλματος	0	10	6,67
Κριτήριο 10	Επαγγελματική Εκπαίδευση	0	2	1,33
		-417	150	100%

Πίνακας 4.3: Κριτήρια μεθόδου βαθμολόγησης Αγροτών

Πηγή: ΑΤΕ- ΕΛ 199/101204

2. Μέθοδος Βαθμολόγησης Ιδιωτών

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ			ΝΕΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ		
Κλίμακα	Βαθμολογία	Σ.Ε.Α.(%)	Κλίμακα	Βαθμολογία	Σ.Ε.Α.(%)
Α	126-150	0,50	A1	148-150	1.00
			A2	143-147	1.50
			A3	138-142	2.00
Β	106-125	2,50	B1	126-137	3.00
			B2	116-125	4.00
			B3	106-115	5.00
Γ	86-105	10	Γ1	96-105	8.00
			Γ2	86-95	12.00
Δ	66-85	25	Δ	66-85	20.00
Ε	46-65	50	Ε	-154-65	50.00
Ζ	0-45	100	Ζ	.....-155	100.00

Πίνακας 4.4: Κλίμακες κατάταξης πελατών που αξιολογούνται με την μέθοδο βαθμολόγησης Ιδιωτών/ Πηγή ΑΤΕ- ΕΔ 199/101204

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜ/ΓΙΑ	ΜΕΓΙΣΤΗ ΒΑΘΜ/ΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ (%)
Κριτήριο 1	Πληροφορίες Φερεγγυότητας από 'ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ'	-120	8	5,33
Κριτήριο 2	Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης	0	40	26,67
Κριτήριο 3	Σχέση Περιουσίας με Συνολικό Δανεισμό	0	20	13,33
Κριτήριο 4	Οικογενειακή Κατάσταση	6	10	6,67
Κριτήριο 5	Ηλικία	0	12	8,00
Κριτήριο 6	Κατοικία	0	5	3,33
Κριτήριο 7	Συναλλακτική Τάξη	-300	30	20,00
Κριτήριο 8	Επαγγελματική Κατάσταση	0	10	6,67
Κριτήριο 9	Διάρκεια Άσκησης Επαγγέλματος	0	10	6,67
Κριτήριο 10	Ασφάλιση Περιουσιακών Στοιχείων	0	5	3,33
		-414	150	100%

Πίνακας 4.5: Κριτήρια μεθόδου βαθμολόγησης Ιδιωτών

Πηγή ΑΤΕ- ΕΔ 199/101204

3. Μέθοδος Βαθμολόγησης Μικρο-Μεσαίων Επιχειρήσεων

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ			ΝΕΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ		
Κλίμακα	Βαθμολογία	Σ.Ε.Α.(%)	Κλίμακα	Βαθμολογία	Σ.Ε.Α.(%)
Α	251-300	0,50	A1	293-300	1.00
			A2	280-292	1.50
			A3	265-279	2.00
Β	201-250	2,50	B1	251-264	3.00
			B2	226-250	4.00
			B3	201-225	5.00
Γ	161-200	10	Γ1	181-200	8.00
			Γ2	161-180	12.00
Δ	111-160	25	Δ	111-160	20.00
Ε	61-110	50	Ε	0-110	50.00
Ζ	0-60	100	Ζ	.....-1	100.00

Πίνακας 4.6: Κλίμακες κατάταξης πελατών που αξιολογούνται με την μέθοδο βαθμολόγησης Μικρο- Μεσαίων Επιχειρήσεων/ Πηγή ΑΤΕ- ΕΛ 199/101204

A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜ/ΓΙΑ	ΜΕΓΙΣΤΗ ΒΑΘΜ/ΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ (%)
Κριτήριο 1	Ιστορικό Επιχείρησης/ Επιτηδεύματία	0	15	5.00
Κριτήριο 2	Επιχειρηματική Εικόνα	0	15	5.00
Κριτήριο 3	Συναλλακτική Τάξη	-300	45	15.00
Κριτήριο 4	Ανταγωνιστική Θέση	0	15	5.00
Κριτήριο 5	Σταθερότητα Κλάδου Δραστηριότητας	0	15	5.00
Κριτήριο 6	Επιχειρηματική & Επαγγελματική Ικανότητα	0	15	5.00
Κριτήριο 7	Οικονομικά Στοιχεία	0	90	30.00
Κριτήριο 8	Οικονομικά Αποτελέσματα	0	45	15.00
Κριτήριο 9	Ικανότητα Εξυπηρέτησης Χρέους	0	45	15.00
		-300	300	100%

Πίνακας 4.7: Κριτήρια μεθόδου βαθμολόγησης Μικρο- Μεσαίων Επιχειρήσεων/ Πηγή ΑΤΕ- ΕΛ 199/101204

4. Μέθοδος Βαθμολόγησης Επιχειρήσεων

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ			ΝΕΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ		
Κλίμακα	Βαθμολογία	Σ.Ε.Α.(%)	Κλίμακα	Βαθμολογία	Σ.Ε.Α.(%)
Α	421-500	0,50	A1	490-500	1.00
			A2	470-489	1.50
			A3	451-469	2.00
Β	336-420	2,50	B1	421-450	3.00
			B2	376-420	4.00
			B3	336-375	5.00
Γ	271-335	10	Γ1	300-335	8.00
			Γ2	271-299	12.00
Δ	186-270	25	Δ	186-270	20.00
Ε	100-185	50	Ε	0-185	50.00
Ζ	0-99	100	Ζ	.....-1	100.00

Πίνακας 4.8: Κλίμακες κατάταξης πελατών που αξιολογούνται με την μέθοδο βαθμολόγησης Επιχειρήσεων/ Πηγή ΑΤΕ- ΕΔ 199/101204

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜ/ΓΙΑ	ΜΕΓΙΣΤΗ ΒΑΘΜ/ΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ (%)
Κριτήριο 1	Ιστορικό Επιχείρησης	0	15	3.00
Κριτήριο 2	Επιχειρηματική Εικόνα	0	15	3.00
Κριτήριο 3	Συναλλακτική Τάξη	-450	75	15.00
Κριτήριο 4	Ανταγωνιστική Θέση	0	15	3.00
Κριτήριο 5	Σταθερότητα Εταιρείας & Κλάδου	0	15	3.00
Κριτήριο 6	Διοίκηση/ Διεύθυνση Εταιρείας	0	15	3.00
Κριτήριο 7	Στοιχεία Ισολογισμών	0	175	35.00
Κριτήριο 8	Στοιχεία Λογαριασμών Αποτελεσμάτων Χρήσης	0	90	18.00
Κριτήριο 9	Στοιχεία Ταμειακών Ροών	0	85	17.00
		-450	500	100%

Πίνακας 4.9: Κριτήρια μεθόδου βαθμολόγησης Επιχειρήσεων

Πηγή ΑΤΕ- ΕΔ 199/101204

4.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τα όσα αναπτύχθηκαν στο παρόν κεφάλαιο είναι εμφανές ότι η Τράπεζα της Ελλάδος ως εποπτικό όργανο έχει αναλάβει δράση προκειμένου να γνωστοποιήσει τους κανόνες της Επιτροπής της Βασιλείας στα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα και δη, στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος.

Η συμμόρφωση των ελληνικών τραπεζών με τους κανόνες αυτούς αποτελεί μονόδρομο και επόμενο είναι οι διοικήσεις των τραπεζών να έχουν προσαρμόσει τα συστήματα διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου κατά ένα μεγαλύτερο ή μικρότερο ποσοστό.

Όσον αφορά στην Αγροτική Τράπεζα, ο αναγνώστης μπορεί να συμπεράνει μέσα από την σύγκριση του παλαιού και του νέου συστήματος διαχείρισης κινδύνου ότι δεν έχει αγνοήσει αλλά αντίθετα έχει συνταχθεί με τα όσα επιτάσσει η επιτροπή της Βασιλείας. Αυτό που εκκρεμεί είναι η απόφαση της διοίκησης αναφορικά με την μέθοδο που τελικά θα εφαρμόσει- αρχής γενομένης από το 2007- και τυχόν τροποποιήσεις ή περαιτέρω αλλαγές στο σύστημά της πάντα σύμφωνα με τις επιταγές της αναθεωρημένης συμφωνίας και κατ' επέκταση τις εντολές του ελληνικού εποπτικού οργάνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ
ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

5.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών της ομάδας G-13 (ύστερα από την προσχώρηση στην αρχική ομάδα των G-10 των χωρών του Βελγίου, του Λουξεμβούργου και της Ισπανίας) προχώρησαν στην ίδρυση μιας άτυπης ομάδας συζήτησης με κύριο σκοπό την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετώπιζε το τραπεζικό σύστημα τις δεκαετίες 1970 και 1980. Η- χωρίς νομική προσωπικότητα- ομάδα πήρε την ονομασία 'Επιτροπή της Βασιλείας'. Ύστερα από συνεχείς συσκέψεις, διαβουλεύσεις και αδιάκοπη συνεργασία με τις διοικήσεις των εμπορικών τραπεζών, η επιτροπή αυτή συνέταξε ορισμένους κανόνες οι οποίοι αφορούν τα κεφάλαια που πρέπει να τηρούν οι εμπορικές τράπεζες προκειμένου να καλυφθούν στις περιπτώσεις αυτές που οι πελάτες τους αθετήσουν τις συμβατικές- δανειακές τους υποχρεώσεις. Οι κανόνες της συμφωνίας την οποία υπέγραψε η Επιτροπή της Βασιλείας το 1988 δεν είχαν δεσμευτική ισχύ, υιοθετήθηκαν ωστόσο από το σύνολο των εμπορικών τραπεζών των κρατών μελών της ομάδας G-13 καθώς και από αυτές των μη μελών, δείχνοντας έτσι την σημασία που είχαν οι κανόνες αυτοί για την σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος. Με την πάροδο του χρόνου όμως, η Επιτροπή της Βασιλείας προχώρησε σε αναθεώρηση των κατευθυντηρίων αρχών του συμφώνου του 1988 λαμβάνοντας υπόψη της, τις ευρύτερες αλλαγές του εξωτερικού περιβάλλοντος που ασφαλώς και συνέχιζαν να επηρεάζουν τα τραπεζικά ιδρύματα. Αποτέλεσμα της κίνησης αυτής ήταν η αναθεωρημένη 'Συμφωνία για την Κεφαλαιακή Επάρκεια των Τραπεζικών Ιδρυμάτων' την οποία και καλούνται να ξεκινήσουν να εφαρμόζουν οι εμπορικές τράπεζες από τις αρχές του 2007.

Η αναθεωρημένη συμφωνία έχοντας το πλεονέκτημα ότι είναι πιο ευαίσθητη στον κίνδυνο, προτείνει δυο μεθόδους υπολογισμού του πιστωτικού κινδύνου:

I. Την Τυποποιημένη Μέθοδο και

II. Την Μέθοδο των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων

όπου βάσει διαφορετικών προσεγγίσεων καθώς και της χρήσης διαφορετικών παραμέτρων για κάθε μέθοδο, γίνεται εκτίμηση της πιθανότητας αθέτησης της δανειακής υποχρέωσης του πελάτη, διακρίνοντας έτσι τους πελάτες σε καλούς και λιγότερο καλούς πιστωτές.

Αλλά δεν είναι μόνο οι διαφορετικές μέθοδοι υπολογισμού του πιστωτικού κινδύνου. Η αναθεωρημένη συμφωνία λαμβάνει υπόψη της σε μεγαλύτερο βαθμό τις τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, παρέχοντας παράλληλα στις τράπεζες μεγαλύτερη ευελιξία ως προς το ποσό του κεφαλαίου που θα πρέπει να παρακρατούν ως εξασφάλιση.

Η αναθεωρημένη συμφωνία της Επιτροπής της Βασιλείας έχει τύχει της αποδοχής και της υποστήριξης της Κεντρικής Τράπεζας της Ελλάδος. Η εποπτεύουσα αρχή των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων έχει συντάξει Έγγραφο Διαβούλευσης και έχει συμμετάσχει στις ποσοτικές και ποιοτικές έρευνες που έχει διεξαγάγει η Επιτροπή της Βασιλείας, στην προσπάθειά της να βοηθήσει τις ελληνικές εμπορικές τράπεζες να κατανοήσουν το περιεχόμενο της συμφωνίας και να προσαρμόσουν- με όσο το δυνατόν πιο ανώδυνο για αυτές τρόπο- τα εσωτερικά τους συστήματα στις επιταγές του συμφώνου.

Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε η οποία έχει επιλεγεί από το σύνολο των ελληνικών εμπορικών τραπεζών, όπως και αναφέρθηκε στον αντικειμενικό σκοπό της διπλωματικής εργασίας, έχει ήδη κινηθεί προς την κατεύθυνση υιοθέτησης των αναθεωρημένων κανόνων. Με παλαιότερες Εγκυκλίους Διαταγές εισήγαγε- στις αρχές της νέας χιλιετίας- ένα σύστημα μέτρησης και γενικότερα διαχείρισης του πιστωτικού της κινδύνου που της επέτρεπε, χρησιμοποιώντας διάφορα κριτήρια αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τις εξασφαλίσεις και εγγυήσεις

που παρείχαν οι πελάτες της, να κατατάσσει αυτούς σε κλίμακες ανάλογα με την δυνατότητα εξυπηρέτησης της δανειακής τους υποχρέωσης.

Αλλά η διοίκηση της ΑΤΕ δεν σταμάτησε εκεί. Με νεότερη Εγκύκλιο Διαταγή η οποία ξεκίνησε να ισχύει στις αρχές του 2005, προχώρησε σε περαιτέρω προσαρμογή του συστήματός της, λαμβάνοντας έτσι σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό υπόψη της, τις επιταγές του Συμφώνου της Βασιλείας. Όπως έχει ήδη προειπωθεί, οι αλλαγές στις οποίες προχώρησε η διοίκηση της ΑΤΕ και που έχουν αναλυθεί πλήρως στο αντίστοιχο κεφάλαιο αντιπροσωπεύουν το σύνολο των προσαρμογών όπως αυτές έγιναν μέχρι την σύνταξη της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Εάν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι κανόνες του συμφώνου θα αρχίσουν επίσημα να ισχύουν από το 2007 είναι εύλογο το συμπέρασμα ότι επιπλέον αλλαγές είναι δυνατόν να γίνουν βάσει- ίσως- νεότερων κατευθυντηρίων γραμμών που δύναται να εκδώσει η επιτροπή.

Αλλά η προσαρμογή του συστήματος διαχείρισης του πιστωτικού της κινδύνου δεν είναι η μόνη αλλαγή στην οποία έχει προβεί η διοίκηση της ΑΤΕ. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, η ΑΤΕ έχοντας αλλάξει τον προσανατολισμό της από τράπεζα του αγροτικού κόσμου σε εμπορική τράπεζα πολλαπλών δραστηριοτήτων υιοθέτησε ένα όραμα και συνέταξε μια στρατηγική που της επέτρεψε να ανταγωνιστεί επί ίσης όροις τις άλλες τράπεζες του κλάδου καθώς και να κατακτήσει μια από τις πρώτες θέσεις σε αυτόν. Προκειμένου να το καταφέρει αυτό, προχώρησε σε αναδιάρθρωση της εσωτερικής της δομής δημιουργώντας νέες διευθύνσεις και υποδιευθύνσεις που ορισμένες από αυτές ανέλαβαν αποκλειστικά μια κατηγορία πελατών, δραστηριοποιήθηκε και σε άλλους κλάδους πλην αυτού του γεωργικού τομέα, όπως στον κλάδο των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, του εμπορίου, αποφάσισε και υλοποίησε την απόφασή της για πώληση των εταιριών του αγροτικού τομέα. Ορισμένες από αυτές τις αλλαγές έγιναν χωρίς να έχουν ως στόχο την προσαρμογή στους κανόνες της Βασιλείας αλλά ωστόσο διευκόλυναν σε μεγάλο βαθμό την προσαρμογή- όπως έχει ήδη δειχθεί στο ανάλογο κεφάλαιο.

Θα ήταν εξίσου χρήσιμο σε αυτή την προτελευταία ενότητα του κεφαλαίου να δειχθεί τι μπορεί να σημαίνουν για τις τράπεζες και δη για τις ελληνικές εμπορικές τράπεζες η εφαρμογή των κανόνων της αναθεωρημένης συμφωνίας της Βασιλείας οι σχετικές με τον πιστωτικό κίνδυνο.

Ποιές, λοιπόν, μπορεί να είναι οι επιπτώσεις;

Πρώτα απ' όλα, η εφαρμογή των κανόνων σημαίνει γι' αυτές ένα κόστος, ιδίως για όσες θα θελήσουν να εφαρμόσουν την μέθοδο των εσωτερικών διαβαθμίσεων αφού έχουν κληθεί (Μαλακός, σελ. 14 & Τασάκος, 2005, σελ.116-117):

- § Να δημιουργήσουν ή να προσαρμόσουν τα συστήματα διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου,
- § Να προσαρμόσουν τα πληροφοριακά τους συστήματα,
- § Να δημιουργήσουν συστήματα υποβολής των στοιχείων, των σχετικών με τον πιστωτικό κίνδυνο όπως το παρακρατούμενο κεφάλαιο, στην Κεντρική Τράπεζα της Ελλάδος που είναι το εποπτικό όργανο και
- § Να εκπαιδεύσουν τα στελέχη τους για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των παραπάνω συστημάτων.

Το κόστος αυτό, λογικό είναι να μετακυλιστεί στους πελάτες των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που με την σειρά του θα σημαίνει άνοδο του κόστους χρηματοδότησης. Ορισμένες τράπεζες, ιδίως οι μικρού μεγέθους που δεν θα έχουν εκ των πραγμάτων την δυνατότητα να επωμιστούν το κόστος αυτό ούτε κατά συνέπεια να εφαρμόσουν τα εσωτερικά συστήματα αξιολόγησης, θα αναγκαστούν να περιορίσουν ή και να παύσουν τις δραστηριότητες τους σε ορισμένους τομείς μη μπορώντας να αντέξουν τον ανταγωνισμό από τις τράπεζες που εφαρμόζουν τις μεθόδους των εσωτερικών συντελεστών διαβάθμισης.

Το παραπάνω μειονέκτημα ωστόσο μετριάζεται ως ένα βαθμό εάν ληφθούν υπόψη τα εξής: Πρώτον, η ευχέρεια που έχουν οι τράπεζες να επιλέξουν την Τυποποιημένη μέθοδο έναντι αυτής των Εσωτερικών Συντελεστών Διαβάθμισης τις απαλλάσσει από την υποχρέωση ανάπτυξης συστημάτων

εσωτερικής αξιολόγησης καθώς και από την υποχρέωση να επωμιστούν το κόστος. Δεύτερον, ο περιορισμός των επισφαλειών των τραπεζών λόγω της εφαρμογής των προηγμένων συστημάτων θα επιφέρει μελλοντικά μείωση των σχετικών δαπανών των τραπεζών.

Ένα δεύτερο- αμφιλεγόμενο ίσως- σημείο το οποίο αξίζει να αναφερθεί είναι η δυνατότητα που έχουν οι τράπεζες να επιλέγουν τον τρόπο υπολογισμού των κεφαλαιακών τους αναγκών. Σε προηγούμενο κεφάλαιο δείχτηκε πως οι κεφαλαιακές ανάγκες είναι διαφορετικές και ανάλογες των μεθόδων που επιλέγουν να εφαρμόσουν τα τραπεζικά ιδρύματα. Έτσι, για παράδειγμα, εάν ο πιστωτικός κίνδυνος είναι υψηλός, οι διοικήσεις των τραπεζών θα παρακρατήσουν περισσότερα κεφάλαια ως ρευστά διαθέσιμα εάν εφαρμόζουν την μέθοδο των εσωτερικών συντελεστών διαβάθμισης παρά εάν κάνουν χρήση της τυποποιημένης μεθόδου. Αυτή η ευχέρεια που έχουν οι διοικήσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, τις βάζει στην διαδικασία να σκεφτούν τι θα ήταν περισσότερο ωφέλιμο για αυτές παρά τι είναι αντικειμενικά σωστό βάσει των στόχων της συνθήκης για σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος.

Αλλά δεν είναι μόνο το κόστος και η δυνατότητα επιλογής ανάμεσα σε δυο μεθόδους για τα οποία θα πρέπει να ανησυχούν οι τράπεζες. Σε περιόδους οικονομικής ύφεσης επόμενο είναι να κλονίζεται η οικονομική θέση του πελάτη και να αυξάνεται έτσι η πιθανότητα αθέτησης της δανειακής του υποχρέωσης. Αυτό σημαίνει υψηλότερος κίνδυνος για τις τράπεζες με αποτέλεσμα να είναι υποχρεωμένες να παρακρατούν υψηλότερα κεφάλαια. Αναπόφευκτο, λοιπόν, είναι για αυτές να αντιμετωπίσουν πρόβλημα ρευστότητας και σε συνδυασμό με το γεγονός ότι σε τέτοιες περιόδους είναι δυσκολότερη η άντληση ιδίων κεφαλαίων, θα αναγκαστούν να περιορίσουν τα χορηγούμενα δάνεια με αποτέλεσμα την μείωση του κυκλοφορούντος χρήματος και την επιδείνωση των αρνητικών οικονομικών συνθηκών (Μαλακός, σελ. 14-15 & Τασάκος, 2005, σελ.118).

Όσον αφορά τώρα στις επιπτώσεις που θα έχει το νέο σύμφωνο της Βασιλείας στην χρηματοδότηση των επιχειρήσεων που βρίσκονται στη φάση έναρξης της δραστηριότητάς τους, σημειώνεται ότι οι επιχειρήσεις αυτές

αναμένεται να αντλούν κεφάλαια με υψηλότερο κόστος αφού θα αντιμετωπίζονται με αυστηρότερα κριτήρια (Μαλακός, σελ. 15).

Με την ίδια λογική, ωστόσο, θα αντιμετωπίζονται γενικότερα οι επιχειρήσεις οι οποίες έχουν αξιολογηθεί ως υψηλότερου κινδύνου- ανεξάρτητα από τα εάν βρίσκονται ή όχι στα πρώτα στάδια ζωής της οικονομικής τους δραστηριότητας. Θα επιβαρύνονται, λοιπόν, με υψηλότερο επιτόκιο και αντίστροφα, ενισχύοντας έτσι την σχέση που υπάρχει ανάμεσα στα όρια πιστοδότησης και στο επίπεδο φερεγγυότητας.

Συνεχίζοντας την εξέταση της σχέσης των τραπεζών με τους πελάτες τους καθώς και των χορηγούμενων δανείων, είναι δυνατόν να καταλήξουμε σε ένα ακόμα συμπέρασμα. Συγκεκριμένα είδη δανείων θα είναι περισσότερο επωφελή για τις τράπεζες και συνεπώς οι λαμβάνοντες τα δάνεια αυτά θα τυγχάνουν καλύτερης αντιμετώπισης από τα τραπεζικά ιδρύματα. Πιο συγκεκριμένα, η λιανική τραπεζική καθώς και τα στεγαστικά δάνεια θα ευνοηθούν περισσότερο από κάθε άλλη κατηγορία απαίτησης καθώς θα απαιτούν να παρακρατούν οι τράπεζες λιγότερα εποπτικά κεφάλαια.

Για τη μεν λιανική τραπεζική, ιδιαίτερα ωφελημένες θα είναι οι μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις- οι οποίες αποτελούν και την πλειοψηφία των ελληνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα- οι ελεύθεροι επαγγελματίες που θα ζητούν επαγγελματικό δάνειο και όσοι ιδιώτες θελήσουν προσωπικά δάνεια. Για τις κατηγορίες πελατών που προαναφέρθηκαν οι τράπεζες θα χρειάζεται να παρακρατούν λίγα κεφάλαια τα οποία θα προκύπτουν από τα 'μικρά' ποσά χορηγούμενων δανείων. Επιπλέον, οι πιθανότητες εξόφλησης 'μικρότερων' ποσών δανείων είναι πολύ υψηλότερες.

Για τα δε στεγαστικά δάνεια από την στιγμή που παρέχονται εξασφαλίσεις υπό την μορφή της υποθήκης ή της προσημείωσης είναι βέβαιο ή σχεδόν βέβαιο ότι οι τράπεζες δεν θα χάσουν τα ποσά που χορήγησαν με την μορφή δανείου άρα έχουν την ευχέρεια χορήγησης των ποσών αυτών με χαμηλότερα επιτόκια.

Έτσι, ορισμένες τράπεζες- ιδίως οι μικρές- είναι δυνατόν να ειδικευτούν και να απασχοληθούν σε συγκεκριμένους τομείς μη μπορώντας να αντέξουν το

κόστος λοιπών ειδών δανείων ή τον ανταγωνισμό που έχουν από άλλες μεγαλύτερες τράπεζες σε άλλες κατηγορίες χορηγήσεων.

Ανεξάρτητα ωστόσο από τις κατηγορίες των δανείων, για τις αξιολογήσεις των πελατών των τραπεζών- λόγω του ότι θα στηρίζονται σε στατιστικά μοντέλα- θα γίνεται αποκλειστική χρήση ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων με αποτέλεσμα να αρχίσει να αποσυνδέεται η λήψη τέτοιου είδους αποφάσεων από τις λεγόμενες προσωπικές- πελατειακές σχέσεις. Για τα νομικά πρόσωπα- πελάτες των τραπεζών η κατεύθυνση αυτή θα αποτελέσει την απαρχή της καλύτερευσης όχι μόνο της χρηματοοικονομικής τους κατάστασης αλλά και της βελτίωσης της ποιότητας του management μετατρέποντας τις έτσι σε πιο υπεύθυνες οντότητες και πιο φερέγγυες συμβάλλοντας μακροχρόνια στην ευημερία και βιωσιμότητα της μονάδας.

Προς την ίδια κατεύθυνση, της βελτίωσης της φερεγγυότητας τους αναμένεται να κινηθούν και τα φυσικά πρόσωπα- πελάτες των τραπεζών.

Από τα όσα προηγήθηκαν σχετικά με τις επιπτώσεις των κανόνων της Βασιλείας για τον πιστωτικό κίνδυνο, καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι και η ΒΑΣΙΛΕΙΑ II έχει αρκετά πλεονεκτήματα τα οποία μπορούν να οδηγήσουν στην θωράκιση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, έχει ωστόσο και κάποια αδύναμα σημεία τα οποία είτε μπορούν να εκμεταλευτούν τα τραπεζικά ιδρύματα προς όφελός τους, για παράδειγμα να επιλέξουν την μέθοδο αυτή που θα τις οδηγήσει στο να παρακρατούν μικρότερο κεφάλαιο, είτε θα αποτρέψουν τις διοικήσεις των τραπεζών με το να ασχοληθούν με συγκεκριμένους τομείς γιατί δεν θα είναι σε θέση να ανταγωνιστούν αυτά τα τραπεζικά ιδρύματα που θα έχουν το πλεονέκτημα λόγω για παράδειγμα της υιοθέτησης των μεθόδων των εσωτερικών διαβαθμίσεων.

Όπως αποφασίστηκε το πέρασμα από την ΒΑΣΙΛΕΙΑ I στην ΒΑΣΙΛΕΙΑ II λόγω αδυναμιών της πρώτης, έτσι είναι δυνατόν να αρχίσουμε να μιλάμε για μια νέα συμφωνία η οποία θα έχει ως στόχο τον υπερκερασμό των μειονεκτημάτων της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II και την δημιουργία ακόμα ισχυρότερων χρηματοπιστωτικών

ιδρυμάτων και σταθερότερων τραπεζικών συστημάτων με ότι μπορεί να σημαίνει αυτό για την σταθερότητα της οικονομίας και σε τοπικό αλλά και σε παγκόσμιο ακόμα επίπεδο. Είναι καιρός, ίσως, να αρχίσουμε να μιλάμε για την ΒΑΣΙΛΕΙΑ III.

5.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Η παρούσα διπλωματική εργασία ασχολήθηκε με τους κανόνες της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II για τον πιστωτικό κίνδυνο και εξέτασε πως η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ της ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ προσαρμοσε τα συστήματά της εξ' αιτίας αυτής της συμφωνίας. Όλα αυτά εξετάστηκαν σε μια περίοδο μεταβατική για το σύνολο των τραπεζικών ιδρυμάτων που οι κανόνες της παραπάνω συμφωνίας δεν έχουν μπει ακόμα σε ισχύ. Εντοπίστηκαν ωστόσο κάποια αδύναμα σημεία της συμφωνίας τα οποία είναι νωρίς να πει κανείς εαν θα καταλήξουν να θεωρούνται σημαντικά μειονεκτήματα ή εαν οι ωφέλειες που θα έχουν τα τραπεζικά ιδρύματα είναι ικανές να ξεπεράσουν αυτές τις αδυναμίες και να εκπληρωθεί έτσι ο βασικός σκοπός της συμφωνίας που είναι η σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος.

Για τον παραπάνω λόγο, η παρούσα διπλωματική εργασία θα μπορούσε να συνεχιστεί σε δυο επίπεδα: σε θεωρητικό και πρακτικό μέσω της ανάλυσης περίπτωσης.

Πιο συγκεκριμένα, σε θεωρητικό επίπεδο θα μπορούσε να διερευνηθεί πως αντιμετωπίζονται οι αδυναμίες- που έχουν ήδη εντοπιστεί- τόσο από τον ακαδημαϊκό κύκλο όσο και από παράγοντες της αγοράς καθώς και από τα ίδια μέλη της επιτροπής που υπέγραψαν τη συμφωνία. Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της εν λόγω συμφωνίας και εαν ναι, μήπως η υπογραφή της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ III από τα μέλη της επιτροπής είναι προ των πυλών; Υπάρχουν παράγοντες στο εξωτερικό περιβάλλον που είναι δυνατόν να επηρεάσουν και να θέσουν σε κίνδυνο την λειτουργία των τραπεζικών ιδρυμάτων; Μπορούν οι κανόνες που θα ρυθμίζουν

τους παράγοντες αυτούς να συμπεριληφθούν στο νέο σύμφωνο; Μπορούμε να μιλάμε για ακόμα μεγαλύτερη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος;

Σε πρακτικό τώρα επίπεδο, θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο να δειχθεί ποιά μέθοδο τελικά εφάρμοσε η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος για τον υπολογισμό του πιστωτικού κινδύνου- μιας και κατά την διάρκεια συγγραφής της παρούσας η διοίκηση της ΑΤΕ δεν είχε πάρει οριστική απόφαση. Πως διαμορφώνονται οι κεφαλαιακές της απαιτήσεις ύστερα από την εφαρμογή της συγκεκριμένης μεθόδου; Έχει καλύτερέψει η ποιότητα του δανειακού της χαρτοφυλακίου; Διαχειρίζεται με πιο ευνοϊκούς όρους τους λεγόμενους καλούς πελάτες; Πώς έχουν επηρεάσει τα προαναφερθέντα αδύναμα σημεία την ΑΤΕ και πως έχει κινηθεί η διοίκηση της για να ξεπεράσει τις αδυναμίες αυτές;

Αυτά είναι μερικά μόνο από τα ερωτήματα που θα ήταν ενδιαφέρον να απαντηθούν αλλά και δυνατόν να αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης σε περίπτωση περαιτέρω έρευνας του θέματος που θα έχει ως αντικείμενο την εφαρμογή πια των κανόνων- και όχι την προσαρμογή- της συμφωνίας της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ για τον πιστωτικό κίνδυνο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ/ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

I. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- § Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ, Εσωτερικό Διαδίκτυο (Intranet) 10/2005,
- § Αρριανός Χ, Αντιβάχης Ν, Ποτετσιανάκης Α & Ταμπουρέας Χ (1994), **‘Μελέτη για την Οργανωτική Διάρθρωση της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος ΑΕ’**, ΑΤΕ/Διεύθυνση Οργάνωσης/ Τμήμα Οργάνωσης και Λειτουργίας,
- § Γκόρτσος Χρήστος (1990), **‘Η Συμφωνία της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια των Διεθνών Εμπορικών Τραπεζών’**- Α Μέρος, Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, τεύχος 27^ο, Γ΄ Τριμηνία 1990,
- § Γκόρτσος Χρήστος (2001β), **‘Συνολική Θεώρηση του Ισχύοντος Πλαισίου Εποπτείας της Κεφαλαιακής Επάρκειας και η Επερχόμενη Αναθεώρησή του’**, Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, τεύχος 25-26, Β΄-Γ΄ Τριμηνία 2001,
- § Γκόρτσος Χρήστος (1997γ), **‘Η Εποπτική Αναγνώριση των Συστημάτων Διαχείρισης Κινδύνων των Τραπεζών’**, Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, Δ΄ Τριμηνία 1997,
- § Γκόρτσος Χρήστος (2003δ), **‘Το Νέο Διεθνές Πλαίσιο Υπολογισμού της Κεφαλαιακής Επάρκειας των Τραπεζών και οι Επιπτώσεις του στη Λειτουργία του Τραπεζικού Συστήματος’**, Περιοδικό ΕΠΙΛΟΓΗ 2003: ‘Μηχανισμοί του Χρήματος’,
- § **‘Ενημερωτικό Δελτίο για την Αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος ΑΕ’** (2005), Σύμβουλος Έκδοσης ALPHA FINANCE,
- § Ζωγόπουλος Γ, Μαλάμης Γ. & Μπεάζη Θ. (2002), **‘Ιστορική Αναδρομή και Σημερινή Πορεία της ΑΤΕ’**, Πρόγραμμα Εναλλασσόμενης Εκπαίδευσης Νεοπροσληφθέντων Υπαλλήλων έτους 2002/ Εκπαιδευτικό Κέντρο Αγροτικής Τράπεζας,

- § Κούρτης Γ. (1996), **‘Υπολογισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων για τον Πιστωτικό Κίνδυνο βάσει Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης’**, Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, τεύχος 25-26, Β΄- Γ΄ Τριμηνία 1996,
- § Μαλακός Π, **‘ΒΑΣΙΛΕΙΑ II- Έγκαιρη Διάγνωση και Διαχείριση Πιστωτικού Κινδύνου- Χρηματοοικονομική Ανασυγκρότηση Επιχειρήσεων’**, Σημειώσεις Σεμιναρίου,
- § Οράτης Μιχάλης (2001), **‘Κεφαλαιακές Απαιτήσεις και Διαχείριση Κινδύνων’**, Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, τεύχος 25-26, Β΄- Γ΄ Τριμηνία 2001,
- § Πουσκούρη- Reiche A. (2003), **‘Το Νέο Σύμφωνο της Βασιλείας και Ανταγωνιστικότητα’**, Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, τεύχος 35, Γ΄ Τριμηνία 2003,
- § Τασάκος Κ. (2005), **‘Το Νέο Ρυθμιστικό Πλαίσιο της Επιτροπής της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια των Τραπεζών’**, Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Διεύθυνση Τραπεζικής Εποπτείας και Διαχείριση Κινδύνων,
- § Τράπεζα της Ελλάδος (2004), **‘Εγγραφο Διαβούλευσης I- Τυποποιημένη Μέθοδος’**, Επιστολή στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών με Θέμα: Έγγραφα Διαβούλευσης της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με την εφαρμογή του νέου πλαισίου περί κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων (Εγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής MARKT 1050/2004),
- § Τράπεζα της Ελλάδος (2004β), **‘Εγγραφο Διαβούλευσης II- Μέθοδος Εσωτερικών Διαβαθμίσεων’**, Επιστολή στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών με Θέμα: Έγγραφα Διαβούλευσης της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με την εφαρμογή του νέου πλαισίου περί κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων (Εγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής MARKT 1050/2004),
- § Τράπεζα της Ελλάδος (2004γ), **‘Εγγραφο Διαβούλευσης III- Τεχνικές Μείωσης Πιστωτικού Κινδύνου’**, Επιστολή στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών με Θέμα: Έγγραφα Διαβούλευσης της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με την εφαρμογή του νέου πλαισίου περί κεφαλαιακής επάρκειας των

πιστωτικών ιδρυμάτων (Εγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής MARKT 1050/2004),

- § Τράπεζα της Ελλάδος (2004δ), **‘Προσαρμογή των συστημάτων Διαχείρισης Κινδύνου εν όψη του νέου πλαισίου εποπτείας της κεφαλαιακής επάρκειας’**, Αρ. Πρ. 543/22.04.2004, Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος,
- § Τράπεζα της Ελλάδος, Εσωτερικό Διαδίκτυο (www.bankofgreece.gr) 10/2005,
- § Χαραλαμπίδης Μ. (2001), **‘Η Νέα Συνθήκη της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια’**, Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, τεύχος 25-26, Β΄- Γ΄ Τριμηνία 2001,

II. EENH

- § Altman E, Caouette J, Narayanan P (1998), **‘Credit- Risk Measurement and Management: The Ironic Challenge in the Next Decade’**, Financial Analyst Journal, January-February
- § Bank for International Settlements- BIS (1986), **‘Recent Innovations in International banking’**, April
- § Bank for International Settlements- BIS (2004β), **‘International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards- A Revised Framework’**, June,
- § Basle Committee on Banking Supervision - BCBS (2001), **‘The New Basle Capital Accord: An Explanatory Note’**, Bank for International Settlements,
- § Basel Committee on Banking Supervision- BCBS (2001β), **‘Consultative Document: The new Basel Capital Accord’**, BIS, Basel Switzerland, January 16,
- § Bryant R.C. (1987), **‘International Financial Intermediation’**, Brookings Institution, Washington D.C.
- § Chubb J, Kelly Ed. & Quarles R. (1989), **‘International Financial Law Review Supplement’**, United States, November,

- § Committee (1988), **‘International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards’/ ‘Committee on Banking Regulations and Supervisory Practices’**, BASLE,
- § Fisher St, (2003), **‘Implications of Basle II for Emerging Market Countries’**, William Taylor Memorial Lectures no 7, Group of Thirty, Washington DC,
- § Gortsos C, (1989), **‘Legal Aspects of International Banking Regulation’**, Unpublished, The Graduate Institute of International Studies, Geneva,
- § Kane Ed. (1987), **‘Competitive Financial Regulation: An International Perspective, In Threats to International Financial Stability’**, Cambridge University Press, Cambridge,
- § Kapstein Et. (1989), **‘Resolving the Regulator’s dilemma: International Coordination of Banking Regulations’**, International Organisation, 43 (no 2),
- § Norton J.J. (1989), **‘The Work of the Basle Supervisor’s Committee on Bank Capital Adequacy and the July 1988 Report on International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards’**,
- § Norton J.J. (1989β), **‘The International Lawyer’**, 23 (no 1),

Παράρτημα Ι

Ερωτηματολόγιο της ΤτΕ για το σύμφωνο της Βασιλείας ΙΙ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ